

Giulio Penco

A

13.12.23

~~14.4.24~~

CÆSARIS
CARDINALIS
BARONII
TRACTATVS

DE MONARCHIA SICILIÆ.

*Acceſſit Aſcanii Cardinalis COLVMNÆ
de eodem tractatu iudicium.*

Cum eiufdem Cardinalis BARONII Reſ-
ponſione Apologetica aduerſus Cardi-
nalem COLVMNAM, & Epiftola ad
PHILIPPVM III. Regem
Hiſpaniæ.

Nunc primum Editum.

*Paulini a. T. Doct.
Gut.*

*B. Biblioth. S.
Pausan. Schol.
Piaz.*

PARISIIS,
Apud HADRIANVM BEYS, via Iacobæa.
M. DC. IX.

CÆSARIS CARDINALIS
BARONII TRACTATUS DE
Monarchia Siciliae.

Maxima indigent peruestigatione De diplo-
atq. discussione, quæ feruntur de mate ab
priuilegio ab Urbano Papa II. Rogerio Vrb. Pap.
Comiti Siciliae atq. filiis eius hæredibus dato Ro-
cōcessa, quo veritas ipsa elucidata perspi- gerio.
cua omnibus fiat, nec amplius mendaciis
circūtectæ celetur. Rē plane aggredimur,
quæ multipliciter parere nobis possit in-
uidiam, atq. in nos odiū cōcitare multo-
rum. Sed summa inde nobis parata est di-
cendi fiducia, quod is, ad quē spectat ista
corrigere, Rex sit veritatis amātissimus,
iustitiæ obseruantissimus, & in omnibus
animo trāquillissimus. Atque insuper ex
eo augetur magis alacritas cum libertate
dicendi, quod non contra ipsum Regem,
sed pro ipso (ita dixerim cū^a S. Ambro- a Paulin in
sio ad Theodosiū) sint à nobis ista tractā- Ambros.
da. Pro Rege namq. agimus, imò & cum
Rege, dum pro veritate, cuius est cultor,
& pro iustitia, cuius est rector, atque pro
religione, cuius est custos & defēsor, nos
laboramus. Quod & cū à nobis id exigit
institutū, tacere non liceat: nos silētes ar-

DE MONARC. SICILIÆ. 3

bis sacerdotalibus in Sicilia altera, altera in Hispania, est diuulgatū in orbe, quarū clangoribus non destruātur mœnia Hierichūtina, sed magis qui in bona volūtate b Psal. 50.

^b Domini sunt ædificati muri Hierusalē, cū bellicū insonuerint, quo excitati sunt plures expugnare aduersus Ecclesiā, eius pugnare iura, & adimere libertatē, captiuāq. pati cogere miserā seruitutē. Parerat prius de ipso, ante quā ederent, inuestigare, & à quo sic primū editū, intelligere, & in quā fidem acceptum, cognoscere, & an integrum, examinare, originē petere, & prototypum, si posset reperiri, consulere: deniq. verò illud ipsū erroribus purgatū, in candorē pristinū reuocatum, scholiisq. illustratū proferre, atq. ita benè mereri de Ecclesiastica antiquitate. Ista verò prætermisisse, & inemendatū, imò & deprauatū penitus edidisse, nec cōmonuisse Lectorē, quā graue peccatū sit, iudicet ipse Lector, qui eorū fidem secutus, in Scylleos se delatū vortices non cognouerit, cū ita nauigarit in tenebris, nec nisi admota veritatis face, in quod periclitandus discrimē inductus fuerit, postremò vix sentiat. Quomodo diploma in lucem proditum.

De ipso igitur diplomate nos acturi, quo

iustissimus annuit. Porro autē rerū gestarum fides, ne quis de his dubitare aliquo modo possit, expressa habetur, & descripta legitur in libro Capitulorū regni Siciliæ, capite centesimo nono, pagina ducentesima vigesima prima, eademq. per eundē Ferdinandū Regē confirmata die vigesima quarta Iunii, tertia Indictione, anno Domini millesimo quingentesimo decimo quinto. Qui enim ista diligenter explorauit & vidit testis fidelis, scriptis nobis tradidit quā fidelissimè. Sic igitur, vt euidenter apparet, nullā penitus conciliat diploma editū sibi fidē, nec auctoritatē aliquā sibi vendicat, nisi ex autographo accipiat eā. Prouocādū igitur ad prototypū, ex cuius fide pēdet huius auctoritas atq. veritas: quod cū nunquā hactenus factū sciatur, vt ei credatur, in re b^o præsertim magni momēti, nihil prorsus est quod cogat, vel aliquomodo suadeat.

Vis videre, Lector, atq. perspicuè intelligere, istud ipsū quod est editū Urbani diploma, aliud omninò atq. diuersū esse ab eo, quod datū est Salerni ab eodē Urbano Papa Rogerio Siciliæ Comiti? accipe perspicuā de his rationē. Cū sæpe cōtigerit aduersus Apostolicā Sedē Siciliæ

Diploma
quod Vr-
bani asse-
ritur inco-
gnitum
maioribus.

DE MONARC. SICILIÆ. 9

*Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei
charissimo filio Rogerio Comiti Calabriae &
Siciliæ salutem & Apostolicam benedi-
ctionem.*

*Vrbani
Pap. asser-
tum diplo-
ma.*

*Quia prudentiam tuam supernæ Maie-
statis dignatio multis triumphis & honori-
bus exaltauit, & probitas tua in Sarrace-
norum finibus Ecclesiam Dei plurimum di-
latauit, * & sanctæ Sedi Apostolicæ de- * al. san-
uotam se multimodis semper exhibuit: nos in & que.*
specialem atque charissimum filium eiusdē
vniuersalis Ecclesiæ te assumpsimus. Idcirco
de tuæ probitatis sinceritate plurimum con-
fidentes, sicut verbis promissimus, ita lite-
rarum auctoritate firmamus: Quod omni
vitæ tuæ tempore, vel filij tui Simonis, vel
alterius, qui legitimus tui hæres extiterit,
nullum in terra potestatis vestræ, præter vo-
luntatem aut consilium vestrum, Legatum
Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quinimò
quæ per Legatum acturi sumus, per vestram
industriam, Legati vice, cohiberi volumus.
Quando ad vos ex latere nostro * mittere- * al. mise-
mus ad salutem * sanctarum Ecclesiarum, rimus.
quæ sub vestra potestate * consistunt, ad ho- * al. vide-
norem beati Petri, sanctæque eius Aposto- licet.
licæ Sedis, cui deuotè hætenus obedisti, * al. exi-
stunt.

* celebra-
bitur.

* mittas
* & ad tute-
lam.

quamque in necessitatibus suis strenuè & fideliter adiuuisti. Si verò * celebratur Concilium, & tibi mandauero, quatenus Episcopos & Abbates tuæ terræ mihi mittas: quos & quos volueris * mittes, alios verò ad seruitium Ecclesiarum tuarum * retineas. Omnipotens Deus actus tuos in beneplacito suo dirigat, & te à peccatis absolutum in vitā æternam perducatur. Datum Salerni per manus Ioannis sanctæ Romanæ Ecclesiæ diaconi, tertio Nonas Iulij, Indiëtionis septimæ, anno Pontificatus nostri vndecimo. Hactenus diploma.

Diploma
deprauatū
in tempo-
re consi-
gnato.

Quod quidem toties abrogatū fuisse oportuit, quoties inter ipsos Romanos Pontifices atque Siciliæ Reges de his constat fuisse transactum, vt cum inter Rogerium atque Eugenium Papam ita est concordatum, quod nullū Legatum mitteret in Siciliam Pontifex, nisi quem Rex ipse peteret; non autem vt Rex ipse Legati Apostolici vicem teneret, quod ab Urbano fuisse concessum, asseritur. Quod constat ex Romani Senatus Epistola ad Conradū Regem Romanorum, quam recitat Otto * Frisingensis Episcopus eius tē-

poris auctor. At de aliis transactioni-
bus initis in fauorem Romanæ Eccle-
siæ, inferius dicturi sumus.

*a Otto Fri-
sing. in Fri-
deric. lib. x.
cap. 28.*

Sed antequam vltcrius procedamus:
corrigamus primo errorem illapsum in
tempus. Nam cū constet diploma da-
tum esse Salerni, & aduentum Vrbanī
illuc hoc ipso anno contigisse, explo-
ratissimum sit testificationibus eius tē-
poris Scriptorum omnium, quos re-
censuimus: vtique signatum ipsum op-
portuit Indictione non septima, sed
quinta, neque anno vndecimo Vrbanī
Papæ, sed decimo confirmantur ista
eo validius, quod non anno sequenti,
quo annus vndecimus Vrbanī Ponti-
ficis numeratur, qui in diplomate scri-
bitur, potuit datum esse diploma. Nā
eò tempore, anno sequenti scilicet, nō
Salerni, vbi datum legitur, sed Romæ
constitit Urbanus ad celebrandum Cō-
cilium, vt suo loco patebit: neque post
sequentem annum, quo signata in di-
plomate septima currit Indictio: nam
eodem pariter anno, eo tempore non
Salernum, sed Roma Urbanum tenuit
pariter in alio celebrando Concilio, vt

intelliges suo loco. Sic igitur quæ deprauata ostendimus, sunt in diplomate corrigenda. Cum tamen non adeò seueri exactores simus, vt ob eiusmodi librariorum vitia illapsa, velimus idem diploma reicere.

Quādo & à
quo diplo-
ma in au-
ctoritatem
acceptum.

At istud ipsum, quidquid sit, & quale sit, à nobis nuper recitatum diploma scias, vti oraculum cœlitus lapsum, in plenissimam fidem acceptum, atque in foundatione Monarchicæ molis fundamentum positum esse. Horrescit auditus, vt explosum sententia Ferdinandi, cuius nullum extaret quod ostēdi posset autographum, nullius esset auctoritatis assertum Urbani Papæ diploma: illud ipsum sub eius successore Carolo Quinto Imperatore bellicis rebus intento, Principe inuictissimo, tunc in regno Sicilię opera Aduocati Fiscalis, vti quidpiam diuinum in sublime attolleretur, præconiis laudaretur, summóque plausu exciperetur, & vt lapis angularis faciens vtrāq. vnū, tēporali simul & spiritali iūcta auctoritate, noua, hætenus in Ecclesia Catholica inaudita cōstituta fuerit Monarchia. Sic ita cum de his

est agitatum cōsiliū, Consiliarios fefellit iniquitas religionis obducta velo, dum seruandum proponitur, quod Papa sanctissimus, Urbanus Secundus sacro diplomate statuisset; cui aduersari nefas duceretur, diceretur & impium.

Prætensa igitur Apostolica auctoritate, contra Apostolicam ipsam Sedem grande piaculum perpetratur, dum ipsa inconsulta Apostolica Sede, eius in regno Sicilię potestas labefactatur, auctoritas abrogatur, læditur iurisdictio, & cum ea leges violantur Ecclesiasticę, patiturque dispendium antiqua traditio, atque demum, vt ipsa erigatur in Sicilia Monarchia, iura omnia Ecclesię dissipantur. Nomen hætenus inauditū tunc proclamatur infaustum, adscribitur chartis, & memorię perpetuę consecratur iam regijs cūsum typis, & Imperatorio promulgatum edicto. Ita abusi ministri illi nomine tanti Imperatoris, vt tantum nefas auderent. Siquidem anno Redemptoris millesimo quingentesimo vigesimo sexto, die septima mensis Decembris datum legitur edictum Caroli Quinti nomine potius

quam voluntate, de confirmatione Pæ-
 deſtarum impreſſi voluminis, in quo
 aſſeritur Monarchia, atque ipſe ſeorsū
 ſcriptus legitur liber, qui inſcribitur,
 Monarchia, omnium regni Conſilia-
 riorū ſubſcriptione munitus, cuius au-
 tographum aſſeruatur in Siciliae Can-
 cellaria, ex quo exemplaria duo deſ-
 cripta dicuntur, quorum alterum fer-
 tur ad Regem miſſum, alterum verò ad
 Aragonenſe Conſilium datum. Qui ſe
 vidiffe teſtatur, vir pius, ſcriptis retulit
 iſta.

Quæ con-
 tineat Mo-
 narchia,

Sed & quæ ſibi iura eadem vendi-
 cet Monarchia, dicendum. Quod enim
 auctoritate Urbani Papæ diplomatis i-
 pſum Rogerium Siciliae Comitem at-
 que eius hæredes Legatos à latere con-
 ſtitutos omninò velint: omnes pariter
 ſucceſſores Reges in Siciliae regno Le-
 gatos natos eſſe contendunt, eoſdemq;
 omnia, quæ ſunt Legatorum à latere,
 efficere poſſe confirmant: imò & ſub-
 ſtituendi poteſtatem habere cum eadē
 auctoritate, nimirum, vt iudicare &
 punire poſſint, abſolvere & excommu-
 nicare quos velint, laicos, monachos,

7
DE MONARC. SICILIÆ 15
clericos, etiam Ecclesiastica dignitate
Prælatos, Abbates, Episcopos, & Ar-
chiepiscopos, imò & S. R. E. Cardina-
les ibi degentes eidem Monarchiæ sub-
ditos esse velint. Eiusdem quoque Mo-
narchicæ esse facultatis, appellationes
ad sanctam Sedem Apostolicam impe-
dire, Nuntios eiusdem sanctæ Sedis nō
admittere, atque demum respectu Ec-
clesiasticæ iurisdictionis, neque ipsam
Apostolicam Sedem recognoscere &
habere superiorem, nisi in casu præue-
tionis. Ista sunt quæ Urbani auctorida-
te diplomatis Reges in Sicilia velint si-
bi licere. Quid tu ad ista dixeris Lector,
nisi sub vocabulo Monarchiæ, præter
Monarcham vnum, quod vnicum ca-
put visibile in Ecclesia à Fidelibus om-
nibus semper est cognitum atque cul-
tū, aliud in monarchia Siciliæ obortū,
aliud superinductum, pro monstro &
ostento caput Ecclesiæ, in qua non am-
plius, vt semper antea vnus, sed duo au-
diantur, scribantur, legantur esse mo-
narchæ, ac duo insuper in ea deformi-
ter ostentari capita?

At quod ad ipsum in primis nomen

B iiij

De ipso
nomine
Monar-
chiæ.

ſpectat: quomodo poſt quadringentos
triginta annos à tempore dati à Vrba-
no Papa diplomatis, quod nunquam à
pijs Regibus, nec à tyrannis ipſis Ro-
manæ Eccleſiæ perduellibus, neque ip-
ſis acerbiffimis Romanæ Eccleſiæ per-
ſecutoribus Friderico, filio, atque ne-
potibus eiufmodi Monarchiæ nomen
uſurpatum ullatenus reperitur: recens
natum inuenitur ſuperinductum? po-
tuitne tot ſeculis intra viſcera latuiſſe
parentis, vt non niſi hoc poſtremo tem-
pore tantum pareretur oſtentum? Ex-
horruit ſemper Catholica Eccleſia, aſ-
ſueta ſeruare quod antiquitus traditū,
voces nouas; niſi cum ad nouas proſli-
gandas hæreſes, noua ipſam oportuit
excogitaſſe remedia, cuſtodiens in Ti-
motheo Pauli de poſitum, ita ſcribentis
ad eum: *⁂ O Timothee, de poſitum cuſtodi,*
deuitans profanas vocum nouitates. Hinc
inquam, vt ſerpentis ſibilos, conſueuit
Eccleſia Catholica nouas huiuſcemo-
di audire, atque horreſcere voces, & exe-
crari. Et quomodo ipſa patietur iſtam,
quæ aduerſatur cuſtoditę mordicus in
Eccleſia vnitati? Si vna eſt conſenſu fi-

21. Tim. 6.

DE MONARC. SICILIÆ. 17

delium omnium in Ecclesia à tempore
Euangelij promulgati monarchia, nec
alteram superinduci ab illa, quæ Chri-
sti ore noscitur stabilita, ad Petrum tã-
tum, non ad alium quempiam Aposto-
lorum ista dicentis: ^b *Tu es Petrus, & su-* ^b *Matt. 16.*
per hanc petram ædificabo Ecclesiam meã.
Et ad eundem post resurrectionem: ^c
Pasce agnos meos, pasce oues meas. ^c *Ioan. 21.*
Vnquã
passi sunt Orthodoxi: quomodo hodie
infaustum nomẽ, vox infelix, altera au-
ditur in Ecclesia monarchia?

Quod si dixerint, non est dicenda i- ^{Abolendũ}
sta altera monarchia, cũ pendere istam ^{omnino}
dicamus ab illa, dum eam auctoritate ^{nomen}
diplomatis Pontificij vendicamus: & ^{Monar-}
nos hoc ipsum dicimus, si nõ est altera, ^{chiz.}
sed vna cum ea; vtique non altera dicẽ-
da est monarchia, sed vnicum relin-
quendum, seruandum, & custodiendũ
Monarchiæ nomen est illi, quod ipsi
impertitum à Christo, in ea solum sem-
per sunt venerati Fideles. Si igitur au-
toritate diplomatis Pontificij id vo-
bis iuris quæsitum contenditis (mini-
stros illos Regios compello) cur plus-
quam concessum sit illo, vobis sumitis

in nouitate vocabuli? Demus, quod dicitis, Urbanus voluit Reges Siciliæ esse Legatos natos à latere: nunquid diplomate sanxit, eos dicendos esse monarchas? nequaquam. Magna quidem inter vtramque vocem est differentia. Cum autem plures sint hodie in Ecclesia Catholica nobilissimarum Ecclesiarum Antistites, qui ex vero certoque priuilegio Apostolicæ Sedis Legati nati obtinent dignitatem: num ex eo aliquis eorum ausus est aliquando sese appellare monarcham? minimè gentium. Quamobrem etsi non alia ex causa, vel ex hac saltem succidendum est nomen adulterinum, ne tali exemplo propagetur in alios: alioqui in Ecclesia Dei, in qua non nisi vnus possit esse monarcha, monarcharum silua (horrèdum dictu) succresceret infamia sēpiterna primatus Romanæ ipsius Ecclesiæ. At hæc, quod ad nomē ipsum, dicta satis, res autem ipsas ad examē modò reuocemus.

Quonam iure, qua ratione ex eodē Urbani Papæ superius recitato diplomate tanta vobis sumpstis, vt ex eo,

Legatos à latere, itemque natos, atque demum monarchas effectos Reges omnes Siciliæ dicere præsumpseritis? Esto, concefferit ista Rogerio eiusque filijs Vrbanus Papa: nunquid hæredibus cunctis, & successoribus omnibus esse concessa, affirmare poteritis? nullo modo. Recitentur eadem verba Pontificis: sic se habent:

Quod omni vitæ tuæ tempore, vel filij tui Simonis, vel alterius, qui legitimus tui hæres extiterit, nullum in terra potestatis vestræ, &c. En quam cautissimè Papa voluit expressisse personas, quibus illud concederet priuilegium. Expressit enim Rogerium patrem, Simonem filium, & alterum filium, si extiterit ipse hæres. Duo namque Rogerio Comiti erant filij, Simon maior natus, atque Rogerius, quem voluit expressisse voce illa, alterius; quod quidem nomen non de pluribus, sed de vno ex duobus duntaxat dici, sciunt omnes, qui Latinas litteras didicerunt. Si igitur cautū, vt filios illos duos Rogerij priuilegium non excederet. Quomodo ergo deducitis ad hæredes omnes? quomodo ad-

Vrb. diploma non excedit filios Rogerii Com.

huc insuper, cum hæredes Rogerij omninò defecerint, trahitis etià ad successores omnes? Vbi de hæredibus omnibus, & successoribus aliqua inest mētio in diplomate? quod quidem, cum id præstari voluerint Romani Pontifices, expressè conscribi, exactè notari, dilucidè poni, minimè prætermisisse noscuntur.

Vrbani
Pap. diploma
sa sæpius
revocatum.

At quid amplius? etiam si expressè Urbanus Pontifex ea concessisset omnibus hæredibus atque etiam successoribus omnibus Rogerij Comitis: adhuc tamen ea ipsa nullo modo deduci potuisse ad Carolum Quintum, hac apertissima ratione firmamus. Quod cū plurima extent Pontificum Romanorum diplomata, quibus sunt collatæ Inuestituræ de regno Siciliæ diuersis Regibus, atque in eis disertis verbis reuocentur cuncta sigillatim, quæ aduersus ecclesiasticam immunitatem quoquo modo sint præsumpta: planè nihil est, vt aduersus tot Pontificum documenta, de quibus sigillatim inferius fiet mentio, istiusmodi diploma aliquid si-

bi vindicare possit auctoritatis.

At nec quod prætenditur, villo pacto concesserim, per Urbani diploma creatum Legatum à latere fuisse Rogerium ipsum, atque filios eius. Hæc ut plenius cognoscantur, eiusdem hic Papæ diplomatis verba sunt repetenda, quæ sic se habent: *Nullum in terra potestatis vestra, præter voluntatem aut consilium vestrum Legatum Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quinimmò, quæ per Legatum acturi sumus, per vestram industriam Legati vice cohiberi volumus. Quis ista perlegens, non percipiat ex verbis eius, non legationem à latere concessam esse Rogerio, sed eum vicem Legati implere voluisse, & in his tantum cohibendis, quæ per Legatum Apostolicæ Sedis cohibenda forent? Aliis namque formulis, iisdemque plenioribus, atque ad eò specificis consueuisse concedi ab ipsis Romanis Pontificibus legationes à latere nemo ignorat, qui eiusmodi lectionibus effuevit.*

Præterea non perpendunt, quanta ab ipsis irrogetur iniuria Urbano Pontifici, cum velint ea concessisse ipsum

Vices Leg.
agere Ro-
gerium ius-
sum ab
Vrb. Papa.

Vendica-
tur Vrb.
Papa ab ir-
rogata ini-
uria.

Vrbanum Rogerio, quæ per Reges huius temporis malè aduersus ecclesiasticaiura vniuersa Ecclesia Catholica scādalum patiente, exercentur: cum in vendicandis Ecclesiæ iuribus ab vsurpatione laïcorum, idem sanctissimus Pontifex nulli reperiatur fuisse secundus, sed inter primos eiusmodi zelo exæstuentes claros Romanos Pontifices numerandus; quique iis ipsis tēporibus vixerit, quibus iugiter certādum erat pro his ipsis aduersus inuasores Romanæ Ecclesiæ iurium. In quibus laboribus obeundis, quæ eiusdem Vrbanus Pontificis partes fuerint, docent quæ de eo sunt enarrata per annos singulos Pontificatus eius, quorum causa Concilia adeò frequentia indicenda, peregrinationes assiduè ab ipso obeundæ fuere, scribique ad diuersos epistolas frequenter oportuit; ne vel latam vnguem præiudicium inferri sineret ecclesiasticæ immunitati.

Potuitne tanta concessisse Rogerio, quorum partem aliquam tantum si Imperatori Hentico ferocissimo Ecclesiæ persecutori cessisset, pacem proculdu-

bio vniuersalis Ecclesiæ redemisset, & tot tantisque cladibus afflictam diutius Ecclesiam liberasset? Si quid igitur vulneris fuisset infligendum Ecclesiæ: planè pacis vniuersalis causa comparandæ, & pseudopontificis propulsandi tolerandum vtique fuisset illud: sed prius cuncta pati, quam quid minimum Ecclesiæ iurium imminui decreuit animo Urbanus Papa, quod & dum vixit, effectu ipso egregiè præstitit, nihil magis sollicitè curans tota ipsa sui Pontificatus functione, nihil studiosius tractans, vel cupidius satagens, quam ne quid minimum Ecclesiæ iurium sibi seculares Principes vendicarent. Nam audi, quæ de Urbano ipso eiusdem temporis scriptor dicat Domnizo.

Nunquam decreuit libertas deniq. Sedis Romana per eum.

Hæc ipsa in vita Mathildis, citata sæpè superius. Immò audi Urbanum ipsum ita rescribentem ad Rudolphum Comitē: *a Nosse te volumus, quia nulli secularium domino potestatem in clericos habere licet: sed omnes clerici Episcopo soli esse debent subiecti. Quicumque verò aliter*

a Inq. part.
6. cap. 408.

præsumpserit: canonica procul dubio sententia subiacebit. Sed & eodem argumento scriptam ab eo ad Salernitanum Clerum & populum breuem epistolâ legito. Sic te habet:

Urbanus in
omnibus
detenor
Ecl. im
munitatis.

Urbanus Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filiis Clero & populo Salernitano salutem & Apostolicam benedictionem.

Lanzonem presbyterum, qui ecclesiam sanctæ Mariæ per manum laicam inuasit, expulso eo qui legitimè possidebat: noueritis sententia nostra officio & beneficio interdictum. Omnes præterea, qui ecclesias, vel ecclesiastica beneficia, aut capellanas sine Episcopi sui consensu, per manum laicam obtinuerint; donec satisfaciant suo Episcopo secundum sanctorum canonum constituta, ab officio & beneficio interdicimus. Hæc ex monimentis Salernitanæ Ecclesiæ, quæ in Vaticana bibliotheca asseruantur. Quæ quod certò careant anno quo data sūt, hic volumus descripsisse, cum ceteris fermè annis singulis Pontificatus eius res gestæ ab ipso hæc de eo latius prædicent.

An potuit, quæ tanto labore ædificauit tot annis, vna hora in congressu illo

illo Salernitano cum Rogerio Vrbano Pontifex destruxisse; vt secundum illud Apostoli: *b Si quæ destruxi, iterum hæc ædifico; præuicariorem me constituo*. Ipse turpiter præuicationis nomine fuerit arguendus: si tanta diplomate illo, quanta isti proferunt renouata per recentes Reges Siciliæ, Rogerio ac posteris concessisset? Absit, absit, longè longius, inquam, proculque absit, vt Monarchiæ illius dicatur Vrbano erector, ædificatorque turris Babel in contumeliam Dei, & opprobrium Apostolicę Sedis; cuius planè non ædificatorem sed destructorem se dum vixit, semper Vrbano exhibuit, qui & nunc de cælo in ipsam Fidelibus clamet illud Dauidicū: *c Exinanite, exinanite vsque ad fundamentum in ea*. Vtpote quę iplis eam erigentibus, atque tuentibus æternum exitiū patiat, in cuius tantum ruina spes sit eorum ad salutem erectionis. Sed & in Concilio vniuersali Romæ sub eius successore Paschali Pontifice celebrato, ab vniuersa Synodo acclamatum est eidem Vrbano Pontifici, vti iurium Ecclesiæ acerrimo vindici, defensori atque

Procul ab
Vrbano
proditio
Ecclesiæ
iurium.
b Gal. 2.

c psal. 136.

propagatori; idque sæpius factitatum, prout suo loco, sequenti Tomo dicitur; quod profectò fieri minimè potuisset, si erectorem Monarchiæ Siculæ posse dici modo aliquo contigisset.

Detegitur
depravatio
diplomatis Sed quid detineo vltra Lectorem, & non citò detego aduersantium malas artes, qui non vt se habuit, ipsum verû, germanum, legitimum, in omnibus integrum ediderunt diploma; sed mutilatum, decurtatum, atque corruptum in omnibus, quibus iura Romanæ Ecclesiæ saluæ essent, exhibuerint ipsum? Agimus immensas Deo gratias, quia cæcitate percutiens illos, qui manu sacrilega sacrum diploma Pontificis in pluribus mutilarunt, non fuit eos videre illa, quibus istiusmodi per eos patratum scelus aperta luce, certa probatione; atque euidentissimo argumento probari posset. Si enim vidissent, atque considerassent; quis dubitet, id ipsum ab eis, eadem falce adhibita falsitatis, fuisse peractum? Quemnam putas, ad hæc probanda adhibitori simus testem: illum ipsum ex aduersantium domo petatum, ab ipsis iure laudatum, re-

ceptum, probatum, cui nec sit quod obiici possit, quippe qui hoc eodē tempore vixit, & scripsit historiam Siculā, eodem ipso (vt profitetur) exposcente Rogerio Comite, de quo agitur. Nominatus est iste Gaufridus, professione monachus Benedictinus, cuius opus antiquitate ipsa planē venerandum delituit penē sepultum inter vetera monimenta Regum Aragonum ad nostrā vsque etatem; cum illud ipsum Hieronymus Surita, vir celebris, de rerum antiquitate benē merens in lucem protulit, ediditque Cæsaraugustę typis Dominici à Portonariis, āno salutis millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, idemque munitum adhuc & laudatum. Regio priuilegio (ne quid ad absolutissimam fidem eius deesse posset) dedicatum verò Antonio Augustino tunc Archiepiscopo Tarraconēsi, eruditione legum sacrarum suę etatis in Hispania facilē principi.

Hic ipse auctor à nobis superius citatus eadem occasione congressus Vrbanus Pape cum Rogerio Sicilia Comite, acturus de eiusmodi priuilegij concess-

Occasio aperitur cōcedendi Priuilegiū.

2 Gaufr.
lib. 4. c. 9.

sione, facta ab Urbano Pontifice ipsi Rogerio, ista petendi eiusmodi preces-
sisse sic narrat^a occasionem: *Sed quia ipse Apostolicus iam dudum Robertum Episcopum Trainensem, Comitem inconsulto, Legatum in Sicilia ad exequendum ius sanctæ Romanæ Ecclesiæ posuerat, perpendens hoc Comitem graue ferre, & nullo modo, ut stabile permaneat, assentire: cognoscens etiam, ipsum Comitem in omnibus negotiis ecclesiasticis exequendis zelo diuini ardoris exferuere: cassato quod de Episcopo Trainensi fecerat, legationem beati Petri super Comitem per totam Siciliam, vel habendam hereditaliter ponit, ea discretionem, ut dum ipse Comes aduixerit, vel aliquis heredum suorum zeli paterni ecclesiastici executor superstes fuerit, Legatus alius à Romana Sede, ipsis inuitis, nullus superponatur. Hec ipse. Quæ planè integra ut vidisti, in ipso recitato superius diplomate continentur.*

Quæ ex diploma-
te sint do-
loso subla-
ta.

Sed quæ malis artibus, & dolo malo de eo sint dempta, quæ in eo contineri, idem ipse testatur, iam demonstremus, atque nos hic, honoris causa redditæ postliminio diu exulis veritatis, gran-

DE MONARC. SICILIÆ. 29
diuſculis litteris deſcribamus, ſic ſeha-
bent:

SED SI QVA ROMANÆ ECCLE-
SIÆ IVRIS EXEQVENDA FVERINT,
† CHARTVLIS A ROMANA SEDE IN *Chartula-
SICILIAM VEL CALABRIAM DIRE- riis, neceſ-
CTIS, PER IPSOS CONSILIO EPIS- ſario legen-
COPORVM EARVNDEM PROVIN- dum, cum
CIARVM AVTHENTICE DEFI paulo poſt
NIANTVR. Iſta ſunt quę manus audax dicat, per
ad ſacrilegiũ prompta abſtulit à recitato ipſos.
Papæ diplomate. Quę tanti noſcuntur
eſſe momenti, vt ſi iſta reſtituantur in
ipſum, nullum penitus videas irrogatũ
damnum per eam conceſſionem priui-
legij Rogerio factam iuribus Apoſtoli-
cæ Sedis, cum ſit in his verbis illi inte-
grum reſeruatum, vt cum opus eſſe iu-
dicauerit Papa, miniſtros ſuos in Sici-
liam mittat cauſas vrgentes cognosce-
re; qui, & ſi ita placuerit ipſis, Epiſcopos
ad Synodum congregent, quorum cõ-
ſilio ipſorum ſententia expectetur. Ta-
lia igitur, tantaque è diplomate ſubdu-
xiſſe, quanti reatus fuerit, iudicent o-
mnes.

Porro iſtud ipſum, vt pro tuendis iu-

ribus Romanæ Sedis post huiuscemodi priuilegium ab Urbano Rogerio impertitum, vñ frequentauerint Romani Pontifices mittere in Siciliã ministros, cum opus fuerit, certum esse, certò exẽplo monstratur de Urbani ipsius successoris Paschali Papa, qui legitur misisse Apocrisarios in Siciliam ad exigenda Apostolicę Sedis iura, dum ab Archiepiscopo Panormitano præstari iubetur iuramentum fidelitatis sanctę Apostolicę Sedi. Extant de his eiusdem Paschalis Pontificis litterę, quas Gregorius Nonus intexuit inter ^b Decretales à se collectas epistolas. Habes ex his igitur, & quod ex diplomate demptum fuerat restitutum, & quod fuit in eo declaratum eiusdem Urbani Papę successoris exemplo, vt nihil sit, quod de his desiderari vltius possit.

b c signifi-
casti extr.
de elect.

Alia adhuc
ex diplo-
mate subla-
ta.

At non hic finis latrocinii. expilati diplomatis. Aperiantur cetera, vt restituitur in integrum tantopere passa damnum veritas ipsa. Subiicit idem Gaufredus auctor, de his dicere, quę post hæc eodem ipso diplomate continerentur, sic pergens: *Quod si Episcopi*

DE MONARC. SICILIÆ. 31

ad Concilium inuitati fuerint: quot & quos ipsi Comiti, suis futuris hæredibus visum fuerit, illuc dirigant. Hæc integra sunt conseruata in textu, sed quæ fuit addita limitatio ab Urbano, penitus sublata noscitur, quæ mox ab eodem Gaufreddo fide sincera ita subiicitur: NISI FORTE DE ALIQUO IPSORVM IN CONCILIO AGENDVM SIT IN SICILIA VEL CALABRIA * IN * VT. PRÆSENTIA SVA AVTHENTICE DEFINIRI NEQVIVERIT. En quanta ista, quæ dolos⁹ artifex in gratiã principũ abstulit, similis illi de quo in Psalmo: *c Sicut nouacula acuta fecisti.* Abrahens à diplomate, quæ sibi ad concin- ^{c Psal. 57.} nandam quam moliretur fraudem, viderentur esse contraria.

Qui enim visus est indulgisse Urbanus Papa Rogerio, vt vocatos ad Concilium Episcopos, quos vellet retineret vel mitteret, cum superaddidit: *Nisi fortè de aliquo ipsorum in Cõcilio agendum sit:* Planè significauit, quod ipsi esset liberum, cum vellet, Siculos & Calabros Episcopos ad dicendam causam vocare ad Apostolicam Sedem, cum videli-

cet (vt subdit) *ipſorum cauſa in Sicilia vel Calabria authenticè in præſentia ſua definiri nequiuert*. Nā quid eſt quod ait: *Authenticè definiri non poſſe?* niſi canonicè, ſecundum leges eccleſiaſticas terminari? quæ prohibent Principes cognoſcere & iudicare cauſas Epiſcoporū, quibus quidem caſibus cauſæ Epiſcoporū, quæ agitari authenticè, vt ait, coram Principe ſeculari non poſſunt, ad Sedē Apoſtolicam ſint deferendæ. En vides Lector, quanta ſubtraxerit, & quanti momēti veterator (quiſquis fuerit ille) quæ ſi in locum ſuum reſtituantur; fiēt etiam integra vna cum diplomate Sedis Apoſtolicæ iura, & Urbani Papæ laudanda prudētia erit, quod ita indulſerit roganti Comiti, vt tamen voluerit Romanæ Eccleſiæ iuribus in omnibus eſſe conſultum.

Quis iſta conſiderans, non exclamet. O fraudem ſolennem, Cornelia lege plectendam! quam non timuit, in quā peccauit qui iſta adeò enormia ad conciliandam ſibi Principum gratiam perpetravit, cum deſcriptum mox ab eodem auctore ac redditum ipſum inte-

Detestatio
patratifce-
leris.

grum Urbani Papæ diploma, vt profitetur, cum iisdem haud dubium per ipsum assertis sententiis, turpiter mutilauit, dum in ipso diplomate apud Gaufrédum edito desiderentur eadem ipsæ sententiæ, paulò ante ab eodem auctore, qui vidit & descripsit, integrè, vt vidimus, recitatæ. Quando autem admissum portentosum adeò scelus, & à quo fuerit perpetratum adeò pudèdum facinus, haud adeò exploratum habemus vt possimus asserere: verum illos minimè vacare culpa, liberè dicimus, qui ex eodem Gaufrédo illud ipsum diploma describentes, atque edentes, sententiâs illas ab eodem superius recitatas describere penitus prætermiserint, quarum vel saltem meminisse debuèrant. Siccine bona fides res acta, vt ad Monarchiam construendam oportuerit prius ita destruere Urbani Papæ diploma, & ita ipsum reddere mutilatum? cum in promptu esset refarcire iacturam, & sublata fragmenta coniungere, ab eodem Gaufrédo suppeditata, deque his monere Lectorem, atque ita benè mereri de prodita veritate? quo nomine ab v-

noquoque legentium immortales gratiæ fuissent agendæ. Agimus verò nos iterum Deo gratias, qui sic, cum ipse sit Veritas, patrocinium suscipit veritatis, ut dementet fraudulentos, nec permittat facere cuncta, quæ velint, cum voluit Urbani Papæ diploma illibatum & integrum in Gaufreddo mansisse, dum ab eo ipsius describitur argumentum, atque sententiæ recitantur: quod postea, ut vidisti, eo modo manus fraudulenta corripit, & malus artifex mutilavit.

Quomodo
recipiendū
Urbani di-
ploma.

Quod si integrum ipsum reddatur, prout ab ipso Pontifice noscitur esse datum, restitutis in ipsum clausulis illis atque sententiis per Gaufredum verbis totidem recitatis: tantum abest, ut à nobis reiiciatur, ut ex osculemur illud, utpote sanctissimi Pontificis monumentum, quo magna cautela ita Principi voluerit satisfactum, ut tamen Apostolicæ Sedis immunitati nihil passus sit esse detractum. Tantum, inquam, abest, ut restitutum ipsum integrum, esse Urbani genuinum, negare velimus; quin potius parati simus ostendere aliud id genus privilegium ab alio Romano Pon-

tifice, eodemque Urbano non impare,
 alii Christiano Principi esse cōcessum;
 sed nec per ipsum Apostolicæ Sedis iu-
 ra esse sublata, vt aliqua super ipsum e-
 recta fuerit Monarchia, sicut super
 ipsum Urbani datum Rogerio fa-
 ctum apparet. Qui enim post Urbanum
 Secundum successit tertio loco Calli-
 stus Papa Secundus; quique in vendi-
 candis, & extorquēdis de manu Impe-
 ratoris abreptis Ecclesiasticis iuribus,
 summam præ omnibus suis antecesso-
 ribus sibi gloriam comparauit: post ce-
 lebratum ab ipso Rhemenſe generale
 Concilium, congressu habito cum Hé-
 rico Anglorum Rege, quid petierit Rex
 ab eo, & quid conceſſerit ipsi Callistus,
 sic in Annalibus Anglorum Rogerius
 narrat, quod & nos inferius suo loco
 ponemus: *Rex à Papa impetrauit, Vt om-
 nes consuetudines, quas pater suus in An-
 glia & Northmannia habuerat, sibi conce-
 deret, & maximè, Vt neminem aliquando
 Legati officio in Anglia fungi permetteret,
 si non ipse, aliqua præcipua querela exigēte,
 quæ ab Episcopis regni sui terminari non
 posset, hoc fieri, à Papa postularet. Hæc ipse.*

Quibus plane nihil derogatum scitur Apostolicæ Sedis iuribus, quia maioribus exigentibus causis, ab Ecclesia Romana legationes in Angliam fuerint frequentatæ, eedemque decenti cultu à Regibus Anglorum exceptæ, prout declararunt euenta. At sicut his nō contradicimus, ita nec reiicimus Urbani diploma, si reddatur integrum, & non, ut est demonstratum, tot sententiis mutilatum.

Sed nec est, quod verba Gaufredi, quæ in diplomate scripta fuisse docet, aliquis in alium sensum conuertere iure possit, ut nullum eidem concessioni afferat præiudicium: nam vel ex eo tantum, quod è textu ablata noscuntur; ipsum delictum arguit malam fidem, & contrariam ipsis veritatem magis insinuat. Sed & ipsa narrata nuper Paschalis Papæ legatio in Siciliam missa, quæ sunt dicta, declarat eo modo esse intelligenda; nempe ut cum in Sicilia de iuribus Apostolicæ Sedis agitur conseruandis; tunc esse liberum Romano Pontifici Carthularios, quos ipse Paschalis nominat Apocrisarios, illuc pro arbi-

trio mittere. Quænam verborum interpretatio poterit esse verior, certiorque probari ea, quam ipso usu experientia comprobavit? nimirum dum mox post Urbanum à successore Paschali vidimus factitatum, quod faciendum eius diplomate cautum erat.

Iam igitur patefacta fraude, & ostenso ipso diplomate vitiato, adulterato, depravato, atque corrupto: & quod ita ut est editum corruat penitus & non subsistat: plane necesse est, ut ingens ista moles erecta desuper Monarchiæ magno fragore ruat, si res iure agitur & non violentia. Quod existimare nefas de Rege Catholico maximè pio, Christianæ religionis cultore studiosissimo, Fidei orthodoxæ custode vigilantissimo, atque potentissimo defensore: quem & libentissime scriptionis huius nostræ arbitrum constituimus, probè scientes, à iustissimo Principe non nisi iusta fore præstanda.

Quod verò præter eandem Urbani ^{Quæ alia} assertam Epistolam adhuc alia quædam ^{ad probandam Mo-} eademque leuissima pro Monarchiæ ^{narchiam} Sicilia firmitate in medium afferuntur: ^{inducatur.}

hic eadem sunt conuellenda. Dicunt enim, reperiri nonnulla Sicilię Regum diplomata, in quibus ab iisdem Regibus legatur anathematis sententia promulgata aduersus eos, qui ea quę ipsi iussissent, non implerent, sed euerterent. Siquidem in Cancellaria regni Sicilię de omnibus regiis patronatibus liber collectus est, qui continet donationes ab iisdem Regibus in diuersas Ecclesias, atque monasteria collatas: ad quarum finem hæ vel his similes formulę legantur appositę, quę excommunicationem videantur inferre, videlicet: Si quis hæc nostram donationem infregerit, anathemate condemnetur, vel auctoritate Apostolica anathemate damnetur, itęque: cum Iuda traditore partem habeat, & alia his similia, quę velint isti ab eis apposita auctoritate legationis Apostolicę Sedis, qua Reges Sicilię (vt nungantur) Urbani Papę fungerentur auctoritate.

Execrationes apponi solitz ab vnoquoque.

Potuissent fortasse isti eiusmodi exemplis tuadere simplicibus quod conatur: verum qui antiquarum formularum ex inspectione eiusmodi à diuersis soli-

tarum fieri donationum notitiam habet, ridebit ista, cum vix aliquod sit reperiri instrumentum eiusmodi donationum, quæ siue à Principibus, siue à priuatis vtriusque sexus fieri solerent hominibus, in quibus eadem formulæ non legantur, & interdum atrociores: quæ quidem non sententiam continent (vt putant) excommunicationis Ecclesiasticæ, quæ ab Episcopis infligi solet in subditos; sed imprecationes potius ad deterrendum eos, qui aliquid contra præscripta moliri tentarent. Sunt de his superius diuersis in locis in recitatis eiusmodi diplomatibus exempla patentia: quin etiam in eodem ab illis scripto, codice aliæ diuersorum priuatorum, quæ ibi sunt scriptæ, locis piis factæ donationes continent easdem omninò imprecationes: vt liberum fuisse quibuscunque, videatur, eiusmodi apponere formulas imprecatorias anathematis aduersus eos, qui moliri aliquid aduersus ea, quæ illi statuerent, conarentur. Adde his insuper, non solum in eiusmodi scribi solitis diplomatibus asseri ista, sed etiam à nonnullis consueta

fuisse apponi sepulchris, vt violatores absterrent. Quorum exempla habes superius recitata, vt inter alia sepulturæ Theodini subdiaconi : SI QVIS PRÆSUMPSERIT HVNC TVMVLVM VIOLARE, ERIT ANATHEMATIS VINCVLIS INNOTATVS. Et in Ecclesia sãti Gregorij Romæ ad Clivũ Scauri erat in abside, fracto tamẽ lapide, cuiusdam Anastasij Lectoris epitaphiũ, in cuius fine habetur:

SI QVIS HINC ABSTVLERIT SEPVLCHRV, SIT EXCOMMVNICATVS ET DAMNATVS IN INVERNVM, ET HABEAT PARTEM CVM CAIN ET IVDA TRADITORE. Et in principio Tomi huius in epitaphio sepulchri cuiusdam Ioannis in fine: NEMO SVVM, NEC ALIENVM CORPVS SVPER ME MITTAT. QVOD SI HOC PRÆSUMPSERIT, SIT MALEDICTVS, ET IN PERPETVVM ANATHEMATE CONSTRUCTVS. En vides, an ista ex functione legationis Apostolicæ ponerentur à Regibus vt anathema, vel potius imprecationes ad terrorem ab vnoquoq. pro arbitrio in qua vellent prohibitionē vsurpari solerent.

Sed inspiciamus cetera, quæ ad roborandam

randam iam sua sponte collabentem Monarchiam afferunt. Abbatis Panormitani celebris canonici Iuris interpretis sententiam descriptam proferunt in suo ipsorum Monarchiæ libro, quæ est:

Abbas Panorm. in auctoritatem adducitur.

Liceat Regi ex longa consuetudine appellationes eorum, qui ad Sedem Apostolicam prouocant, impedire. Quam tamen postea dicitur declarasse, vt intelligi debeat, quando non esset tutus accessus ad Apostolicam Sedem, vel tempore schismatis, tunc Regi licere de appellationibus ad Apostolicam Sedem cognoscere: sicque respōdisse Abbatem tempore Alphonsi Regis sub Martino Papa Quinto, cui Rex valde esset infensus. Cuius declarationis exemplum non scribitur in dicto Monarchiæ libro, sed reperitur in Abbatia dicta Nouæ lucis in eodem regno posita, & in aliquibus aliis monasteriis.

At tanti æstimantur respōsa prudentis, vt illa in legem accipiantur, qualiacūque sint? eo præsertim tēpore, cū idē Abbas Panormitanus colligeret cum schismaticis aduersus Catholicę Sedis Antistitē? quis vnquā aduersus Eccle-

Rex Alphons. Monarchiæ instiutor.

siâ testimoniū accepit hostis Ecclesiæ?
 Si ista sapuit, imò si sic desipuit Abbas;
 quomodo in cōmētariis, quos elabora-
 uit, & edidit, ista non defendit, atque
 probavit?

Addunt præterea Alphonsi Regis
 eiusdem exempla, quod eiusmodi ad
 Papam impediret appellationes. At
 quid? Num erunt accipienda pro lege,
 quæ Rex contra id quod iurasset periur-
 us, percitus furore facere aliquando
 voluisset? dum & petentibus, & rogan-
 tibus Siculis, ne appellationes ad Apo-
 stolicam Sedem eiusmodi (quod Rex
 facere cœperat) per magistratus laicos
 cognoscerentur, sed per Ecclesiasticos
 Prælatos potius: Rex eorum petitioni-
 bus annuit, datis anno Domini millesi-
 mo quadringentesimo quadragesimo
 sexto de hoc litteris. Cuius petitionis
 extat exemplum, & legitur ibidem Res-
 criptum Regis periuri. At quænam for-
 tiora contra Alphonsum Regem affer-
 ri possunt, quam diplomata eiusdem
 Regis, cum inuestituram accepit ab Eu-
 genio Papa quarto, datâ anno superiori
 à dicto Rescripto, nempe millesimo

quadringētesimo quadragesimo quinto? Extat in Vaticana bibliotheca inuestituræ ei ab Eugenio Papa Quarto factæ exemplar in libro priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ, & alio codice, quia apud nos existit, quod sic incipit: *Cum sanctissimus dominus noster Eugenius diuina prouidentia Papa Quartus, anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio, Idibus Iulij, Pontificatus sui anno tertio decimo, &c.* Vbi inferius ista habet de appellationib⁹ liberè dimittēdis ad Apostolicā Sedē, præter alia multa de immunitate Ecclesiastica libera cōseruanda:

Omnesque etiam causæ ad forum Ecclesiasticum in regno, & terra prædictis pertinentes, liberè & absque vlllo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram Ordinarijs, & alijs Ecclesiasticis iudicibus, & terminabuntur per eos. Et si ad Sedē Apostolicam super huiusmodi causis appellari contigerit; tam appellantes, quàm appellati ad eandem venire. Sedem pro appellationum prosecutionibus liberè & absque inhibitione aliqua permittentur. Hæcibi de appellationibus ad Sedem

44 CÆS. BARONII TRACT.
Apostolicam liberè deferendis, per eū-
dem Regem solenni iuramento firma-
tis. Et quidem in Inuestitura facta de i-
psa Sicilia & terra citra Pharum, ratifi-
cata ab eodem Alphonso: cuius ratifi-
cationis hoc est exordium:

*Ego Alphonsus Dei gratia Rex Sicilia
plenum homagium ligium & vassallagium
faciens vobis domino meo Eugenio Papæ
Quarto & Ecclesiæ Romanæ pro regno Si-
ciliæ, & tota terra ipsius, quæ est citra Pha-
rum vsque ad confinia, &c. In fine verò
bullæ aureæ eiusdem Alphonsi Regis
hæc de tempore dati diplomatis atque
loco: Datum Neapoli apud maiorem eccle-
siam per manus nostri prædicti Regis Al-
phonsi, anno à Natiuitate Domini millesi-
mo quadringentesimo quadragésimo quinto,
die vero secunda mensis Iunii, octauæ Indi-
ctionis, regnorum nostrorum trigésimo, hu-
ius vero Siciliæ & terræ citra Pharum, an-
no regni vndécimo. Hæc ibi. Quid igitur
his aduersans citatur Rescriptum Al-
phonsi, datum anno sequenti, contentū
capitulo trecētesimo nonagesimo sep-
timo, pag. cxxviii.: Nam ore suo periur-
us esse conuincitur atque præuarica-*

tor; vt qui ea ipsa, quæ iuramento promiserat, rata habuerat, firmaueratque, peierando destruxerit, atque præuariando impiè dissiparit. En quale instituendæ Principium Monarchiæ. Quod quidem nomen, quo significatur, sub vno eodemque dominio Regem Sicilia, iunctam simul spirititualem, ac secularem auctoritatem & potestatem, vt insolitum, nec vsurpatum fuisse à tyrānis, manifestis Romanæ Ecclesię perduellibus, vt Friderico & eius filiis, nec ab inuasoribus eiusdem regni, vt Petro vel alijs, satis constat; cum tamen res ipsa sæpius per tyrannidem atque inuasionem fuerit pertentata, vt ex his quæ sumus dicturi patebit.

Si quis enim antiquiora abolenda vestigia eiusmodi Monarchatus curiosius indaganda putauerit, planè inueniet, non Urbani, vel alterius alicuius Catholici Antistitis inuentum esse, sed (si coniecturæ aliquid deferendum) primum auctorem fuisse schismaticum Papam, non Christi, sed Antichristi Vicarium Petrum, Leonis, non Columbar filium, eundemque contra Innocē-

Quis fuerit
primus au-
ctor Mo-
narchatus
Siciliæ.

tium Secundum legitimum Ecclesiæ Romanæ Pontificem ex aduerso sedētem, dictum pulchro nomine (vt sic deciperet populum) Anacletum. Iste enim, vbi Pontificatum arripuit violēter, vt contra legitimum Pontificem, eiusque fautores præualere aliquo modo posset, quo minus iusta causa polleteret, eo amplius potētia seculari sese studuit roborare, communireq. aduersus Romanos præsertim, quos erga Innocentium sciret esse procliues: magnoq. sibi fore existimans adiumēto, si Northmannos, Northmannorūque Principem sibi coniungeret; nihil prætermisit officij vel obsequij, quibus Rogeriū, Rogerij superioris filium, qui tunc non Sicilia tantum, sed dominaretur Apulia, atq. Calabria, conciliaret sibi amicum, & constitueret defensorem.

Quamobrem vbi Sedem inuasit, nihil antiquius habuit, quàm vt ad demerendum hominem eidem quæcunque præstaret; sicque eum ex Comite Regē constituit: cui & inter alia illud quoque concessit, vt sicut laicis, ita & clericis, Abbatibus, Episcopis, & Archiepisco-

pis, qui in eius ditionis prouincijs esset, dominaretur, ac sic esset re ipsa, si non nomine, Monarchavnus Christianorū, vtriusque ordinis, laicalis, & clericalis. Id quidem eiusdem temporis auctor, quique ea videbat quæ scripsit, testatur Petrus diaconus Cassinensis: qui tamē intentus rebus eiusdem monasterij cōscribendis, cetera obiter tātum attigit, non tamen incognita prætermisit: deque his agens, hæc breuiter habet: *a De-* *a Petr. diac.*
functo Honorio, electi sunt Gregorius dia- *Chron.*
conus Cardinalis sancti Angeli in Papam *Cass. lib. 4.*
Innocentium & Petrus presbyter Cardina- *c. 99.*
lis sancti Callisti in Anacletum. Anacle-
tus autem aliquantulum tempus in Vrbe
permanens cum Episcopis & Cardinalibus,
qui suæ parti fauebant, ad ciuitatem Pisan-
nam perrexit, Conradum Sabinensem Epif-
copum vicarium in Vrberelinquens.

Petrus autem Cardinalis Rogerio Duci *Antipapa*
Apuliæ coronam tribuens, & per prouile- *Archite-*
gium Capuanum principatum, & Ducatū *ctus Mo-*
Neapolitanum cum Apulia, & Calabria, *narchiz.*
& Sicilia illi confirmans, Regemque con-
stituens, ad se attraxit, præcipiens vt Episco-
pi, & Abbates, qui in suæ ditionis solo ma-

nebant, ei obtemperarent. Hæc tantum de his Petrus, ad res Cassinates stylum reuocans. Qui quidem cum ista tantum ex omnibus, quæ in diplomate essent, expresserit: aliquid specialius indicasse voluit per ea verba, præter communem ex Apostolicis iussis debitam Regibus obseruatiam; quod tacuit auctor æquæ schismaticus, nullam eundem laudandi Rogerium prætermittens occasionem, quem tamen S. Bernardus, cum opus fuit eius meminisse, absque regio titulo nominat tantum ^b Ducem Apuliæ, ^c tyrannum Siculum, atque vsurpatorem coronę regiæ. Sed & quanam fuerint ista singula, quibus Anacletus subiecit Rogerio vniuersum ordinem ecclesiasticum, planè intelliges, cum ea reuocata à Romanæ Ecclesiæ Pontificibus, recitanda inferius audies. Mercimonio igitur possidendæ Sedis, quam inuaserat Anacletus, ingressus in ouile ouium non nisi vt fur, qui mactet & perdat, quælibet cuique petenti concedere consuevit, si promitteret, quod sibi in schismate inhaereret. Quod sancti Bernardi testantur epistolæ, ^d qui etiam de

^b Bern. ep.

127. 129.

^c Id. epist.

130. 139.

140.

^d Idem ep.

126.

Rogerij nundinaria Monarchia hæc ad Guillelmum Comitem Pictauiensem Aquitanix Ducem nomine Ducissæ Burgundiæ: *a Habet tamen, Anacletus a Id. 117. scilicet, Ducem Apulia, sed solum ex principibus, ipsumque vsurpatæ coronæ mercede ridicula comparatum.*

At ista adeò verisimilia eiusdem temporis Scriptoribus consignata vel non nouit, vel nosse dissimulauit ipse Fazellus, ne Monarchiæ auctorem (vterat) pseudopapam assereret; qui vt ista sibi adeò aduersa vitaret, inextricabiles planè mendaciorum quæsiuit anfractus. Nam non solum ista de collata Rogerio ab Anacleto in ecclesiasticos potestate penitus tacuit; sed etiam ad ista vitanda, nequaquam vna cum Innocentii creatione simul ortum schisma Petri Leonis ponit (quod omnes absque cōtrouersia: siue veteres, siue recentiores affirmant) ipsumque schismaticum Papam Anacletum obortum, sed longè postea, nec antea, nisi vbi est auditus ipse Innocentius ab eodem Rogerio detineri captiuus. Hos sinuosos oportuit lubricum anguem excogitare reflexus,

Fazellus noluit verū Monarchiæ Siciliæ auctorem detegere.

ne si rectavia serperet, in Antipapam ipsum offenderet, atque quod nollet, congeretur asserere, Anacletum ipsi auctorem fuisse regni Monarchici, ex laicis, clericisque compacti. Vides Lector, quam malè meritis inueniatur de historica veritate Fazellus, nihil magis conatus, quam Monarchiæ vanæ fauendo ecclesiasticam libertatem alta scrobe relinquere sepultam, dum in eius fauorem non solum quod non esset omninò Vrbanum Papam vitiato diplomate eius demonstrauit auctorem, sed qui reuera dici potuisset eius inuentor Antipapa ille, Antichristi successor, minister satanæ, caput schismatis Anacletus, ne proderetur, ipse adeò prodidit veritatem? Vt exhorrescere quisque Catholicus debeat sub huius capitis membrum annumerari.

At quid post hæc actum? nisi quod malè ortum, malum accepit occasum, ex aduerso sententia illa Cl. risti vigente, & in perpetuum feriente: ^b *Omnis plantatio, quam non plantauit Pater meus, eradicabitur.* Et insuper quod præconio diuinę sapientiæ in Ecclesia iugiter in-

^b Matt. 15.

DE MONARC. SICILIÆ. 51

tonatum Fidelium omnium aures pul-
 fat: ^c *Adulterinae plantationes, siue spuria* ^{c Sap. 4.}
Vitulina non dabunt radices altas, nec
stabile firmamentum collocabunt. Et si in
ramis in tempore germinauerint, infirmiter
posita à vento commouebuntur, & à ni-
mietate ventorum eradicabuntur: confrin-
gentur enim rami incōsummati, & fructus
illorum inutiles & acerbi ad manducandū,
& ad nihilum apti. Ita planè accidit, vt
 per falsum agricolam male plantata ar-
 bor infelix nequaquam altas radices e-
 miserit, licet patrocínio Regū aliquan-
 tis per frondescere vís sit. Etenim etsi
 peculiare Regibus sit, vt per fas & ne-
 fas semel parta amittere nolint, sed tue-
 ri velint, tamen non eo vsque conten-
 tio est progressa, vt non cesserint iussio-
 nibus Romanorum Pontificum, sed si-
 cut Rogarius, qui accepit, ita Vuillel-
 mus filius eius successor, licet ad tem-
 pus restiterit Hadriano Quarto Roma-
 no Pontifici, tamen eidem sunt in om-
 nibus obsecuti. Telles omnium istorū
 adducimus publica monimenta, hæc
 ipsa testantia, diplomata inquam Inno-
 centij Papæ Tertij, seculi sequentis sine

Cito defe-
 cit male
 plantata
 Monar-
 chia Sici-
 liæ.

conscrip̃ta, quibus cūcta, quę facta sunt in illam vsque diem, quam fidelissimè elucidantur. Atque in primis satis apertè, fide integra intelligitur, quid in prima inuestitura, facta Vuillelmo Rogerii filio, post eius obitum ab Hadriano Papa fuerit concessum in destructionem vanæ Monarchię, inani studio per Antipapam Anacletum erectæ. Nam et si illa ipsa facta ab Hadriano Vuillelmo inuestitura non reperiatur, sed tantum quæ petiit ab eo præstari Vuillelmus, tamen quod extet inuestitura Innocentii Papæ ad instar illius facta, idem planè est, ac si ipsa Hadriani inuestitura integra haberetur.

Hæc vt, Lector, accipias, scire debes Rogerium, qui talem Monarchiam accepit ab Anacleto, anno Redemptoris millesimo centesimo trigésimo, peruenisse ætate vsque ad annum millesimum centesimum quinquagesimum quartū, ipsoque mortuo, filium ipsius Willelmum successisse in paternum regnum, atque inuestiturā quæsisse ab ipso Hadriano eius nominis Quarto Romano Pontifice: cuius causa haud fuit leuiter

a ltercatum, expetente illo literis suis ab Hadriano inuestituram conditionibus valde iniquis, ac fortasse iisdē, quibus Rogerius pater regnum accepisset ab Anacleto. At licet Legati ab Hadriano ad eum pacis causa missi visi sint ex parte aliqua his, quæ petierat, concessisse: Hadrianus tamen omninò resiliit, nec inuestituram concedere voluit cū infamibus conditionibus illis, quibus Monarchia illa malè cōposita per schismaticū Papam subsisteret, sed aliis planè contrariis. Qualis autem ista fuerit, mox auditurus eris. Si quidem post tumultuarios Reges, absq; inuestitura regnantes, anno Redemptoris millesimo centesimo nonagesimo nono, cum Cōstantia Imperatrix atque Regina Sici-lię, defuncto viro Henrico Imperatore, sibi, filioque paruulo Friderico inuestituram quæreret ab Innocētio eius nominis Tertio nuper creato Pontifice, concessit ille ipsis eam ad instar illius quam Vuillelmo Regi concesserat Hadrianus. Quod idem ipse Innocentius testatur in ipsius inuestiturę diplomate. Ad eò vt qui legerit idē Innocētiū Papæ

De Hadriani Papæ inuestitura concessa Vuillelmo Regi.

diploma, quale illud fuerit olim ab Hadriano Vuillelmoregi concessum, intelligat, & lectione vnus noscat vtrūque.

Quamobrem hic ipsum tibi describendum operępretiū existimauimus. Extat ipsum in Registri Epistolarum Innocentii tomo primo, Romę cuso anno Redemptoris millesimo quingentesimo quadagesimo tertio apud Priscianum Florentinum. Sic enim se habet:

*a Tom. 1.
Regist. In-
noc. ep. 412.
lib. 1. pag.
203. 2.*

*Inuestitura
concessa
ab Innoc.
Pap. con-
stantię &
filio.*

*Constantię Imperatrici gloriosę Reginę
Sicilię, ac charissimō filio Friderico, illustri
Regi Sicilię, eorūque heredibus in perpetuū.*

*Super gentes, & super regna diuina pro-
uidētia constituti, vt euellamus noxia, &
salubria cum Propheta plantemus: sic ad v-
niuersas prouincias nostras considerationis
aciem extendere volumus; & circa eas pię
solicitudinis studium exercere, vt sopitis
turbatinibus tempestatum, quas parit mater
diuersitas, seruent adinuicem mutue chari-
tatis affectum. Porro specialiter, & præci-
pue specialē ac præcipuā sollicitudinem circa
regnū Sicilię nos cōuenit adhibere, quod in
Apostolicę Sedis feruētius hacten^o deuotio-
ne permāsit. Ad quod etiā inclytę recorda-
tionis Rogerii quodā patris Vuillelmi fra-*

tris, & Vuilhelmi nepotis priorū Regū Sicilia, filia Imperatrix, grata memoria nos inducit, qui in Apostolicæ Sedis, ac prædecessorum nostrorum dilectione firmi persisteres, ab eius non potuerunt unitatis firmitate diuelli, quin tanto fortius in ipsius obsequio permanerent, quanto aduersus eam se amplius impetus extolleret tempestatis.

Hæc igitur consideratione diligenter inducti, accedentes, quod prædictorum Regum vestigia regia serenitas in deuotione ac obsequiis imitetur: vobis & hæredibus vestris (qui, sicut dictus Rex Vuilhelmus quondam frater tuus felicitis memoriæ Hadriano Papæ prædecessori nostro exhibuit, nobis & successoribus, & Ecclesiæ Romanæ fidelitatem & hominum exhibere, ac quæ subscribuntur voluerint obseruare) concedimus regnum Sicilia, Ducatum Apulia, principatum Capuæ cum omnibus pertinentiis suis, Neapolim, Salernum, Amalphiam cum pertinentiis suis, & alia quæ ultra Marsiam habere debetis, & reliqua tenimenta, quæ tenetis, à prædecessoribus vestris, hominibus sacro-sanctæ Romanæ Ecclesiæ iure detenta, & contra omnes homines adiuvabimus honorificè manu

tenere.

Capitula-
ria mutuo
configna-
ta.

*Pro quibus omnibus coram Venerabili fratre nostro Ottone Episcopo Ostiensi, Apostolicæ Sedis Legato, quem ad iuramentum tuum, filia Imperatrix, recipiendum transmissimus, fidelitatem nobis, nostrisque successoribus, & Ecclesiæ Romanæ iurasti, sicut continetur in duobus similibus Capitularibus, quorum Vnum penes te sigillo nostro, alterum penes nos sigillo tuo signatum habetur, firmiter repromittens, quod quia præsens præsentis hominum debet exhibere: quando cunque nos & successores nostri te in aliqua parte regni, quam securè possis adire, ad nostram præsentiam vocauerimus, reuerenter accedes hominum præstatura, nisi certum impedimentum, aut necessitas euidenter interueniat: quibus cessantibus, sine fraude venias ad ligium hominum faciendum. Cum autem tu, fili Rex, fauente Domino, ad legitimam ætatem perueneris: nobis ac successoribus nostris, ac Ecclesiæ Romanæ fidelitatem, & ligium hominum exhibebitis. Censum Verò sexcentorum squi-
fatorum de Apulia & Calabria, quadringentorum Verò de Marsia, vel æquiualens in auro, vel argento vos ac heredes vestros statuistis*

DE MONARC. SICILIÆ. 57
statuistis Ecclesiæ Romanæ soluturos, nisi
fortè impedimentum aliquod interueniat;
quo cessante census integer persoluetur.

Electiōnes autem secundum Deum per
totum regnum canonicè fiāt de talibus qui-
dem personis, quibus vos ac hæredes vestri
requisitum à nobis præbere debeat assen-
sum.

Vt autem hæc quæ supra diximus, tam
nostro, quam successorum nostrorum tem-
pore perpetuam obtineant firmitatem, nec
vestris, nec hæredum vestrorum temporibus
alicuius valeant præsumptione turbari: nos
ea de consilio & voluntate fratrum nostro-
rum auctoritate Apostolica confirmamus,
& Valitura in perpetuum præsentī pagina
communimus, & tam à nobis, quam à suc-
cessoribus nostris, perpetuis temporibus sta-
tuimus obseruanda. Nulli ergo, &c. Vsq̃ue
ad verbum, Indignationem incurrat: ream
se diuino Iudicio de perpetrata iniquitate
cognoscat, &c. In modum priuilegij:
Cuñctis autem prædicta seruantibus, &c.
Ita in codice edito, sicque nulla p̃torius
mentio, vt concesserit Regi, quæ reue-
ra ab Antipapa Rogerius obtinuisset;
vel ab Urbano Papa per mutilatum il-

lud diploma asseritur consecutus. Sed ista sunt reuera (vt audisti) quę Innocentius Constantiæ & Friderico filio concessit, præter hæc autem nihil. Quęnam autem in duobus illis, quorum meminit Innocentius Papa, Capitularibus continerentur, proximè auditurus eris, vbi prius dixerimus, quomodo his (vt vidisti) firmiter constitutis, nouę petitioni Constantiæ idem Innocentius adhuc satisfaciendum putauit, nimirum, vt quę ieiunè nimis de electionibus faciendis in diplomate recitato continerentur, paulò fufius ab eodem Pontifice explicarentur. Cum ei annuens idem Pontifex, diploma, quod

^a *Innoc. lib. I ep 411. pag. 204 2.* ^a *Nec nouum, nec iniustum existit, &c. Vbi inferius hæc de electionibus cōtinet:*
De electionibus faciendis.

Quantum cum Deo, & nostra possumus honestate, deferre velimus salua iustitia, & ecclesiarum canonica libertate, petitionibus vestris assensum facilem exhibere. Ne igitur vlla de cetero inter nos & successores nostros, & vos & hæredes vestros super electionibus dissensio suscitetur, modum faciendę in posterum electionis præsentibus cura-

uimus litteris explicare: in quibus sic in multis regiae serenitati deferimus, ut libertatem Ecclesiae non ledamus.

Sede vacante, Capitulum significabit vobis & vestris haeredibus obitum decessoris: deinde conuenientes in vnum, inuocata Spiritus sancti gratia, secundum Deum eligent canonicè personam idoneam, cui requisitum à vobis praeberere debeat assensum, & electionem factam non different publicare. Electionem verò factam, & publicatam denuntiabunt vobis, & vestrum requirent assensum. Sed antequam assensus regius requiratur, non intronizetur electus, nec decantetur laudis solennitas, quae inthronizationi videtur annexa. Nec, antequam auctoritate Pontificali fuerit confirmatus, administrationi se vllatenus immiscebit. Sic enim honori vestro volumus condescendere. ut libertatem canonicam obseruemus, nullo prorsus obstante Rescripto, quod à Sede Apostolica fuerit impetratum. Hæc de electionibus faciendis. Quæ omnia seorsum, datis litteris Apostolicis, idem Innocentius Papa innotescenda curauit omnibus Archiepiscopis, & Episcopis, atque vniuerso deniq. inferiori Clero

Siciliæ regni. Quas litteras, quod contineant illa etiam, quæ in assertis superius Capitularibus scripta erant, hæc tibi verbatim cutauimus describendas. Sic se habent:

Archiepiscopis, Episcopis, & aliis ecclesiarum Prælati, & vniuerso Clero in Sicilia constitutis.

Innocentii
Pap. literæ
Apost. ad
Siciliæ E-
piscopos. *Si charissima in Christo filia nostra Cōstantia Imperatrici Regina vna cum charissimo filio illustri Rege Siciliæ in multis gratiam fecimus specialem: non est ab aliquibus in admiratione ducendum, cum regnum Siciliæ ad ius & proprietatem Ecclesiæ Romanæ pertineat, & in eius fidelitate perstiterit, ac permanserit vnitatem. Nostis enim, qualiter inclytæ recordationis Rogerius, VVillelmus, & VVillelmus Siciliæ Reges illustres in Apostolica deuotionis ferè semper permanserint firmitate; qualiter prædecessores nostros fuerint humiliter venerati; qualiter etiam in Ecclesia Romana post Deum suæ spei posuerint & gaudiij fundamentum, & in ea, & per eam se crediderint exaltari. Nostis etiam, qualiter prædecessores nostri Romani Pontifices Reges ipsos, ac regnum Siciliæ quadam semper præ-*

DE MONARC. SICILIÆ. 61
rogatiua dilexerint, & ad augmentum ip-
sius, utpote quod peculiare, sicut est, & pro-
prium reputabant, intenderint & quietem.
Quia verò quantumcunque velimus eorum
honori deferre; libertatem canonicam &
honestatem ecclesiasticam intendimus ob-
servare. Ne igitur vlla de cetero internos,
& successores nostros, & prædictam Im-
peratricem & eius filium, Sicilia Regem
illustrem, vel hæredes eorū super electiones
denuò dissensio suscitetur, quæ hætenus
inter Ecclesiam & regnum rancoris cuius-
dam & indignationis comitem ministra-
bant: modum faciendæ in posterum electio-
nis, præsentibus curauimus litteris explica-
re; in quibus sic regiæ serenitati deferimus,
ut libertatem ecclesiasticam non lædamus.
Sede vacante Capitulum &c. Prout in su-
perioribus litteris, ad Constantiam &
filium datis sunt descripta de electioni-
bus faciendis. Quibus recitatis, vel ex
parte, quæ ad rem spectarent, sic pergit
describere quæ superius nominauit Ca-
pitularia:

Ideoque vniuersitati vestræ per Aposto-
lica scripta mandamus, & districtè præci-
pimus, quatenus cum aliquam ecclesiarum

vestrarum vacare contigerit, secundum præscriptam electionis formam, omnia gratia & timore postpositis faciatis nec contra eam aliqua presumptionis occasione venire. Alioquin electione taliter facta, diligenti discussione præhabita, dante Domino infirmare curabimus, & eligentium transgressionem animaduersione debita castigare.

Capitula-
ria contra
Monar-
chiam Si-
ciliæ,

Volumus etiam nihilominus, & mandamus, ut de cetero ad Romanam Ecclesiam liberè, cum opus fuerit, appelletis, & interpositis ad nos appellationibus, curetis humiliter & deuotè deferre.

Nos etiam quoties necessitas postulauerit, Apostolicæ Sedis Legatos ad vos curabimus destinare, qui, quæ plantanda sunt plantent, & euellant quæ fuerint euellenda: quorum obediatis monitis & præceptis: nullo prorsus in omnibus præscriptis capitulis obstante priuilegio, quod à Sede Apostolica fuerit impetratum.

Vt autem quæ præscripta sunt, apud vos nulla possint obliuione deleri, mandamus atque præcipimus, quatenus forma litterarum ipsarum ad perpetuam memoriam in maioribus ecclesiis transcripta seruetur. Posthæc

DE MONARC. SICILIAE 63
in codice ista subduntur.

In eundem modum Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, Prioribus & Vniuerso Clero in Apulia constituto. Scriptum est scilicet. Atque haecenus Capitularia, primum (vt audisti) ab Hadriano Papa praescripta VVillelmo Rogerij filio, deinde ad instar illius concessionis ab Innocentio repetita in inuestitura facta Constantiae & filio Friderico, quibus quae concessisset Vrbanus de non mitrendis Legatis, & alijs, audisti sublata.

At ne quis putet, eundem Fridericū adhuc puerum inuitum his consensisse, puberem verò factum resiliisse: hic describendam putamus Auream bullam, quam post annos quatuordecim, nēpē Redemptoris millesimo ducentesimo decimotertio dedit, acceptam ipsam ex libro priuilegiorum Romanae Ecclesiae, quam etiam scriptā inuenimus in alio codice, qui inscribitur liber Censuum, hisce verbis:

In nomine sanctae & indiuiduae Trinitatis Amen. Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Rex, & semper Augustus & Rex Siciliae.

Bulla aurea Friderici contra Monarchiam.

67 CÆS. BARONII TRACT.

Regnum nostrum tunc stabiliri confidimus, cum Altissimum, de cuius manu ea quæ possidemus, bona recepimus, honoramus. Tanto enim Domino, qui bona tribuit nobis, ad offerendas hostias operis & deuotionis astringimur, quantò ipsum misericordem in nobis & mirabilem experimur. Cognoscentes igitur gratiam, quæ data est nobis ab ipso: habentes quoque præ oculis immensa & innumera beneficia Vestra, domine & reuerendissime pater, protector & benefactor noster, domine Innocenti, Dei gratia summe Pontifex Venerande, per cuius beneficium, operam & tutelam aliti sumus, protecti pariter & promoti, postquam in sollicitudinem nostram mater nostra felicitis memorie Constantia Imperatrix & Sicilie Regina ex ipso quasi vtero nos iactauit: vobis, beatissime pater, & omnibus successoribus Vestris Catholicis, sanctæque Romanæ Ecclesiæ speciali matri nostræ omnem obedientiam, honorificentiam, atque reuerentiam semper humili corde, ac deuoto spiritu impendimus, quam prædecessores nostri Reges & Imperatores Catholici Vestris antecessoribus impendisse noscuntur: nihil exinde volentes diminui, sed magis augeri, ut

DE MONARC. SICILIÆ. 65
maior deuotio enitescat.

Illum igitur volentes abolere abusum, quem quidam prædecessorum nostrorum exercuisse dignoscuntur, decretum in electionibus Prælatorum: concedimus, & sancimus, vt electiones Prælatorum liberè & canonicè fiant, quatenus ille præficiatur Ecclesiæ viduatæ, quem totum Capitulum, vel maior & sanior pars ipsius duxerit eligendum, dummodo nihil desit ei de canonicis institutis.

Appellationes autem in negotiis & causis Ecclesiasticis ad Sedem Apostolicam liberè fiant; earum persecutionem siue processum nullus impedire præsumat.

Illum quoque dimittimus & refutamus abusum, quem in occupandis bonis decedentium Prælatorum, aut etiam Ecclesiarum vacantium nostri consueuerunt antecessores committere pro motu propriæ voluntatis. Omnia nos spiritualia vobis & aliis Ecclesiarum Prælati relinquimus liberè disponenda, vt quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo recta distributione reddantur.

Super eradicando autem hæreticæ prauitatis errores auxilium dabimus & operam efficacem.

Posseſſiones etiam, quas Eccleſia Romana recuperavit, ab antecęſſoribus noſtris, ſeu quibuſlibet alijs ante detentas, liberas & quietas ſibi dimittimus, & ipſam ad eas obtinendas bona fide promittimus adiuuare. Quas verò nondum recuperavit, ad recuperandum erimus pro viribus adiutores: & quęcunque ad manus noſtras deuenient, ſine difficultate ac mora eas reſtituere ſatagemus. Ad has pertinet tota terra, quę eſt à Radicoſano uſque Ceperanum, Marchia Anconitana, Ducatus Spoletanus, terra Comitiffę Mathildis, Comitatus Bertinorij, Exarchatus, Rauennę, Pentapolis, Maſſa Trebaria cum adiacentibus terris, & omnibus alijs ad Romanam Eccleſiam pertinentibus cum omni iuriſdictione, diſtrictu, & honore ſuo.

Veruntamen cum ad recipiendum coronam Imperij, vel pro neceſſitatibus Eccleſiæ ab Apoſtolica Sede vocati venerimus, de mandato ſummi Pontificis recipiemus procurationes ſiue Fodrum ab ipſis. Omnia igitur ſupradicta, & quęcunque alia pertinent ad Romanam Eccleſiam, de voluntate & conſcientia, conſilio & conſenſu Principum Imperij liberè illi dimittimus, renun-*

*feudum.

tiamus & restituimus; necnon ad omnem scrupulum remouendum, prout melius valet & efficacius intelligi, concedimus, conferimus, donamus, vt sublata omnis contentio- nis & dissensionis materia, firma pax & plena concordia in perpetuum inter Eccle- siam & Imperium perseuerent.

Adiutores etiam erimus ad retinendum, & ad defendendum Ecclesiæ Romanæ re- gnum Siciliæ, cum omnibus ad ipsum spe- ctantibus, tam citra Pharum, quam ultra, necnon Corsicam & Sardiniam, ac cetera iura, quæ ad eam pertinere noscuntur, tan- quam deuotus filius & Catholicus Princeps.

Vt autem hæc omnia memorato sanctis- simo patri nostro domino Innocentio, sacro- sanctæ Romanæ Ecclesiæ summo Pontifici, eiusque successoribus per nos & nostros successores Romanorum Reges & Impera- tores obseruentur, firma & inconuulsa sem- per permaneant; præsens priuilegium cons- criptum, maiestatis nostræ aurea bulla ius- simus communiri. Testes autem sunt hi.

Sigefredus Moguntinus Archiepiscopus,
Sedis Apostolicæ Legatus.

Eberhardus Solisburgensis Archie-
piscopus.

Conradus Ratisponensis Episcopus.

Otto VVirzburgensis Episcopus.

Manegoldus Potaviensis Episcopus.

Engerardus Zifensis Episcopus.

Giadiacus Bohemorum Rex.

Ludouicus Dux Bauariæ.

Leopoldus Dux Austriæ & Styriæ.

Hermannus Lanthgravius Turingiæ.

Comes Albertus de Eberstein.

Comes Adolphus de Sonneberch.

Comes Burchardus de Manneſu edel.

Berardus Bers Comes.

Ludouicus de VVirtemberg.

Gebehardus Buſclavius Magdeburgēſis.

Henricus de Stahenuuerch.

VValterus de Langenberg.

Henricus de Calandina.

Mareſchalcus Imperij VValterus, & Sepf. pincerna Imperij, & alij quamplures.

*Signum domini Friderici Secundi Romanorum Regis inuictiſſimi, & Regis Sicilia. * Loco ſigilli.*

Ego Conradus Dei gratia & Apoſtolica Sedis Metenſis & Spirenſis Episcopus, Imperialis aule cancellarius vice domini Sigefridi Moguntini Archiepiſcopi, & Apoſtolica Sedis Legati, ac totius Germa-

nia Archicancellarij recognoui.

Acta sunt hæc anno Domini nostri Iesu Christi millesimo ducentesimo decimo tertio, Indictione prima, regnante domino Friderico Secundo Romanorum Rege glorioso, & Rege Siciliae, anno regni eius Romani primo, regni verò eius Siciliae decimo sexto.

Datum apud Egram per manus Bertholdi de Nise, regalis aulae Protonotarij, quarto Idus Iulij.

Rursum verò post ånos sex huic per omnia similem Auream bullam dedisse reperitur Honorio Papæ Tertio, totidem verbis conceptam, quæ in nominatis codicibus extat: in qua post testes descriptos hæc leguntur:

Acta sunt hac anno Incarnationis Domini millesimo ducentesimo decimo nono, mense septembris, Indictione octava, regnante domino Friderico Secundo Romanorum Rege glorioso, regni ipsius in Germania sexto, & in Sicilia vigesimo secundo feliciter. Amen.

Friderici
confirmatio facta
Honorio
III.

Datum apud Agnou. per manus Henrici regalis aulae Protonotarij, anno, mense & Indiët. præscriptis. Idemque in edicto, quod promulgandum curauit die, qua

ab eodem Honorio coronatus est Imperator, hæc primo loco seruanda præcepit his verbis:

Nos Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator & semper Augustus hac edictali lege irritamus, & præcipimus irritari omnia statuta, & consuetudines, quæ ciuitates, vel loca, potestates, Consules, vel quæcunque aliæ personæ contra libertatem Ecclesiæ, vel personas Ecclesiasticas edere, vel seruare tentauerint aduersus canonicas, vel Imperiales sanctiones. Et ea de Capitularibus suis infra duos menses post huiusmodi publicationem edicti penitus aboleri, &c. Plura alia eodem edicto sanciens in fauorem Ecclesiasticæ libertatis. Est inter Honorij Papæ Epistolas libro quinto Epistola quadringentesima octogesima tertia. Hæc quidem Fridericus in destructionem malè erectæ à Rogerio, vel eius filio VVillelmo cognomento, Malo, Monarchiæ Siciliæ.

Verùm non tantum hæc in regno Siciliæ, sed quidquid per vniuersam Italiam per dominos & magistratus præsumptum esset contra ecclesiasticam libertatem, idem Fridericus anno Do-

mini millesimo ducentesimo vigesimo
abrogandum curauit, Constitutione
hac edita:

Fridericus Dei gratia Romanorum Rex Alia const.
Frid. pro
Eccl. liber-
tate.
semper Augustus, & Rex Siciliae, Potesta-
tibus, Consulibus ac Comitibus vniuersorū
Comitatum, & Castrorum Italiae.

*Cum diuæ memoriæ Imperatores Romani
sacrosāctam Ecclesiam multiplici libertate
dotarint: nos disponēte Deo, à quo est omnis
potestas, ad fastigium culminis Imperialis
electi, quæpiè ab illis, & à sanctissimæ Sedis
Præsulibus pro statu ecclesiarum, & eccle-
siasticorum virorum sunt edita, conseruare
volumus inconcussa; & illis contraria, sicut
ad nos spectare dignoscitur, amputare. Cum
igitur ad aures celsitudinis nostræ peruene-
rit, nonnullos vestrum cupidine cæca sedu-
ctos quædam detestāda edidisse statuta præ-
iudicantia ecclesiasticæ libertati, ac diuino
& humano iuri obuiantia: manifestè nos ea
tanquam de radice prauitatis hæreticæ pro-
uenientia, auctoritate præsentium cassamus
sub pœna mille marcharum, districtius inhi-
bentes, ne quis vestrum illis de cetero inhæ-
rere præsumat, aut eorum prætextu ecclesias
& ecclesiasticos viros contra sanctiones*

canonicas & legitimas molestare. Quinimo ea de nostris Capitularibus, seu breuiarijs condemnata penitus abolentes, ecclesias & ecclesiasticas personas permittatis indulta sibi libertate gaudere, si vultis pœnam effugere prænотatam, & indignationem regiam euitare. Datum in castris apud sanctum Leonem, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo, Indictione octaua, Kalendis Octobris. Hæc in libro collectionis Nicolai de Aragonia, qui in Vaticana bibliotheca seruatur sub numero CCCCXCVIII.

At dicet aliquis, eundem Fridericū post hæc in acerbissimum tyrannum conuersum Ecclesiam oppugnasse; hæcque omnia operibus destruxisse. Attamen certum est, nullius fuisse roboris, quæ sibi absque consensu Romanæ Sedis Pontificis tyrannicè vendicauit. Cum enim quid sibi iuris Rex arrogat in ecclesias non concedente Pontifice, nullatenus id posse subsistere, & nullius penitus esse momenti, quis ignorat? Cū alioquin idem Fridericus conuersus in arcum prauum, effectus præuicator eorum, quæ tot publicis monumentis sanctè

DE MONARC. SICILIÆ. 73
 sanctè pièque statuerat, primum sub
 Gregorio Nono, vt ab excommunica-
 tione absoluèretur, scriptis publicis ite-
 ratis omnino correxit. Extant ipsa in
 Registro eiusdem Gregorij Noni, data
 anno Domini millesimo ducentesimo
 trigésimo, mēse Iulij, Indictione tertia,
 apud sanctum Germanum. Inde verbò
 eundem iterum rerum Ecclesiæstatum
 in Sicilia perturbantem, his ad eum
 litteris datis compescuit idem Grego-
 rius:

*Ascendit ad nos clamor, ululatus &
 stridor, miserabilis, validus & horrendus
 ecclesiarum & clericorum regni Siciliae &
 Apuliae, quod in eos ultra, quam de facili ex-
 primi valeat, iniquè desæuiens, ipsos affligis
 cruciatibus infinitis, bona eorum diripiens
 & extorquens, in manifestam contumeliam
 Redemptoris, & atrocem iniuriam Ecclesiæ
 generaliter, vt taceamus Apostolicæ Sedis
 contemptum, in quam cadunt ex hoc oppro-
 bria exprobrantium. Cū igitur hæc nequea-
 mus sine periculo sustinere, qui Christi Vicā-
 rij licet immeriti constituti pro tuenda iusti-
 tia, & defendenda ecclesiastica libertatē
 tenemur, & volumus impendere nosmetipsa*

Greg. ix
 vindex a-
 cerrimus
 violatæ Ec-
 cles. liber-
 tatis in Si-
 cilia.

*jos, ab eo nobis digna vicissitudine rependen-
da, qui beatificat tribulationem propter
iustitiam patientes. Imperialem celsitudinē
tuam monemus & hortamur attentē, qua-
tenus ecclesiis & personis ecclesiasticis abla-
ta restituens integrē vniuersa, ab illorum
molestatione penitus conquiescas, famæ tuæ
consulens & salutē. Alioquin ne contra Deū
homini deferamus, super hoc procedemus,
dante Domino, sicut fuerit procedendum.
Ad hoc autem dilectos filios B. & R. fra-
tres minores ad te mittimus, si forsitan saltē
serō salubriter monitionibus nostris aures
aperias, quas hactenus nimium inconsultē
clausisti. Datum Reate Nonis Maij, Pon-
tificatus nostri anno secundo.*

Fuit autem ex his & alijs ab eo per-
peram factis idem Fridericus ab eodem
Pontifice excommunicatus, absolutus
autem, cum ea omnia emendare pro-
misit, ultore existente non solum, quæ
in Ecclesiam & personas, iuraq. eccle-
siastica deliquisset; sed & in laicos ipsos,
miserabiles personas, pupillos & viduas
immò & omnes homines nobiles siue
ignobiles perpetrasset: vt apparet ex
capitibus, quæ, vt absolueretur idem

Fridericus, est pollicitus obseruare:
Scripta illa anno Domini millesimo
ducentesimo trigesimo, Indictione
tertia, mense Iulij.

a Greg. lx:
anno Pont.
x. ep. 253.

Rursum verò longè prolixiori^a epi-
stola in eum inuehitur, cum iura Eccle-
siæ sibi iniquè impièque vsurpat. Vt
planè intelligas, exhorruisse Romanos
Pontifices, vindicare sibi Reges quæ
essent Ecclesiæ, in eisdemque vigore
sacerdotali insutrexisse, pariterque
damnassee.

At Fridericus ipse, licet aliquandiu
auersione contentiosa restiterit monē-
ti Pontifici, tandem vltimo elogio, te-
stamento condito, nullius decreuit esse
momenti, quæcunque contra libertatē
ecclesiasticam statuisset. Habentur au-
tem eius testamenti præcipua capita
recitata à Matthæo Paris in Annalibus
sui temporis, in quibus hæc inter alia:
Item relinquo totam terram Ecclesiæ liberā,
& volo quod iura Ecclesiæ restituātur &c.
Sicque iuxta illud^b propheticū de ini-
micis Ecclesiæ: *Sanctifica illos in die occi-*
sionis. Hoc impio tyranno magna Dei
misericordia concessum, vt nouissimo

b Ierem. 12.

elogio, quæ pij Principis essent, præstare posset.

Monar-
chia Sicilia
penitus di-
ssipata.

Vidisti Lector ex his, omnem illam molem aëream Monarchiæ penitus corruisse, quæ non, ut fingunt, concedente Urbano Papa, sed pseudopontifice Anacleto, Rogerio, absque fundamento super arenam, nullo sibi glutino cohærens, malè composita fuit. Cuius hic ex parte quandam repræsentamus imaginem.

c Lib. 7. Po-
licr. cap. 19.

Reperitur, quod Rogerij huius primi Regis temporibus nō in Sicilia modo, sed etiam in Apulia, ceterisque eius regni prouincijs Episcopatus per regios codicillos conferebantur, ut declarat Roberti eiusdem Regis Cancellarij exemplum apud Ioannem Satisberiensem. ^c Narrat enim, Robertum hunc ecclesiam Auellanam, tunc fortè vacantem tribus diuersis, qui oblato pretio eam expetebant, per simulatam speciem addixisse, ac deinde quartum quendam nec opinantem, illis reiectis, cōsecrandum curasse. Quæ quidem per successores legitimos Romanos Pontifices, præsertim verò per Innocentium Ter-

tium, cuius de horum abrogatione extant diplomata, abroganda fuerūt. Sed per Hadrianum Papam ista postea fuisse sublata, cum concessit inuestituram Guillelmo Regi Rogerij filio, ita declarat Robertus^a Abbas in additamento ad Sigebertum his verbis: *Cum Papa*

^{a.} In add.
Sigeb. an.
1157.

Hadriano pacem fecit, concedendo ei consecrationes Episcoporum regni sui & Ducatus, sicut antiquitus eas habuit Ecclesia Romana, unde discordia fuerat inter patrē suum Rogerium & Innocentium & Eugenium Romanos Pontifices. Idem verò Apostolicus concessit ei regnum Siciliae & Ducatum Apuliae & Principatum Capuae. Porro ista cum alijs ab Antipapa Anacleto fuisse concessa Rogerio, quis poterit dubitare, cum aliundè accepisse, dici non possit, laborantibus in contrarium omnibus antecessoribus Pontificibus Romanis, & in hoc ipsum vsque ad mortem insistentibus, vt ista à laicis Principibus malè vsurpata in pristinum vsum atque libertatem Ecclesiasticam reuocarent?

Verum liquet tot Romanorum Pontificum, potissimum verò Innocentii,

imò & contrariis edictis Siciliæ Regū;
eandem iam solo æquatā iacuisse pro-
stratam, imò potius veluti absorptam
terræ chasmate, nullatenus vel in rui-
nis aliqua eius superfuisse vestigia, sed
& in anathema obliuionis sub dira illa
maledictionis sententia constitutam: b

b. 10f. 6.

*Maledictus vir coram Domino, qui susci-
tauerit & edificauerit ciuitatem Hiericho.*
Cuius muri in altum erecti, Arca Do-
mini circumducta; in tonantibus tubis
sacerdotalibus, corruerunt. Vbi ergo
quod posuerunt recētiore Siculæ Mo-
narchiæ fundamentum, Urbani Papæ
diploma? nonne oportuit, si ita fuisset
aliquando, ea tanta totius eius molis
ruina, tam Pontificia auctoritate, quā
regia potestate remansisse sepultū, tot
contrariis editis scriptis tū ab ipso Pō-
tifice, tum etiam à dominantibus Prin-
cipibus ipsis aduersus omnes quascun-
que Ecclesiasticorum iurium oppres-
siones? Quid si aliis adhuc pluribus o-
stendemus, & Pontificiis atque regiis
publicis documentis eadem ipsa cōtra
ecclesiasticam immunitatem rediuiua
funesta decreta, fuisse mox sui ortus

DE MONARC. SICILIÆ. 79
principio condēnata, penitusque rescissa, vt nihil fuerit in Ecclesia adeò vigilantissimo studio pertractatum, vel propensissima solertia agitarum, curatumque, quam hoc ipsum, ne quid iniuria Principum, præter ius fasque cuncta sibi sumentium, aduersus antiquam à Patribus acceptam, legibus custoditā Ecclesiasticā libertatem emergeret.

Quod igitur rem semel aggressi, ingressique latissimum campum, qui finibus suis tempora nostra pertingat, quibus sæpe deiecta, penitusque disiecta eiusmodi Monarchia, auctoritate prætenfa eiusdem Urbani Papæ diplomatis reuocatur in vsum: eo vsque progredi, licet inuiti compellimur: ita tamen, vt compendiaria via prolixum nimis conficiamus iter, per quod sumus maiori otio, longiori mora, commodioribus mansionibus, ipsa scriptione Annalium annos singulos singulis stationibus metientes, iterum transituri. Attingemus enim tantum ea, & quàm breuissime possumus, quæ ad institutū semel susceptum spectare noscuntur, nimirum quoties istiusmodi perosam

Monarchiam restituere sint agressi Sicilia Reges, eamque disiecerint sacris legibus Romani Pontifices, ac Reges ipsi, dum singulis concessis inuestituris voluerunt in omnibus esse consultum Ecclesiasticæ immunitati, inferemusque ipsum rerum usum: quibus perspicua luce perspectis, Lector cuncta quæ ad hæc spectant, habeat explorata.

Studium
Roman.
Pontif. in
conseruan-
dis Eccl.
iuribus.

Primum verò summatim illud sciendum omnes Romanos Pontifices, usque ad tempora Caroli Quinti inuestituras consueuisse conferre, tam Sicilię regni positi vltra Pharum, quam etiam Sicilia (sic eam libuit appellare) citra Pharum, sæpe coniunctæ aliquando verò distinctæ ab inuicem: in omnibus verò inuestituris istis, magna consideratione consultum in primis Ecclesiasticę immunitati, quibusdam semper præscriptis capitibus ad ista spectantibus, iisdemque per Reges accipientes easdē inuestituras subscriptis, atque iuramento firmatis: quorum omnium gestorū adhuc integra apud nos extant vetera monimenta, eadēque omni fide probata. Vt planè in singulis ipsorum ap-

pareat, nihil magis omnes Romanos
cauisse Pontifices, quam vt in omnibus
sartam tectam inuiolatamque libertatē
Ecclesiasticam conseruarent; ea enim
polliceri renuentibus, denegasse, vel
pollicita præstasse detrectantes, censu-
ris Ecclesiasticis exagitasse. Sed cum
omnes impense adeò in his perseuera-
rint: admiratione quidē haud medio-
cri dignum videri potest, vnde emer-
ferit, vt falce Apostolica succisi radici-
tus Monarchiæ infelices palmites, iidē
sæpe dēfiori atque altiori germine pul-
lulauerint, & excreuerint, & quæ
Christi damnata sententia infructuosa
arbor aruerit, rursus maiori bonorum
fructuum sterilitate, & malorum ferti-
litate viruerit, iam ab Ecclesiæ terra,
quam malè occupat, penitus euellen-
da.

Ita verò causam roganti: *Vnde in be-
nè sato atque culto agro Zizania?* nihil pro-
pius respondendum, quam illud Euan-
gelici patris familias, dicentis: *Inimi-
cus homo hoc fecit.* Sed non cum dormi-
rent homines, tantum scelus præsum-
ptuum? imò ipsis vigilantibus, recla-

mantibus etiam, & exclamantibus, dā-
nantibus pariter, atque auctoritate A-
postolica, quantum licuit, tyrannos
istos, Fridericum, Conradum, atque
Manfredum, cum id violenter agerēt,
cohibentibus. Prævaluit tamen ad tē-
pus vis tyrannica, grassatio violenta:
Principum latrocinium. Sic dixerim,
secundum Iustini martyris sententiam
ad Antoninum Pium scribentis, atque
liberè profitentis: *Tantum valent Prin-
cipes, opinionem veritati præferentes, quā-
tum prædones in solitudine.* Dum sicut
isti, ita illi grassantur, sed maiori isti po-
tentia, minori tamen verecundia, cum
quod nefas est, id iure factum velint, &
quod per vim tyrannicam imperant, &
extorquent, hoc veluti ratione summa
fancitum iubeant, pariter vt sacrosan-
ctum ab omnibus custodiri, atque trās-
mitti curent ad posteros. Ita plane ac-
cidit, vt cum Monarchia illa pristina
excisa penit⁹ atque extincta fuerit Ro-
manæ Ecclesiæ iuribus, rursus tyran-
norum Principum viribus sit nefarius
restituta, sed Romanis semper Pontifi-
cibus obnitentibus, atque fortissimè

A tyrannis
tyrannicè
secundo re-
stituta Mo-
narchia.

DE MONARC. SICILIÆ. 83
resistentibus.

Fuerunt primi, qui ista tentarunt, post Rogerii Regis & eius filii Vuillelmiausus temerarios condemnatos atque rescissos, Fridericus Imperator, idemque maximè impius, & infestissimus omnium Romanæ Ecclesiæ persecutor, itemque patri filius non dissimilis Conradus, atque Manfredus frater qui eosdē superauit impietate. Hi tres in primis iurato bello aduersus Romanos Pontifices, in seruitutem deduxere Ecclesias omnes, & cum Ecclesiis etiam viros Ecclesiasticos summa tyrannide compresserunt, cum Pharaone dicentes superbo fastu: *b Nescio Dominum; & Israel non dimittam.* b Exod. 5. Hi tres igitur euersæ penitus Siculæ Monarchiæ restitutores fuere, atque propagatores amplissimi, quos tandem ab ipsis Romanis Pontificibus condemnatos atque magno prodigio, Dei dira vindicta sublato, erubescant, atque simul horrescant imitari Principes orthodoxi. Imitantur planè atque sectantur, qui iisdem quibus illi legibus Siculam reuocant atque renouant Monarchiam.

Ad quam euertendam ab his temporibus quotquot fuere Romani Pontifices, ad quos pertinuit inuestituras cōferre Sicilia Regibus, omnes vno consensu, sicut vno spiritu laborarunt, vt inter alias expressas conditiones prescriptas ipsis seruandas, illæ essent potissimæ, quibus abrogarent quascunque ab his sancitas leges aduersus ecclesiasticam libertatem. Hęc vt ostendamus, agendum de singulis.

Atque primum quod spectat ad tres hostyrannos, Fridericum, Conradū, atque Manfredum, ob violata iura Ecclesiastica Fridericus à Gregorio Nono primum excommunicatus fuit, deinde in Consilio Lugdunensi ab Innocētio Quarto Regno simul & Imperio spoliatus est. Inter alias verò causas ei⁹ abdicationis hęc allata est, quod electiones sacrorum Antistitum in Sicilia, atque in Imperio turbasset, ecclesiasticosque coram laïcis conueniri permisisset. Huius exemplum secuti Conradus atque Manfredus non legitimi Reges, sed tyranni, quippe qui Siciliā absque inuestitura accepta, inuitis Pō-

DE MONARC. SICILIÆ. 8;
tificibus occupassent, cum multa contra Sedis Apostolicæ auctoritatem & iurisdictionem impiis legibus suis sancire conati essent: successores Pontifices ipsis damnatis, in singulis ab eis traditis inuestituris, de abrogandis iisdem legibus ab ipsis promulgatis egerunt, hoc adiecto ab Alexandro Papa Quarto magna consideratione: ut quoniam inuadendæ ecclesiasticæ libertatis in Friderico occasio fuerat auctum Imperio regnum Siciliæ, quo munitus despexit parere Pontifici: non liceret in posterum vlla penitus ratione iungi regnum Siciliæ cum Imperio. Quæ quidem tunc præscripta conditio, consuevit in omnibus postea concessis Siciliæ Regibus à successoribus Romanis Pontificibus inuestituris apponi, atque verbis totidem innouari. Sicque procul absuit, ut ex Ecclesiæ iuribus passi sint Monarchiam Siciliæ innouari, qui & additamento secularis potentiae eam conflari penitus vetuere: tantum abest, ut ex spiritualibus eam augeri voluerint: sed de ipsis agamus inuestituris.

Viuenteadhuc Manfredo tyranno

habere, in tantum tamen, in quantum ecclesiarum patronis canonica instituta concedunt. Hæc in aurea bulla inuestituræ. Extat apud nos vna cum aliis ad hæc spectantibus documentis siue ex Vaticana bibliotheca, siue ex archiuo munitionis sancti Angeli, siue ex Registris Cameræ Apostolicæ, aut aliud de petitis. Ex quibus vides solo æquari turres illas exaltatas à tyrannis illis super omnem Ecclesiasticam libertatem, cū nullum relinquitur contra eam Regibus priuilegium, dum tam res omnes, quàm personas Ecclesiasticas in libertatem illam vindicatas voluit, quæ sacris legibus debetur ipsis, nec in iure patronatus Regis tributum aliquid amplius, quam ceteri omnes patroni iure debitum possidere solerent.

Cū autem dicta inuestitura facta Anglorum Regi, ipso non curante, effectū caruit, & Carolus Andegauen-
Translatū regnum in Andegauos.
 sis Comes, sancti Ludouici Regis Francorum frater inuestituram à Clemente Papa Quarto accepit: occiso in bello Manfredō Siciliæ regni inuasore liberiori dispositione idem Siciliæ regnum

88 CÆS. BARONII TRACT.

ad iura Romanę Ecclesię reuersum est; sicque post hæc ampliori forma in ipsis inuestituris per Sedem Apostolicam factis libertas ecclesiastica est declarata atque minita, cum prohibitione semper, ac detestatione legum dictorum Principum tyrannorum, quæ fuerant ab eis promulgatæ pro Monarchia cōtra ecclesiasticā libertatē. Nā audi quæ in aurea bulla continentur Caroli Andegauēsis Sicilia Regis, qui auctoritate Apostolica ibi regnauit. Ipse enim, cum regni inuestiturā accepisset à Clemēte Papa Quarto, anno Domini millesimo ducētesimo sexagesimo quinto, Indictione septima, hæc inter alia se forē seruaturum promisit, quæ his ipsis verbis in eodem diplomate scripta leguntur.

Bulla Caroli Regis ad Clemēt. PP. IV. destruitur Monarchia Sicil.

Omnes insuper ecclesiæ, tam cathedrales, quàm aliæ regulares, & seculares, nec non & omnes Prælati, & clerici, ac omnes personæ ecclesiasticæ, seculares, & religiosæ, ac quæcunque religionis loca cum omnibus bonis suis in electionibus, postulationibus, nominationibus, prouisionibus, & omnibus aliis plena libertate gaudebunt. Nec ante electionem, sine in electione, sine post, regius assensus,

assensus, vel consilium aliquod requiretur. Quam utique libertatem promitto ego, & mei in regno heredes se per manutenebimus, & conseruabimus, & manuteneri, & conseruari faciemus ab omnibus subditis nostris, & quod dictæ ecclesiæ, atque personæ uti possint liberè omnibus bonis, & iuribus suis, saluo mihi, meisque in regno heredibus iure patronatus in ecclesiis, in tantum, quantum in hac parte patronis ecclesiarum canonica instituta concedunt, ubi antiqui Reges Sicilia huiusmodi ius patronatus in ipsis ecclesiis habuerunt.

Omnes etiam causæ ad forum ecclesiasticum pertinentes, liberè, & absque ullo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram Ordinarijs, & alijs ecclesiasticis iudicibus, & terminabuntur per eos. Et si ad Sedem Apostolicam super huiusmodi causis appellari contigerit: tam appellantes, quàm appellati ad eam venire Sedem pro appellationum prosecutionibus liberè, & absque inhibitione aliqua permittantur. Et promitto tam me, quam heredes meos facturos, curaturos, & permissuros, quod sic agitari, tractari, & ventilari, ac terminari possint, & sic quod possit appella-

Sacramenta verò fidelitatis præstabuntur secundum antiquam & rationabilem consuetudinem, prout canonica instituta permittunt, ab illis ecclesiarum Prælatiſ, quorū prædeceſſores antiquis illa Sicilia Regibus præſtiterunt. Ab illis autem Prælatiſ, & eccleſiis, qui regalia, ſiue temporalia bona tenent, ſi qui tamen ſunt, qui huiusmodi bona teneant à domino regni, & alijs dominis temporalibus, & qui ratione huiusmodi bonorum ab antiquo conſueverunt Regibus, & iſiſ dominis temporalibus ſeruitia exhibere, eiſmodi honeſta & antiqua ſeruitia eiſ ſecundum rationabilem & antiquam cōſuetudinem, prout ſtatuta patiuntur canonica, impendantur, ſalua ſemper circa eccleſias cathedrales, & alias regulares, ac perſonas, ac loca eccleſiaſtica tam in faciendis promiſionibus, & electionibus confirmandis, quam in alijs quibuſcunque, Romani Pontificiſ, & Eccleſiæ Romanæ iuriſdictione, ac auctoritate plenaria, & libera poteſtate.

Renocabo quoque omnes Conſtitutiones, ſeu leges per prædictum Fridericum vel per Reges Siciliae, ſiue per Conradum, iſius Friderici filium, aut Manfredum quondam

Principem Tarentinum, qui de facto regnū ipsum detinuit occupatum, editas contra ecclesiasticam libertatem. Nec Statuta, vel Constitutiones aliquas edam, aut etiam promulgabo, per quæ iuri, vel libertati ecclesiasticæ derogetur. Quenam autem fuerint Friderici eiusmodi Constitutiones cōtra ecclesiasticam libertatem, possumus intelligere ex bulla anathematis, qua Innocentius Quartus in concilio Lugdunensi excommunicauit eundem Fridericum Imperatorem, ex his scilicet causis, quod in regno Sicilia Prælatorum electiones perturbabat, tributa, quæ talliam vocant, eis soluenda præscribebat; quodque clericos corā iudice seculari conueniri permittebat &c. Pergit verò:

Promitto etiam, quod tam ego, quam mei heredes non patiemur, quod aliquis clericus, vel persona ecclesiastica eorundem regni & terræ, in civili, vel criminali causa conueniatur coram iudice seculari, nisi super fendis iudicio petitorio, conueniatur ciuilitè: ita quod omnes ecclesiæ, ac personæ ecclesiasticæ omni modo erunt liberæ, & etiam in nullo Regi, vel Principi subiacébunt.

Et quod nullas tallias, vel collectas imponemus ecclesiis, monasterijs, clericis, & viris ecclesiasticis, vel rebus eorum. Et quod in ecclesiis vacantibus nos, vel nostri in regno meo hæredes nulla habebimus regalia, nullosque fructus, redditus, & prouentus, nullas etiam obventiones, ac nulla prorsus alia percipiemus ex ijsdem, custodia earundem ecclesiarum interim libera remanente penes personas ecclesiasticas, iuxta canonicas sanctiones &c. Plura alia addit facienda in fauorem Romanæ Ecclesiæ, à qua regnū acceperat. Repetitæ sunt autem hæc in diplomate inuestituræ, factæ eidem Carolo ab eodem Clemente Pontifice, cuius est exordium: Constituti ab eo, per quem Reges regnant &c. In fine autē ipsius ista: Actum apud Lateranum in basilica sancti Saluatoris, quæ appellatur Constantiniana, ante sanctissimum altare ipsius basilicæ quarto Kalendas Iulij, anno Domini MCCLXV. Pontificatus Clemētis Quarti anno primo.

Tenuit Carolus regnum Siciliæ ultra Pharum vsque ad annum Redemptionis millesimum ducentesium octogesimum secundum, quo cæsis Francis,

eam occupauit Rex Aragonum Petrus, de quo inferius dicturi sumus: modo coeptam semel Andegauorum successionem suo ordine prosequemur, qui singulas à successoribus Romanis Pontificibus de vtraque Sicilia inuestituras sunt consecuti iisdem conditionibus, quibus à Clemente Quarto Carolus Primus acceperat, licet re ipsa possessores tantum essent Siciliae citra Pharum.

Carolo Primo successit anno salutis millesimo ducentesimo octogesimo nono, decimoquarto Kal. Iulij, Carolus Secundus Rex Siciliae, exhibens iuramentum fidelitatis Nicolao Papae Quarto. Idemque inter alia, quae breuitatis causa recensere omittimus, eadem seruanda promisit, quae pollicitus fuerat Rex Carolus praedecessor Clementi Papae Quarto, iisdem capitibus, totidem verbis superius recitatis, atque ex eadem bulla descriptis, cum abrogatione omnium legum trium tyrannorum, contra libertatem ecclesiasticam sancitarum: quae omnia reperita habentur atque descripta in bulla eiusdem Nicolai Papae. In fine autem ipsius Caroli promiss-

Carolus II.
Profligator
Mona-
rchiae.

94 CÆS. BARONII TRACT.
 fionis ista de eius tempore scripta legū-
 tur. *Actum Reate in maiori palatio iuxta
 cathedralem ecclesiam Reatinam decimo-
 quarto Kal. Iulij, anno Domini millesimo
 ducentesimo Octogesimo nono, Indictione
 secunda, regni Sicilia anno quarto.*

A bonifa-
 cio Pap.
 destruitur
 Monar-
 chia.

Anno verò millesimo ducentesimo
 nonagesimo quinto idem Carolus in-
 uestituram accipiens à Bonifacio Papa
 octauo, die decima septima mensis Fe-
 bruarij, Indictionis octauæ, anno vnde-
 cimo regni eius, parem in omnibus ei-
 dem bullam auream fecit, in qua per
 singula quæque verba, in ijs, quæ spe-
 ctant ad libertatem ecclesiasticam sar-
 tam rectam in omnibus custoditam, ea-
 dem quæ superius sunt recitata in diplo-
 mate Clementis Papæ Quarti, & aurea
 bulla Caroli Regis, sunt repetita; itidē-
 que abrogatio legum tyrannorum, cō-
 tra ecclesiasticam libertatem sancita-
 rum, æquè descripta totidem syllabis
 reperitur. Quibus planè omnibus om-
 nes Monarchiæ nerui succissi penitus
 sunt, vt stare nullatenus possit. Extat
 ipsum diploma in iisdem tribus codici-
 bus superius nominatis, quod qui vo-

luerit, inſpicere poterit.

Nepos verò Caroli Robertus Rex
vtriuſque Sicilia regni inueſtituram
accepit à Clemente Papa Quinto, ſalu-
tis anno milleſimo trecentefimo nono,
Indictione ſeptima, die vigefimo ſexto

Bulla au-
rea Robe-
ti Reg. de-
ſtruitur
Monar.
Sic.

menſis Auguſti, primo ipſius regni an-
no, vt in eius aurea bulla ſignatur, eaf-
demque promiſſiones præſtitit pro cõ-
ſeruandis liberè iuribus eccleſiaſticis,
ita vt ex Clementis Quarti inueſtitura
per apices ſingulos eſſe deſcriptæ appa-
rent, cum eadem deteſtatione legum
trium tyrannorum contra eccleſiaſti-
cam libertatem in Sicilia editarum, ita
vt ſic per ſuos intonate deſuper Sancto
de cœlo: *Succidite arborem.* Vna omniũ
tam Romanorum Pontificum, quam
Regum Sicilia, eademque fuiſſe conſpi-
ratio videatur deſtruendæ malè plan-
tatæ ab initio Monarchiæ. Extat ipſa
bullæ aureæ in iſdem citatis ſuperius
libris.

a Daniel. 4°

Rurſum verò idem Robertus Sici-
liæ Rex cum præſtitiffet iuramentum
fidelitatis Benedicto Duodecimo Ro-
mano Pontifici, bullam auream pariter

Alia Bulla
aurea Ro-
berti eiuf-
dem Ar-
gumenti
ad Benedi-
ctum Pa-
pam XII.

scribendam cutauit de his, quæ ab eo obseruanda essent, cuius exordio tēpus ita exacte describitur, scilicet: *Anno Domini millesimo trecentesimo trigesimo quinto, Indictione tertia, die Vigesima quinta mensis Iunij, Pontificatus sanctissimi patris & Domini nostri domini Benedicti, diuina providentia Papæ Duodecimi, anno primo &c.* Vbi inferius inter alias obligationes, quas à se forè seruandas expressit, de libertate ecclesiastica, in regno Sicilia iugiter retinenda, eadem totidem verbis sunt expressa, quæ in regio diplomate aui sui Caroli Regis sunt superius recitata; specialisque pariter facta habetur abrogatio legum tyrannorum illorum Friderici, Conradi, atque Manfredi, qua videri possit conuulsa penitus Monarchia.

Quæ huic successit Ioanna, anno Redemptoris millesimo trecentesimo quadragesimo quarto, à Clemente Papa Sexto inuestituram accepit de vtraque Sicilia iisdem prorsus conditionibus de libertate Ecclesiastica conseruanda, quibus Carolus Primus atque alii successores superius nominati à Roma-

nis Pontificibus accepissent. Sed & anno millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, nouo Pontifici Gregorio Vndecimo fidelitatis iuramentū exhibens, omnia quę supra, seruare promisit, quætum ipsa tum prædecessores promiserant de Ecclesiastica immunitate tuenda. Hęc Auenione anno secundo Pontificatus eius, die quarto Ianuarij. Extant de his tunc scripta diplomata. Hi omnes igitur Andegaui Caroli Primi successores inuestituras iisdem supra narratis conditionibus pro Ecclesiæ libertate præscriptis à dictis Romanis Pontificibus accepere de vtraque Sicilia, quamuis Siciliam vltra Pharum minimè possiderēt, quam occuparant Aragonenses, Petrus Primus & successores.

Ita quidem Romani Pontifices, cū Petrus & successores non peterent (vt par erat) ab Ecclesia Romana inuestituras, damnatis illis, vt iniustis occupatoribus, iura vt sibi illęsa seruarent, quę à tempore Roberti Guiscardi Sedes Apostolica possedisset: perseuerarunt de eodem regno vltra Pharū, vt prius,

conferre petentibus Regibus Andegauenſibus more ſolito inueſtituras, iſſidem, vt dictum eſt, conditionibus, quibus à tribus tyrannis Monarchia reſtituta atque collapſa reſtitui ultra non poſſet: quæ tamen ab Aragonenſibus in Sicilia ultra Pharam regnantibus interea pararetur tyrannica poteſtate, ita dixerim, prout contra eos lata sæpè ſententia à Romanis Pontificibus atque Conciliis comprobauit, ſcriptis de his publicis monimentis, quæ extant adhuc.

Reges A-
ragonum
Monar-
chiæ Sici-
liæ reſtituto
res.

Petrus enim Aragonum Rex, qui caſis Francis Siciliam inſulam oçcupauit, cum antiqua iura hætenus poſſeſſa ab Eccleſia Romana ſuper ipſo regno recognoscere noller, nec ab ea vellet inueſtituram accipere, ipſique cenſum pendere, iuramētum fidelitatis præſtare, & homagium exhibere, à Martino Papa Quarto excōmunicatur, ipſumque regnum interdicto ſubiicitur. Extant de his litteræ Apoſtolice apud Eberardum in Chronico. Duxerat hic Conſtantiam filiam Manfredi nothi filii Friderici, in matrimonium, quo putauit cōiugio ad ſe iure regnum Sici-

liæ pertinere. At quid? Non enim propterea solutus, qui non accipere deberet inuestituram ab Apostolica Sede: nam & Guillelmus quantumlibet Malus, accepit eam ab Hadriano, ipsaque Constantia maior Friderici mater, ipseque Fridericus, ac denique præter tyrannū Manfredum inuestituram omnes acceperunt.

Quantum autem fuerit iste à prædecessorum pietate degener, & ingratus in Apostolicam Sedem, ex eo poteris intelligere, quod ipse feudatarius antea esset Romanæ Ecclesiæ ratione regni Aragonum, regiumque titulum regni eius beneficio Sedis Apostolicæ possideret, cū auus eius pater Iacobi, cuius filius erat, itidem Petrus dictus, Aragonum Rex regnum Romanæ Ecclesiæ obtulisset. Quod apparet ex eiusdem primi Aragonum Regis diplomate, quod hic tibi (quod perbreue sit) describendum curauimus. Sic se habet.

Cū corde credam & ore confitear, quod Romanus Pontifex, qui est beati Petri successor Vicarius sit illius, per quem Reges regnant & Principes principantur, qui do-

minatur in regno hominum, & cui vult, dat illud: Ego Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Comes Barchinonensis, & dominus Montis pessulani, cupiens principali post Deum beati Petri & Apostolica Sedis protectione muniri: Tibi, reuerentissime pater & domine summe Pontifex Innocenti, & per te sacrosancta Romana Apostolica Sedi offero regnum meum, illudque tibi & successoribus tuis in perpetuum diuini amoris intuitu, & pro remedio animæ meæ & progenitorum meorum constituo censuale, ut annuatim de Camera Regis ducetæ quinquaginta massemutinæ Apostolica Sedi reddantur, & ego & successores mei specialiter ei fideles & obnoxij teneamur. Hoc autem lege perpetua seruandum fore decerno; quia spero firmiter & confido, quod tu & successores tui, me ac successores meos, & regnum prædictum Apostolica auctoritate defendetis: præsertim cum ex multo deuotionis affectu me ad Sedem Apostolicam accedentem tuis, quasi beati Petri manibus, in Regem solenniter coronandum voluisti. Ut autem hæc regalis concessio inuiolabilem obtineat firmitatem: de consilio procerum Curia meæ, præsentē Venerabili patre meo

Regnum
Aragonie
feudatariū
Roman.
ecclesiæ.

Arelatensi Archiepiscopo, & Sancio patruo meo, & Hugone de Baucio, & Arnaldo de Fociano Baronibus meis, sigilli mei feci munimine roborari. Actum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo quarto, quarto Idus Nouembris, anno regni mei octauo. Fuit idem annus Innocentij Papæ Tertij septimus. Bernardus eius temporis scriptor in Chronico, dum de his agit, elucida summam polliciti census, nempe fuisse ducentas quinquaginta vncias auri. Extat in codice priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ.

Qui igitur feudatarius Romanæ Ecclesiæ erat, atque iuramentum fidelitatis præstiterat eidem, inuadens regnum Siciliae feudatarium Romanæ Ecclesiæ, aduersus eam rebellis extitit, & contumax aduersarius, rursus erigens Monarchatum: quam ob causam (vt audisti) sententia excommunicationis affectus, in ea dum vixit, perseverauit impœnitens, regnum relinquens Iacobo filio anno millesimo ducetesimo octogesimo quarto, qui eadem cū patre est sententia condemnatus, ipso regno per

Petrus Aragoniæ
Romanæ
rebellis
Ecclesiæ

102 CÆS. BARONII TRACT.
annos septuaginta (vt Gregorius Vn-
decimus Papa testatur) interdicti pœnâ
subeunte. Dixerisne tu Lector, si bona
fide rem agis, eos omnes, qui eo tempo-
ris spatio Reges Aragonum in Sicilia,
qui inuita contradicente atque irrogâ-
te pœnas Sede Apostolica, regnauere,
legitimos fuisse Reges, an potius iure
censueris nominandos fuisse tyrannos?
Dixerisne, si æquitatis es arbiter, ipsos
Romanos Pontifices eodem tempore
consulentes Romanæ Ecclesiæ iuribus
in Sicilia collabentibus, non legitimè
inuestisse de eodem Siciliæ regno à ty-
ranniseo modo occupato atque detē-
to Andegauenses, quoulsque Arago-
nenses in ea contumacia perstitere, &
pulsando ostium Romanæ Ecclesiæ, ea
aperiente ingredienti, legitimi facti
sunt regni Siciliæ possessores?

Fridericus
secundus
Aragon.
primus re-
cognouit
dominium
Apos.
Sedi.

Qui primi ostium pulsauere, fuere
duo Friderici, Secundus & Tertius di-
cti, iidem Siciliæ Reges, quorum prior
fuit Petri filius, qui post Iacobum fra-
trem regnauit; posterior verò idemque
Sextus numeratus Aragonensium Si-
ciliæ Rex Friderici prioris nepos, filius

verò Petri Secundi. Senior Fridericus inita concordia cum Andegauensibus Carolo Secundo & Roberto nepote Sicilia Regibus legitimis, qui inuestituram acceperant à Romano Pontifice, iunctoque fœdere nuptiarum inter eos cum Elionorâ Caroli filiam in cōiugem accepisset, sic pactus est cum illis, vt ipse dum viueret Fridericus, dominus Siciliae ultra Pharum esset, ita tamen, vt non Siciliae, sed Rex Trinacriæ diceretur, & post eius obitum regnum illud rediret ad Carolum siue hæredes eius: recognosceret verò Romanam Ecclesiam eiusdē Trinacriæ regni dominam, cui censum more maiorū persolueret, & præscriptas condiciones impleret, & inter alias eas, quæ libertatem & immunitatem Ecclesiasticam in omnibus in statum pristinum reuocarent, atque plenissimè restituerent. Extat de his Bonifacij Papæ VII I. diploma, quod incipit: *Rex pacificus, cuius locus factus est in pace, &c.* Et paulò post hæc de Aragonensibus, qui regnum Siciliae occupassent, & hætenus tyrannicè possedissent: *Sanè post commotionis.*

amara diffidium, & proteruæ rebellionis insultum in insula Sicilia ex favore reprobæ præsumptionis exortam, ac subsecutam inuasionem & occupationem ipsius, per Petrum olim Regem Aragonum attentatas, eiusque posteros cum accessione Vitij continuatas, in culpam rebellionis ex eodem & inuasionis excessu, & illicita continuatione protracta, prout sana iudicia supponunt, &c. Datum habetur Anagninæ duodecimo Kalendas Iunii, anno nono eius Pontificatus, qui est Redemptoris millesimus trecentessimus secundus. Sic igitur Monarchia per Petrum restituta, eiusque filium primogenitum Iacobum successorem propagata, demum per Fridericum eius filium, huius fratrem est penitus fracta, libertas verò Ecclesiæ reuocata, cum se dictis conditionibus obligauit, quibus Romanam Ecclesiam, cui eo nomine censum solueret, dominam recognosceret, eamque potiri iuribus omnibus immunitatis in Sicilia, vt prius ex præscripto sacrorum canonum possedisset, promisit, atque iuramento firmavit. Quæ hæc omnia ad tempus vitæ suæ seruanda à Friderico Secundo

Monarchia renouata iterum recisa.

DE MONARC. SICILIÆ. 105
co Secundo promissa, Fridericus Tertius cumulatius præstitit, dum se suosque in perpetuum successores, ad ea cuncta implenda, quæ innouatam violentam Monarchiam destruerent, voluit quam firmissimè obligasse.

Porro Fridericus Secundus bellum cum Roberto aggreditur anno Redemptoris millesimo trecētesimo decimotertio; quod & prosecutus est Petrus Secundus & Ludouicus, per quos incebreſcentibus præliis religio vbique coli neglecta est, & Monarchiæ aconitum in necem miserorum hominum Ecclesię perduellium creuit. Tandem verò cum post diuturna bella, quæ per septuaginta, eoque plures annos inter Andegauenses legitimos Siciliæ Reges, & Aragoniós, Petri Regis, qui Insulam aduersus Carolum Primum occuparat, successores gesta fuerant, pax & concordia à Ioanna Regina, Caroli abnepte, cum Friderico Tertio, Petri eiusdem pronepote, his cōditionibus inita fuisset, vt Fridericus eiusq; hæredes Sicilię Insulam, seu regnum Trinacriæ (sic enim nuncupari placue-

Iterum
Monar-
chia in-
staurata.

H

rat) possiderent, ita tamen, ut eam à Regina eiusque posteris se tenere agnoscerent, ac pro ea fidelitatem & homagium illis iurarent, & quotannis in festo Apostolorum Petri & Pauli Regine eiusque successoribus auri vnciarum tria millia Neapoli persoluerent; quæ congruentem Insulæ partem conficiebant octo millium, quæ à Siciliæ Regibus totius regni nomine quotannis Sedi Apostolicæ debebantur: cum his, inquam: aliisque de mutua inter utrosque confœderatione & auxilio legibus, sub Pontificis Ecclesiæq; Romanæ, ad quam directum eius regni dominium spectabat, beneplacito & assensu convenissent; Gregorius Undecimus, qui Ecclesiam tum regebat, et si animaduvertebat divisionem hanc regni à Clementis IV. constitutione, qui in Caroli primi investitura Siciliam à terra, quæ est citra pharum, seiungi vetuerat, alienam esse, permotus tamen tot stragium & depredationum, quæ ex bellis prodierant, consideratione, & quod propter interdictum, cui Sicilia per multos annos subiacerat, diui-

ni cultus ratio, populique pietas vsque adeò decreuerant, vt periclitari in ea Fides Catholica videretur; exemplo Bonifacij, de quo dictum, relaxandã hac ex parte prædictam cõstitutionem (quam in ceteris, quæ huius concordie articulis non continerentur, integram atque intactam manere iubebat) quoad regni partes iterum aliquando coalescerent, conuentionisque inter Ioannã & Fridericum tabulas approbandas cõfuit, nonnullis tamen adiectis & explicatis, quæ desiderari iudicarat, ac tribus maximè capitulis, quæ vt in omnibus olim Regũ Siciliae inuestituris proponi consueverant, ita in posterum à Regibus Trinacriæ pari studio seruari oporteret.

Primùm quidem ad homagium, sacramentũque fidelitatis pertinebat, quod Romano pontifici præstare, suisque tẽporibus renouare, ac regiis quoque literis testari iubebantur. Deinde ad successores, vt descendentes duntaxat à Friderico, ijque legitimi in Trinacriæ regno succederent. His autem deficientibus, regnum ad Ioannã hæ-

Conditio-
nes præf-
criptæ
Præd. III. &
succ.

redes, si qui essent, aut his quoque sublati, ad Romanam Ecclesiam deuolueretur.

Alterum ad Ecclesiasticorum iura, eorumque conseruationem, de bonis scilicet ipsorum restituendis, omnibusque priuilegiis à iure concessis conseruandis: De tuendo electionum & nominationum iure ac libertate, sine vlla regij consensus necessitate: De causis clericorum per Ordinarios, aut pontificis delegatos terminandis; appellationibusque ad Sedem Apostolicam non inhihendis; De reuocandis statutis & legibus, si quæ à Friderico ipso, predecessoribusque editæ essent contra Ecclesiasticam libertatem; alijsque in posterum non sanciendis.

Tertium, ne regnum Trinacriæ cum Imperio Romano, vel regno Teutoniar, seu dominio Lombardiæ, vel Tusciæ sine expressa pontificis voluntate coniungi vnquam posset: si secus fieret, regno exciderent reges; & ad Ecclesiam Romanam deuolutum censeretur.

His ergo adiectis cōditionibus Gre-

gorius, cum Ioannē & Friderici concordie capitula apud Villam nouam Auenionensis diœcesis oppidum VI. kalendas Septembris pontificatus sui anno secundo confirmasset: Ioanna eadē omnia postmodū cum Friderici Legatis Regis sui nomine acceptantibus coram Ioanne Episcopo Sarlatensi, Sedis Apostolicæ Nuntio, in eam rem delegato, ratificauit Auerſe die vltima mēſis Martij decimę Indiſtionis, anno Domini M. C. LXXIII. Deinde Fridericus ipſe in eiufdem Episcopi manibus homagiū pro Trinacriæ regno Pōtifici iurauit Meſſanæ anno M. C. LXXIV. die decima ſeptima Ianuarii, Indiſtione vndecima, Pōtificatus Gregorii āno quarto, vt ex publicis instrumentis conſtat, quæ omnia in omnibus integerrima tum Vaticana bibliotheca, tum Apostolicæ Sedis archiua conſeruant. porrò autem ex huius concordie auctoritate in regno Trinacrię ſucceſſuri erant Friderici poſteri.

Verū is vnicā filiam reliquit, qua
ſine liberis defuncta, Aragonij Siciliam
occuparunt, non vt Friderici huius, ſed

Reuocata
rurſus ty-
rannis.

quod profitentur, ut Petri primi tyranni hæredes. Et homagium, ut potè qui sine inuestitura regnabāt, nullum præstiterunt. Sicque ex consueta atque sæpè iterata tyrannide parata est violenta iterum Monarchia, profitentes successores se, ut Petri primi inuasoris hæredes, Siciliam possidere, ut potè quos necessariò fateri oporteat, se hæredes esse tyrannidis, inuasionis, cum in hæredes vitia transeant hæreditatis, quos sequatur & pœna excommunicationis, quæ Petrum, cuius se iactant hæredes, affecerat; sicque in hoc vocati sint omnes, iisdem non dico iuribus, sed iniurijs innitentes, ut maledictionem hæreditate possideant; quorum adeò fuit deplorata conditio, ut eos non à sacrilegijs his reuocauerit timor ille, qui tonitru summi Tonantis mortales concutit verbis illis: *Et quid prodest homini si vniuersum mūdum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?* &c.

a Matt. 16.

Quod autem religiosiores omnino existimemus esse recentiores Siciliæ

DE MONARC. SICILIÆ. iii

Reges,procul abest,vt credere vel opinari velimus,eos in Sicilia ultra Pharū regni possessione inniti Petro, manifesta tyrannide iura Ecclesiæ inuadenti ac pessumdāti,ob idque ad interitum usque execrationibus diris affecto : quin potius quod pietas & ratio persuadent, eorum se Sicilię Regū successores esse legitimos glorientur,qui legitimè illud ab habente eius verum dominium, ab ipsa eius domina Sede Apostolica obtinuerunt, vt Friderici Tertij, de quo diximus,qui recēsitis superius pro immunitate ac libertate Ecclesiastica conditionibus obseruandis,illud ad successores omnes posteros voluit propagari. Cuius si qui dedignantur hæredes haberi; sed magis Petri successores voluerint nominari: planè (quod horresco dicere) cum illo dici tyranni, & ijsdem cum illo infamari probrosis titulis in bullis à Romanis Pontificibus irrogatis,& eorum percelli sententijs anathematis velint. Quod Deus prorsus auertat. Cum præsertim eiusmodi professione,omni se penitus eius adipiscendi regni iure priuarent, cum nullus peni-

Hæredes
Petri quot
mala fe-
quantur.

tus afferere legitimè possit, cum fuisse verè Sicilię dominum, quam non ab Ecclesia Romana, habente eius directũ dominium, accepisset. Nam esto quod Carolus eodem regno priuari valuerit: nunquid aliquam de ipso pati iacturam Romana Ecclesia potuit, & sic suis iuribus spoliari? quod nemo certè diuinarum & humanarum legum peritus vel somnians poterit affirmare.

De inue-
stitura ab
Eugenio
Pap. iv.
Alphon.
Regi.

Sed prosequamur posteriores Sici-
lię Reges, atque rerum euenta quam
breuiter perstringamus, acturi rursus
de singulis suo tempore, si Deus con-
cesserit, locupletius. Deficiente Ande-
gauensium stirpe in Ioanna Secunda,
cum Martinus V. anno Redemptoris
millesimo quadringentesimo vigesimo
eam abdicasset, Ludouicumque Ter-
tium Ducem Andegauensium eius lo-
co Regem designasset: illa Alphonsum
Regem Aragonum & Sicilię insulę,
deinde mutato consilio, Ludouicum
eundem, reiecto Alphonso, adoptauit
anno millesimo quadringentesimo vi-
gesimo tertio. Ceterum prælijs rem a-
gentibus, post varia bella victor Alpho-

sus, vt stabiliret sua, inuestituram Siciliae & terræ citra Pharum ab Eugenio Papa IV. tandem obtinuit, anno Christi millesimo quadringentesimo quadregesimo tertio, atque ita vtriusque Sicilię, siue Siciliae citra & vltra Pharũ, partibus regni post tot annos coniunctis, factus est Rex. Ita dicto anno, concedente Eugenio, Id. Iulij. Cuius diplomate iuberetur vtraque Sicilia indiuisa ab inuicem semper in posterum permanere. Extat ratificatio eiusdem Alphonsi, facta post fermè biennium, nempe anno Salutis millesimo quadringentesimo quadregesimo quinto, die secunda mensis Iunij, qua & continetur homagium ab ipso Romę præstitum istis verbis:

Ego Alphonsus Dei gratia Rex Siciliae Alphonsi iuramentũ fidei exhibitũ Eug. Pap.
plenum homagium ligium & vassallagium
faciens vobis domino meo Eugenio Papa
Quarto & Ecclesie Romanae pro RE-
GNO SICILIÆ ET TOTA
TIERRA IPSIVS, quæ est citra Pha-
rum vsque ad confinium terrarum ipsius
Ecclesie, excepta ciuitate Beneuentana cũ
toto territorio ac omnibus districtibus ac

pertinentijs suis secundum antiquos fines
 territorij pertinentiarum, & districtus ci-
 uitatis eiusdem, per Romanum Pontificem
 distinctos, vel in posterum distinguendos:
 ab hac hora in antea fidelis & obediens ero
 beato Petro, & vobis Domino meo Domi-
 no Eugenio Papæ IV. vestrisque successori-
 bus Romanis Pontificibus canonicè intran-
 tibus, sanctæque Apostolicæ Romanæ Ec-
 clesiæ. Non ero in consilio, vel consensu, seu
 facto, vt vitam perdatis seu perdant, aut
 mēbrum, siue capiamini, vel capiantur ma-
 la captione. Consilium quod mihi credituri
 estis per vos aut Nuntios vestros, vel per
 litteras, ad vestrum, vel eorum damnum
 scienter nemini pandam. Et si sciuerō fieri
 aut procurari, seu tractari aliquid, quod sit
 in vestrum, aut ipsorum damnum: illud pro
 posse impediam. Et si hoc impedire non pos-
 sum, illud vobis vel eis significare curabo.
 Papatum Romanum, Regalia sancti Petri
 tam in REGNO SICILIÆ ET
 TERRA prædictis quam alibi consisten-
 tia adiutor vobis, & eis ero ad retinendum,
 defendendum & recuperandum, ac recupe-
 rata manu tenendum contra omnes homi-
 nes,

Vniuersas & singulas conditiones suprascriptas & contentas in præsentibus litteris Apostolicis, super IPSORVM REGNI ET TERRÆ concessione confectis, & omnia & singula quæ cōtinētur in eisdem litteris, plenariè adimplebo, & nullo vnquam tempore veniam contra illa: & maxime, quod ego nunquam per me, vel alium, seu alios quoquo modo procurabo vt eligar, vel nominer in Regem vel Imperatorem Romanorum, seu Regem Teutoniæ, aut Dominū Longobardiæ, vel Tusciæ, seu maioris partis earundem? & si electio de me celebrari contigerit: nullum huiusmodi electioni, seu nominationi assēsū præstabo, nec intromittam me modo aliquo de eorum, vel alicuius ipsorum regimine, neque etiam de ciuitate Beneuentana & suis pertinentiis, seu Campania, vel Maritima, Ducatu Spoletano, Marchia Anconitana, Patrimonio beati Petri in Tuscia, Massa Trebaria, Romandiola, alma Urbæ, in ciuitatibus Perusina, Ciuitate Castelli, Bononiensi, Ferrariensi & Auenionensi, Comitatu Venassini, seu in alijs terris quibuscumque vestris & demanijs, seu feudis ipsius Ecclesiæ vbilibet constitutis ex successione vel lega-

to, aut venditione, seu donatione, seu alio quouis titulo, vel contractu: nihil unquam mihi acquiram seu vendicabo, seu potero acquirere, vel quomodolibet vendicare; & nihil unquam recipiam vel habebō, vel potero recipere, habere vel retinere in illis; neque ullam potestariam, capitaniam, vel rectoriam, nullumque aliud officium recipiam, seu accipere potero, habebō, vel retinebo, aut habere, seu retinere potero in eisdem, aut ipsorum aliquo; nec etiam occupabo, aut occupare permittam, seu faciam præmissa, vel partem aliquam eorundem; nec illa offendam vel molestabo; nec etiam Romanam Ecclesiam quoquo modo sub cœsuris, pœnisque spiritualibus & temporalibus in superscriptis conditionibus & in feudationibus contentis, quas hic haberi volo in singulis partibus alias pro specificè repetitis etiam & expressis.

Fuit iste
Antipapa
dictus Fe-
lix Quar-
tus.

Item perditionis alumno Amedeo hæretico & schismatico, à fide deuio, & ab ipsa Ecclesia præciso & sententialiter condemnato, eiusque sequacibus & dantibus ei auxilium, consilium vel fauorem non dabo quouis modo per me, seu alium, seu alios directè vel indirectè, publicè vel occultè au-

xilium, consilium, vel fauorem; nec ab aliis quantum in me fuerit, si impedire potero, dari permittam, sed eos iuxta posse meum, donec conuertantur, persequar & inuadam. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euangelia. Hactenus homagium & iuramentum intextum in ipsa Alphonsi ratificatione, vbi in fine: Datum Neapoli apud maiorem Ecclesiam per manus mei prædicti Regis Alphonsi, anno à Natiuitate Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto, die secunda mensis Iunij octauæ Indictionis, regnorum nostrorum anno trigesimo, huius verò Siciliae citra Pharum regni vndecimo. Hæc ibi.

Qui cauillantur, ex eo quod semel eius ratificationis exordio scriptum inuenitur, inuestituram Eugenii esse de regno Siciliae citra Pharum, non nisi pro eo ratificationem factam esse contendunt. Verùm cum ipsum ibi ab eo integrum Eugenij diploma recitetur verbatim, in quo centies reperitur, dari ab eo inuestituram de vtraque Sicilia, sicque formadum homagium & iuramentum, quod ibi cum Eugenij bulla recēfuerit atque descripserit in ipsa sua rati-

ficatione: quomodo ex ipsomet non conuincitur mendacium, vt amplius dubitandi locus reliquus esse nō possit, cum præsertim decreto Eugenij ibidē descripto iunctum sic fuerit ab eo vtrūque regnum, vt non licuerit ipsa ab inuicem separari?

Reuocata
Ecclesiæ
iura.

Recitantur autem in ratificatione facta ab eodem Alphonso omnes conditiones ab Eugenio propositæ, à se autem acceptæ atque ratæ habitæ, iuratæ, atque subscriptæ, & ipsæ quidem, quib⁹ omnia Ecclesiæ iura collapsa, à Regibus vsurpata reuocātur in pristinum vsum, quæ vendicarent ipsam Ecclesiā in pristinam libertatem; præcis vinculis omnibus tyrannicæ Monarchiæ, iisdem planè & amplioribus appositis conditionibus, quas superius recitatas legisti ex diplomate Clementis Papæ IV. de inuestitura facta Carolo Regi: vt non sit, quod possit desiderari ad perfectam extinctionem infaustæ Monarchiæ, & absolutissimam restitutionem Ecclesiasticæ libertatis.

Vt autem prosequamur de reliquis dicere. Ex nouo accidente, noua rur-

sus regni diuisio facta est. Sicilia enim insula cum regno Aragoniæ ad Ioannem eius fratrem, quod Alphonfus legitima prole careret, transiit, cuius filius & successor fuit postea Rex Catholicus. Qui quidem Ioannes cum absq; inuestitura ab Apostolica Sede accepta regnaret, nec peteret: Pius Papa II. concessit inuestituram Ferdinãdo Alphonfi filio naturali de vtraque Sicilia, año millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo. Extat ipsum Pontificium diploma de inuestitura vtriusq; Siciliæ facta eidem Ferdinando, quod incipit: *Diuina disponente clementia, per quam Reges regnant & Principes imperant, &c.*

In quo primùm mentio habetur de inuestitura, facta ab Eugenio Papa Quarto eius patri Alphonso expressissimè de regno vtriusque Siciliæ, deque alia itidem de vtroque regno facta ab Eugenii successore Nicolao Papa Quinto eidem Ferdinando post obitum patris sui, quem habilitasset ad vtriusque regni successionem, simulque posteros omnes. In eodem pariter omnes & sin-

Ferdinandi
Alphon.
filii in ve-
stit.

gulæ recensitæ habētur inter alias multas conditiones illæ, quibus detestabilis Monarchia proscriberetur omninò, & sancta libertas Ecclesiæ in omnibus restitueretur, atque conseruaretur illēsa in suis ōnibus iurib⁹ & priuilegiis, cum iisdem planè conditionibus & capitulis, quæ superius sūt recitata in Caroli Regis inuestitura per Clementem IV. facta. Nam in ea sigillatim sunt posita, ad verbumque repetita omnia illa, cum solita detestatione & prohibitionē omnium legum, quæ à tribus illis tyrannis, siue à Ioanna Regina, siue ab aliis promulgatæ fuissent. Extat ipsum diploma vna cum subscriptione testiū; datum anno Domini millesimo quadringētesimo quinquagesimo octauo, quarto Idus Nou. Pontificatus Pii Secundi Papæ anno primo. Cui mox subiicitur ratificatio ipsius Ferdinandi, habita sæpius expressissima mentione de facta & ratificata inuestitura Sicilię vtriusque vltra & citra Pharum. Vt nihil penitus sit, quod in iis desiderari possit.

Sed & Sixtum Papam Quartum eādem inuestituram, à Pio Secundo factā de

Sixti Pap.
ix. confir-
matio.

de Sicilia, & terra quoque citra Pharū, eidem Ferdinando ijsdem conditionibus confirmasse: ex eius apparet diplomate, dato anno primo sui Pontificatus, Redemptoris verò anno millesimo quadringentesimo septuagesimo primo.

Ipse etiam Ferdinandus Rex proficiens in futurum, egit apud Innocentium Papam Octauum, vt inuestiret de regno Siciliæ, & terra citra Pharam filium suum primo genitum Alphonsum, tunc Ducem Calabriæ, nec non eiusdem Alphonsi filium primo genitum Ferdinandum tunc Capuæ Principem itidem de regno Siciliæ & terra citra Pharam, in qua solemniter facta inuestitura omnes illæ positæ & descriptæ fuerunt conditiones pro libertate & immunitate Ecclesiastica, tam locorum, quàm personarum, quas conscriptas superius legisti inuestitura à Clemente Papa Carolo Regi facta, continentes libera iura appellandi ad Apostolicam Sedem, & abrogationes legū Friderici, siue aliorum quorumcunque contra libertatem Ecclesiasticam edita-

De inuestitura facta Ferd. filio, & nepoti ab Innoc. Pap. VIII.

rum: ita ut ne vel minimum quidpiam prætermiſſum, vel diminutum à recitat-
tis ſuperius iſdem conditionibus inue-
niatur.

Facta eſt eiufmodi inueſtitura, datū-
que diploma Romæ, anno Redemp-
toris milleſimo quadringenteſimo no-
nageſimo ſecundo, pridie Nonas Iunij,
anno eiufdem Innocentij Pontificatus
oſtauo. Cuius eſt exordium: *Romanus*
Pontifex inter curas multiplices, &c. Ha-
bemus exemplaria eiufdem inueſtiturę
in Vaticana bibliotheca; authentica
verò originalia in archiuo in caſtello
ſancti Angeli aſſeruantur.

De Iulii
Pap. .II. in-
ueſtitura
facta Fer-
dinando.
Cath. Reg.

Sed modo dicendum de alio Ferdi-
nando, cognomēto, Catholico, qui de
Sicilia citra Pharum à Iulio II. Papa in-
ueſtituram accepit, cum tamen Sicilię
vltra Pharum regnum, quod ſuccedēs
(ut dictum eſt) Ioanni patri acceperat,
abſque inueſtitura aliqua poſſideret.
Sed quę ratio, ut Sicilię citra Pharum
peteret inueſtituram ab Apoſtolica
Sede, Sicilię verò vltra Pharum mini-
mè cum æque vtriuſque Sicilię domi-
nium penes eandem Apoſtolicam Se-

dem effet, & sicut illius, ita & istius inuestituram conferre consueuerint Romani Pontifices à primis temporibus, cum ea, Sarracenis expulsis, sunt potiti Northmanni, & Robertus Guiscardus, qui primus inuasit, & frater eius Rogerius, qui plene possedit (vt pluribus de singulis dictum est superius suis locis) sicut & posterius, vsque ad tyrannos Cōradum, atque Manfredum, & Corradinum, de Sicilia vltra Pharum, sicut de Sicilia citra Pharum, quam vocant, æque ab Apostolica Sede acceperunt inuestituram.

Sed num quia non accepit Petrus, de quo superius dictum, bene factum probari potuit, cum quantumlibet iustè, vt sibi visum est, eam vendicasset à Carolo? nunquid ab ipsa Sede Apostolica potuit abstulisse dominium, quod & posteriores, iidemque prudentiores Reges sunt venerati, Fridericus Secundus, Tertius, & alij superius recensiti, qui ab ipsa Sede Apostolica non alterius, sed vtriusque Siciliæ inuestituram ab Apostolica Sede petierunt, & acceperunt? Sed nunquid Iulius, qui Sici-

liæ citra Pharum tantum inuestituram petenti tradidit Ferdinando, voluit Ecclesiæ Romanæ iuribus super Siciliam ultra Pharum aliquid derogatum contra omnia prædecessorum diplomata? vel eius successores Romani Põtifices, qui ad instar Iulij successoribus Regibus inuestituram concessere Siciliæ citra Pharum, demptum & abrogatum voluerunt dominium directum, quod semper habuit eadem Romana Ecclesia in regno Siciliæ ultra Pharum? minime gentium. Siquidem de ea re privilegia per singulas inuestituras diuersis collatas vsu recepta, probata, confirmata, atque adeò stabilita fuere, vt ad abrogationem eorum, specialem mentionem requirerent, & causam magnam exposcerent. Cum igitur à nullo penitus Romanorum Pontificum iisdẽ vel in minimo derogatum possit ostendi eadem Ecclesiæ Romanæ iura suo robore integra permanere quis est qui negare præsumat? Ceterum ipsi Romani Pontifices vt patres ista interdum toleranda, pro temporum ratione, & dissimulanda putarunt ad tempus, timen-

tes ad iracundiam prouocare filios suos.^a Sed nunquid dormiet vel dormitabit, qui custodit Israel, vt non sit de his exacturus rationem? non puto. An patietur ipse cuius sunt ista, Petrus,^b qui de suo ipsorum vendito a-^b *Act. 5.* gro exigens seuerus exactor à dominis rationem, eosdem partem pretij occultantes, obtegentes fraudem mendacio, interfecit spiritu oris sui? non certè.

Quod verò magnoperè admiramur illud est; quomodo in inuestitura, facta Ferdinando Catholico à Iulio Papa, vsurpata adeò reperitur inuersione nominum, vt per Siciliam & terram citra Pharum, non vtraque Sicilia intelligatur, cum semper à maioribus, ex quo etiam facta est ante Carolum Primum inuestitura Henrico Anglorum Regi, & per eum eius filio Eadmundo, & sic in ceteris omnibus vsque ad hæc tempora Iulij, in omnibus inuestituris, & earum per Reges exhibitas rati habitationes, in illis verbis frequenter adhiberi solitis, Sicilia cum terra vltra pharum, seu Sicilia, & terra vltra Pharú, semper, inquam, per hæc verba intelligi volue-

runt vtramque Siciliam, vltra Pharum videlicet, & citra Pharum? At in dicta Iulij inuestitura per eadem verba, Sicilia & terra citra Pharum, seu, Sicilia cū tota terra citra Pharum, nisi Siciliam citra Pharum intelligi debere, de qua facta legitur inuestitura contendunt. Ceterum si verba illa more maiorum sunt intelligēda, haud dubium de vtraque Sicilia Ferdinandum dixeris accepisse, dum sic ipse iurat:

Ego Ferdinandus Dei gratia Rex Siciliae citra Pharum, & Hierusalem, plenum homagium ligium & vassallagium faciens vobis Domino nostro Domino Iulio Papæ Secundo & Ecclesie Romanæ pro regno Siciliae & Hierusalem, atque tota terra, quæ est citra Pharum, vsque ad confinium terrarum ipsius Ecclesie, excepta ciuitate Beneuentana, &c. Et inferius, ex parte hæredum & successorum: In proprio, inquit, iuramento fatebuntur, & recognoscent expressè, regnum Siciliae & Hierusalem ac totam terram eorum, quæ est citra Pharum vsque ad confinia, vt supra. Pergit: Et mera liberalitate Sedis Apostolicæ, & nostra sibi suisque hæredibus & successoribus fuisse

cōcessa, ipsosque recepisse & tenere regnum
Siciliæ & terram huiusmodi à nobis, & di-
cta Romana Ecclesia, &c. Quæ inquam
 verba, si posita sint eo sensu, quo poni
 vsque ad ea tempora consueuerunt in
 omnibus inuestituris: res piè ac religio-
 sè confecta est, vt facta dicatur inuesti-
 tura de vtraque Sicilia, etiam si de Sici-
 lia citra Pharum tantum factam inue-
 stituram, sit dictum superius: si vero alio
 sensu quam sonant sint posita, ecce in
 verbis captio, & deceptio. Ceterum Iu-
 lius Papa, qui rebellionem Alphonsi Fer-
 rariæ Ducis, & aliorum magnoperè vr-
 gebatur, egebatque auxilio (vt ipse ibi
 testatur) eiusdem Ferdinandi contra
 rebelles, atque tyrannos: haud de inue-
 stitura Siciliæ vltra Pharum explicatius
 agendum existimauit; cum tamen ne-
 quidquam iura Apostolicæ Sedis super
 idem regnum Siciliæ vltra Pharum di-
 misisse eo diplomate, vel alio, neque a-
 liquis successorum, qui eadem verbo-
 rum forma conceperit inuestituras à se
 factas siue Carolo Quinto, siue Philip-
 pis Regibus, dici possit, ita vt in omni-
 bus penitus remaneant integra necesse

128 CÆS. BARONII TRACT.
fit iura Apostolica Sedis in regno Sicilia
ultra Pharum, sicut & citra Pharū,
quæ possider.

Quibus à Nicolai Papæ II. tempore,
per spacium quingentorum ferè anno-
rum possessis per inuestituram ab eo
factam Roberto Guiscardo, & per suc-
cessores Romanorum Pontificum suc-
cessoribus Northmannis Comitibus,
Ducibus atque Regibus, & post eos
Constantiæ & eius filio Friderico, inde
Anglorum Regi, deinde Carolo &
successoribus Andegauensibus, postea
Fridericis, Secundo, & Tertio Arago-
nensibus, inde Alphonso, & eius filio
Ferdinando notho atque nepotibus: &
his omnibus exhibitis semper inuesti-
turis cum cōditionibus omnibus, qui-
bus sunt iura Ecclesiasticæ immunitatis
semper conseruata in omnibus integra
& illæsa, ijsdemque à nemine Romano-
rum Pontificum reuocatis speciali ali-
qua, quæ exigebatur, ab rogatione, de-
rogatione, abrenuntiati one, & sic alteri
facta expressa concessio ne: quomodo
absque speciali facta inu estitura ab ipsa
Apostolica Sede verè do mina, de regno

Siciliæ ultra Pharum, illud ab eis dici potest legitimè possideri, & non potius occupari, & præter omne ius fasq. violentia detineri? Cum ostendendum sit, quando vel quomodo semel ab eius directo dominio excidit Apostolica Sedes, ut absque inuestitura per eum facienda possit à quopiam illud regnum legitimè possideri. At hæc cursim modo, suis autem temporibus agendum pluribus.

Sed quod polliciti sumus ea etiam, licet breuiter, de his quæ spectant ad rerum usum, insinuare: de his acturi, incipiamus ab eo tempore, quo sub Innocentio Papa Tertio ipsa malè cœpta extincta est Monarchia, perueniamusque usque ad Carolum Quintum, quo restituta ponitur, per quæque secula, ætates omnes, in quibus ostendamus iugem continuatamque possessionem omnium iurium Romanæ Ecclesiæ in omnem Ecclesiam Siciliæ, etiā ultra Pharum. Ecce Innocentius ipse Visitatorem mittit illuc plenissima facultate, ea quæ opus essent agēdi, Cardinalem Episcopum Ostiensem. Extāt

Usus rerū
in possessione iuriū
Apost. Sedis.

130 CÆS. BARONII TRACT.
adhuc datæ litteræ Apostolicæ ad Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, & alios. Innoc. Registr. to. 1. lib. 1. epist. 415. Insuper misisse reperitur rursus Legatum presbyterum Cardinalem sancti Laurentii in Lucina, ut apparet in 2. & 3. ca. sub. tit. de offic. deleg. extr. Adhuc etiam constituisse Legatum Syracusanam Episcopum, ut habet epi. 511. lib. 1. postea verò alia occasione misisse item Legatum à latere Gerardum diaconum Cardinalem sanctę Marię in Porticu, ut patet ex litteris ipsi datis pluribus eiusdem argumenti lib. eod. epist. 571. 572. 574. Rursus post hæc Legatos misit à latere Iulium presbyterum Cardinalem tituli sancti Stephani in monte Cælio, & Gerardum diaconum Cardinalem sancti Hadriani, ut apparet ex litteris illis datis. epist. 573. lib. 1. Causas insuper deferri solitas ad Sedem Apostolicam, & ab illa delegatas diuersis eiusdem Insulæ Episcopis, docentaliæ eiusdem Pontificis litterę. epist. 180. 310. 576. lib. 1. & lib. 2. epist. 14. hæc quæ cursim legendo inuenimus in cuso primo tomo epi-

DE MONARC. SICILIÆ. 131
stolarum eiusdem Innocentii Papæ
Tertii, cum alioquin nec omnes datæ ab
eo epistolę inueniantur, plurimas ex
eis excidisse constet: alię verò in aliis
voluminibus antiquitus scriptę in Va-
ticana bibliotheca asseruantur, ex qui-
bus aliqua ad rem spectantia voluimus
deprompsisse; hicque non eas descrip-
sisse, sed indicasse tantum, signasseque
loca, vt si velit Lector, consulere ipsas
possit.

Post alia namque habetur in iisdem,
quod idem Pontifex anno quinto sui
Pontificatus misit in Siciliam R. sancti
Marcelli presbyterum Cardinalem, &
cum eo consobrinum suum Iacobum
Mareschal cum amplissima facultate.
Extant de his litterę Apostolicę tomo
tertio epistolarum eiusdem Pontificis.
Incipiunt: *Opera testimonium perhibent
Veritati, &c.* Rursus anno septimo sui
Pontificatus misisse reperitur Legatum
in Siciliam G. diaconum Cardinalem
sancti Hadriani, cui suas vices tribuit
tam in spiritualibus, quàm temporali-
bus. Datæ de his litterę incipiunt: *E-
gressus satan, &c.* Extant libro septimo.

Et ad Regem Siciliae Fridericum, ut eiusdem Legati monitis, & consiliis acquiescat. Incipit epistola: *Regia excellentia litterarum, &c.* Et ad eundem Legatum litterarum de optimo statu regni instituendo.

Continuata possessio
sub Honorio
Tertio.

Eius verò successor Honorius Papa Tertius, cuius epistolarum adhuc extant volumina, nihil magis curasse videtur, quam ut iura Romanæ Ecclesiæ in Sicilia integra seruarentur: sicque cum cōcedit priuilegia Archimandritæ Messanensi, saluis Ecclesiæ Romanæ iuribus id se facere contestatur epistola 43. libro primo, data Kalendis Nouembris, anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo sexto, Pontificatus anno primo. Litteris quoque sæpè redarguit Regem ipsum, quod se immisceat electionibus, & aliis iuribus Ecclesiasticis: cum ipse Rex Fridericus se id nec cogitasse facere excuset. Extant de his litterarum 527. libro tertio, & 531. Regis verò epistola 572. ad eundem Honorium Papam, quibus excusans, hæc inter alia ipse Rex ait. *An fortè nos ignorare creditis, quia qui præsumunt offendere sanctam*

matrem Ecclesiam, ipsi bibunt in calice Babylonis? &c. Cuius Friderici Regis tēpore quamvis idem Honorius Papa eū experiretur aduersum, nihilominus liberam in regno Siciliæ iurisdictionem exercuisse reperitur, nimirum indixisse collectā de persoluenda vigesima omnium Ecclesiasticorum reddituum, pro subsidio Terrę sanctæ. Cuius causa legationem instituit ad ipsum Siciliæ regnum. Extant de his litterę Apostolicę 104. 359. datę anno primo Pōtificatus. Rursus de alia collectā indicta pro Tēplariis epistola 131. libro tertio, data anno tertio sui Pontificatus. Insuper de appellationibus ad Sedem Apostolicā extat epistola eiusdem Honorij Papæ sexcētesima, data anno secundo sui Pōtificatus ad Syracusanum Episcopum, cum tempore Innocentii Papæ ad Sedem Apostolicam appellasset: cuius causę iuribus inspectis idem Honorius aduersariis perpetuum silentium indixit.

Sub Inno:
cētio Pap:
Quarto.

Successor Honorij post Gregorium & Cælestinū Innocentius Papa Quartus duos Legatos in Siciliam misisse

reperitur anno tertio sui Pontificatus, nempe S. presbyterum Cardinalem sã-ctæ Mariæ trans Tiberim, & R. sanctæ Mariæ in Cosmedin diaconum Cardinalem, amplissima concessa eisdem facultate. Extant de his eiusdem Pontificis litteræ ad Archiepiscopos, Episcopos, & Abbates, atque Barones eius regni. Est vndecima eius anni tertii epistolarum, quæ incipit: *Nostra feruenter in hoc aspirat affectio, &c.* Aliâ rursû ad eosdem Legatos, cum tribuit eis facultatem beneficia conferendi. Est 14. ordine incipit: *Si circumspector Dominus, &c.* Insuper idem Pontifex post hæc reperitur misisse Nuntios in Siciliam. Extant de his litteræ Apostolicæ, datæ Lugduni anno eius Pontificatus octauo, mense Februarii. Est earum exordium: *Latentur cali, &c.* Et ternæ aliæ quæ sequuntur, eiusdem sunt argumenti. Alię insuper, quibus continentur collationes beneficiorum eiusdem regni Siciliæ factę diuersis.

Sed quod tēdio putamus fore Lectori, si successorum singulorum Pontificum Romanorum hic nimia proli-

xitate describere velimus singula, siue de appellationibus ad Apostolicam Sedem ex eodem Sicilię regno delatis, siue de legationibus ab eadem Sede in Siciliam missis, aliisque iuribus liberè iugiter administratis: satis esse putam⁹, si missis ceteris; coniungamus postrema prioribus, quibus significetur, eadē ipsa, quæ actitata videmus, etiam vsque ad dicta tempora Caroli Quinti Imperatoris perseverasse, nec vnquam penitus desisse. Progredientes igitur ex Vaticanæ bibliothecę epistolarum voluminibus antiquorum Romanorum Pontificum, diuertamus aliquantisper ad Tabularium Camerale, ex cuius aliquibus scriptis libris, ista in exemplū perseverantis vsus adduxisse sufficiat.

In libro bullarum primo Bonifacij Papæ Noni, qui in dicto Tabulario, siue archiuo Camerali vsque hodie asseruatur, in primis bulla habetur, qua mandatur Nuntio Sedis Apostolicę in regno Sicilię restitutio rebellium. Data Romæ quarto Kalendas Februarii anno primo Pontificatus. Hæc fol. CXV.

Alia bulla insuper, qua datur facul-

Nuntii pro
diuersis
negotiis
in Sicilia
soliti com-
morari.

tas eidem Nuntio absoluendi excommunicatos ob violētās manus iniectas in clericos. Data Romę vt supra, fol. CXVII. & fol. CXIX. habentur insuper litterę Apostolicę, quibus datur facultas Nuntio Apostolico in regno Sicilię colligendi decimas. Datę habentur Romę tertio Kalen. Februarii anno primo.

Nuntii ex-
actores.

Rursum alia bulla, qua datur facultas eidem Nuntio in Sicilia consistenti, exigendi charitativum subsidium ab omnibus bona Ecclesiastica possidentibus, pro supportandis Apostolicę Sedis oneribus. Data Romę tertio Kal. Februrarii, anno itidem primo Pontificatus eiusdem. ibi. fol. CXXV. Eidem Nuntio facultas mittitur concedendi com meatum octo nauibus Alexandria soluentibus. ibid. fol. CXXIX. & CXXXI. Facultas eidem Nuntio datur dispensandi super defectum natalium. fol. CXXXI.

Anno verò secundo ipsius missus reperitur in Siciliam ab eodem Pontifice Nicolaus de Summa ripa ad componēdas controuersias eiusdem Sicilię regni.

DE MONARC. SICILIÆ. 137
gni. Extat de his bulla data Romę quarto Nonas Iulii. fol. CXXXV. & sequenti fol. CXXXVI. facultas concessa componendi cum proceribus, de censibus non solutis Romanę Ecclesię debitis. Quo pariter anno deputatur ab eodem ad regnum Sicilię Raymundus de Baucio de Vrsinis Confalonarius Papę. Est de his bulla data Idibus Augusti fol. CLXI.

Anno autem Pontificatus quarto alię datę habentur litterę Apostolicę quarto Kalendas Decembris ad Apostolicę Sedis Nuntium; cum ei tribuuntur pro expensis quotidianis decem floreni aurei à Clero eiusdem regni exigendis: Extant fol. CCXXII. libro secundo.

Libro verò tertio bullarum eiusdem Bonifacii Papę Noni est bulla de Commissario deputato in Siciliam contra occupantes bona Ecclesię Panormitanę. Data Romę Idibus Nouembris anno septimo, ibid. fol. X. qua die etiam habetur data alia bulla de simili commissione contra occupatores bonorū Sedis Apostolicę in Sicilia.

Nuntij de:
fensores
rerum ec-
clesiæ,

Libro ultimo Clementis papæ Sexti diploma extat, quo Guillelmus Episcopus Nazarenus deputatur Nuntius Apostolicę Sedis; & Collector in regno Siciliae ultra Pharum loco Theobaldi Archiepiscopi Panormitani defuncti. Datum habetur Auenione tertio Kalendas Februarii anno primo. *ibid.* fol. DXXXII.

Exactores
spoliorum
constituti
in Sicilia.

In eodem Camerali Tabulario inter monimenta Innocentii Papę Sexti habetur bulla, qua committitur Apostolicę Sedis Nuntio in regno Siciliae cōmoranti exactio spoliorum defuncti Episcopi Agrigentini. Data vndecima Kalendas Februrarii anno quarto Pontificatus eius. *ibid.* fol. CXCII. & duodecimo Kalendas Martii. Eodem anno quarto Pōtificatus eius habetur data bulla, qua committitur Episcopo Catanensi exactio omnium spoliorum Siciliae.

Eiusdem verò Innocentii Papę Sexti tempore Nicolaus de Aragonia S. R. E. Cardinalis, commentarium scripsit de iurisdictione quadruplici demonstrata Romanę Ecclesię in regnum Si-

DE MONARC. SICILIÆ. 139
ciliæ. Extat volumen antiquitus scriptū
in Vaticana bibliotheca, vnā cum aliis
eiusdem auctoris commentariis.

Successor Innocentii Urbanus V. re-
peritur misisse Nuntium & collectore
decimarum in Siciliam vltra Pharum
Dominicum de Saffonorio canonicū
Beneuentanum. Extant de his eius lit-
teræ datæ anno Domini millesimo tre-
centesimo sexagesimo octauo, Ponti-
ficatus eius anno sexto, die decima sex-
ta Maii.

Ex libro tertio Apostolicarum litte-
rarum Ioannis Papæ vigesimi tertii ex-
tant litteræ Apostolicæ, quibus Arago
de Malaspina decernitur Reformator
in regno Siciliæ in rebus tēporalibus,
cui pro expensis persoluantur viginti-
quinque floreni à Clero Siciliæ quali-
bet die. Conceditur eidem facultas cō-
ferendi canonicatus & alia beneficia
Ecclesiastica. Datæ habentur litteræ
decima quinta Kalendas Nouembris,
anno secundo eius Pontificatus. fol.
CXVI.

Reforma-
tores missi
in Siciliā.

Insuper etiā consueuisse frequenter
Apostolicam Sedem in Siciliam Col-

Collectores missi
à Romanis
Pont in
Siciliam.

lectores mittere, cum vetera recensita, tum recentia sunt exempla. Extant enim in eodem Tabulario Camerali Martini V. litteræ Apostolicæ, quibus quidam Cypressus Balauerius deputatur in Sicilia Collector reddituum & fructuum quorumcunque Camera Apostolicę debitorum. Datæ habentur Constantię, decimo Kal. Octobris, anno primo Pontificatus eius. ibid. fol. 11. Nouissimè verò reperitur, quod Paulus Papa Tertius misit etiam speciatim in Siciliam Collectores Tobiam Palaucinum, & Lucam Iustinianum deputatos ad colligendum subsidium medietatis veri annui valoris (vt verbis vtar litterarum Apostolicarum) omniũ fructuum beneficiorũ ecclesiasticorũ. Missi sunt autem iidem idipsum præstare per vniuersam Italiam : adeò vt nihil minus iuris in Sicilia, quam in ceteris Italię prouincijs vsque ad nostra tempora sibi Pontifex vëdicaret. Quod quidem de his scriptum diploma extat in libro impositionum Camera Apostolicæ, datum in eadem Camera Apostolica, vltima Februarij, anno Domini

DE MONARC. SICILIÆ. 141
millesimo quingentesimo quadragesi-
motertio, pontificatus verò ipsius anno
nono. ibid. fol. CLIV. Ista sunt quæ spe-
ctant ad ipsum rerum usum, quæ cursim
rem agentilicuit reperisse.

Siautem Deus concesserit, ut in An-
naliaum prosecutione futura tempora
disquiramus, locupletiolem de his tra-
ctationē pollicemur ex vberiori messe
colligendam, quibus appareat, quantā
scriptis omnibus reclamantibus, iuri-
bus omnibus contradicentibus, cælo
terraque testantibus, Apostolica Sedes
in regno Siciliæ patiatur iniuriam, &
sentiat suorum iurium detrimentum,
& inauditam hætenus inter Catholi-
cos ignominiam subire cogatur, rebus
ipsis (quod est grauius) in deterius pro-
labentibus. Nam quæ est in his graue
passa dispendium, & adhuc grauiori in
dies in eodem regno afficiatur oppro-
brio, iamque à tempore Caroli V. ex-
perta planè intolerabile in spiritualibus
& temporalibus damnum, cum in tem-
porali dominio domina ignoretur, &
in spirituali esse nesciatur, quod est,
Vniuersalis Ecclesia; cum in his quæ

Auctoris
iustæ que-
relæ pro-
mouendæ.

pua Ecclesiæ Romanæ iura inuenirentur esse disposita. Nam audi quæ masculula voce, energia virili, vigore sacerdotali in Henricum Imperatorē, istiusmodi iura Ecclesiastica inuadentem Desiderius, idemque Victor Papa Tertius, cū ei in faciem restitit, verba protulit: *b Sedes enim, inquit, Apostolica do-* *b Chron. Cass. lib. 3. c. 49.*
mina est nostra, non ancilla, nec alicui sub-
dita, sed omnibus prælata; & ideo nulla om-
nino ratione sub iugum à quoquam mitti
potest. Quod si à Nicolao Papa factum est:
 scilicet ut arbitrium expectaretur Imperatoris in electione Romani Pontificis, quod ut dictum est, falsò pretendebatur: iniuste profectò & temerè præsumptum est: non tamen cuiusquam stultitia vel temeritate amittit Ecclesia dignitatem suā.
 Hæc ipse. Quæ etiam eodem tempore Deus dedit Cardinalis tituli Eudoxiæ (de quo suo loco dictum) scripto insigni volumine ad eundem Victorem Tertium Papam, pluribus argumentis asseruit. Sed & S. Brunus Episcopus Signiæ, & cum eo plurimi alij Episcopi & Cardinales in Concilio Romano coegerunt paschalem papam reuocare,

quæ contra Romanę Ecclesię iura promississet Henrico Imperatori, vt suo loco inferius dicturi sumus.

Cum alioqui in confesso sit apud omnes, priuilegia ab Apostolica Sede collata, non debere contra eandem Ecclesiam militare. In quam sententiam Nicolaus Papa, idemque Sanctus, eius nominis Primus, in decretali epistola, quam scripsit ad Henricum Archiepiscopum Turonensem, quam superius suo loco reddidimus, vbi agit de priuilegio ab Apostolica Sede cõcesso Rhemensis Ecclesię, quo eius Archiepiscopus Hincmarus contra ipsam abuteretur, hæc inter alia habet: *Sic Apostolica Sedes aliena iura custodit, vt sua non minuat; sic honorem debitum dat, vt suum non tribuat alienis. Nam & arma illi à nobis collata, ita volumus vt pro eo sint valida, vt potius pro nobis, vbi necesse est, non contra nos firmitatem obtineant.* Hęc ipse, qui de priuilegio Apostolicę Sedis agēs, quod ipsa præsideat Ecclesijs omnibus, & ab omnibus exigit obedientiam, hæc habet, scribens ad Carolum Francorum Regem: *Quæ tanta Sedis Apostolicę pri-*

uilegia vsque ad mortem, ope freti diuina,
 prædecessorum meorum vestigia sequendo,
 cassari taliter minimè patiemur. Et quod
 ad eam omnes appellandi, nullius obice
 priuilegij, habeant facultatem, subiicit
 ista: Priuilegia namque Romanæ Ecclesiæ,
 totius sunt Christi (vt ita dicamus) remedia
 Ecclesiæ Catholicæ: priuilegia, inquam,
 Petri arma sunt contra omnes impetus pra-
 uitatum, & munimenta & documenta do-
 mini sacerdotum, & omnium prorsus qui in
 sublimitate consistunt, immò cunctorum qui
 ab ijsdem potestatibus diuersis afficiuntur
 incommodis. At tanta ista Deo accepta,
 qui eorum est auctor, Angelis & homi-
 nibus reuerenda, qui in eorum semper
 custodiam vigilarunt, ab ipso exordio
 nascentis Ecclesiæ vsu recepta atque
 probata, vnius, sed mutilati, nihilque
 huiusmodi concedentis, diplomatis
 occasione adducenda sunt in discrimẽ,
 exponenda ludibrio, atque penitus abo-
 lenda? At aboleri non possunt quæ vi-
 uunt in radice sua; sed qui præciditur ex
 eis ramus arescit.

Quæ rursus ratio postulat, vt cõtra
 tot Romanorum Pontificum antea &

146 CÆS. BARONII TRACT:
 postea data diplomata vnum propo-
 natur, deprauatum, omninò concisum,
 nunquam à successorum aliquo confir-
 matum diploma Urbani papæ, idemque
 etiam si germanum, legitimumq. fuis-
 set, iam in Rogerij heredibus desinens,
 nullius alterius Romanorum pontifi-
 cum confirmatione roboratum, immò
 contrariis penitus cōstitutionibus res-
 cissum & abolitum, post tot secula ob-
 liuione sepultum, à nemine Regum,
 qui contra Sedem Apostolicam pugna-
 uerunt, nec nomine tenus cognitum,
 nedum exhibitum vel citatum: hoc ip-
 sum, inquam, hoc seculo nostro sub Ca-
 rolo Quinto, ad erigendam contra
 Romanam Ecclesiam Monarchiam e-
 merferit rediuuium? Cuius occasione
 flamma semel incensa in dies magis
 magisque maioribus incrementis Sicu-
 lam depascat Ecclesiam, de qua illud
 propheticum iure occini possit: ^a *Oliuā*
Uberem, pulchram, fructiferam, speciosam
Vocauit Dominus nomen tuum: ad vocem
loquela grandis exarsit ignis in ea, & com-
busta sunt fruteta eius. At quæ loquela
grandis? utique malè usurpatum Mo-

^a *Jerem. II.*

narchiæ infaustum nomen, quo eadem infelix Ecclesia veluti igne consumpta, redacta suspiret in cinerem. Vnica nobis reliqua spes in nostro Zorobabel, in philippo Tertio, qui incensum restituat templum, & efficiat, ut ^b maior sit gloria domus huius nouissimæ quam prioris, qui ^c & exæquet magnum superbix montem in planum. b *Agg.* 2.
c *Zach.* 4.

Quod vniquæ æquum est me sentire de tanto Catholico Rege, pietate insigni, virtutum omnium corona fulgente. Cui in his explendis faueat, rogemus iugiter, Spiritus sanctus. Hæc nobis occasione Urbani Papæ diplomatis dicta sunt simplicis stylo, candore animi, ex ^d corde puro (Deum testem inuoco) conscientia bona, & fide non ficta. d 1. *Tim.* 1. Ceterum sciat Lector, nos ista hîc obiter occasione Urbani papæ diplomatis pertractasse: verum de his quæ ad inuestituras Romanorum Pontificum de regno Siciliæ vltra citraque Pharum posita spectant, prolixior atque lucubrior tractatio erit, cum ad ipsa earum tempora, quibus datæ noscuntur, peruenierimus, simulque reliqua omnia,

quæ siue per Legatos vel Nuntios, aut per epistolas cum Regibus, vel Episcopis, Abbatibus aliisue religiosis personis vel laicis ab ipsis Romanis Pontificibus sunt transacta, maiori otio, opportuniorique occasione, reddentes cuncta temporibus suis, ex instituto, omni fide constantia in medium afferemus. Iam verò canentes receptui, quæ post Urbani Papæ datum diploma Salerni sunt secuta, narremus.

ASCANII CAR- DINALIS COLUMNÆ, EORVM.

*QVÆ CÆSAR CARDI-
nalis Baronius de Monarchia Si-
ciliæ scripsit iudicium.*

Obtulisti mihi, ex Hispania re-
deunti, XI. ac postremum typis
impressum Historiarum tuarum To-
mum. Plurimis rogasti precibus, vt
quæ de Siciliæ Monarchia scripseras,
excurrerem attentius, & quæ mea de
illis esset sententia, liberè declararem.
Statim, vt id aggredereur, cupidus
hinc me meus tibi gratificâdi animus
impellebat: hinc verò, vt ab incepto
desisterem, suadebat imbecilla totius
corporis, præcipuè oculorum valetu-
do, defatigatio immenso mihi itinere
parta, domesticarum, & externarum
occupationū innumera multitudo.

Hoc tu verò, quo tempore, diurnis curis vacuus aliquid præstare possem, crurium & brachiorum dolor nocturna fluxione ortus, sic me torquet, ut omnem planè mihi, & legendi & scribendi vltimum adimat. Accessit Marci Antonij Columnensis familiæ Principis pronepotis mei, diuturnus, ac pene mortalis morbus, quo illi grauior, & periculosior, eo mihi molestior, & ad ferendum durior. Verum ad hæc studiadiuctante natura, prima ab infantia conformatus & cum non committam, ut huiusmodi officia desiderare à me quisquam possit, sic velim existimes, mea in hoc genere opera, nec tibi defuisse, nec vnquam esse, in re qualibet defuturum. Quod enim in ipsa iuuentute Carolo Sigonio, Marco Antonio Mureto, Iacobo Cuiacio adulta, ætate Francisco Bencio, Iusto Lipsio, Arię Montano, & Aloysio Legionensi, ac demum Augustino Valerio, & Gabrieli Paleotto, amplissimis Cardinalibus petentibus impertiui, cur tibi roganti negarem, & cruditione dicendique laude illis

DE MONARC. SICILIÆ. 151
quam simillimo, & virtute præclaro,
& mihi eorundem studiorum vſu, at-
que eiufdem dignitatis ſplendore cõ-
iunctiſſimo? Itaque dicam quid ſen-
tiam ingenuè pro mea conſuetudine,
libenter, pro ſingulari in te mea ob-
ſervantia : certiſſime ſperans forè, vt
quidquid dixerim, cum maximo ab
amore in te meo proficiſcatur, pro tua
Chriſtiana prudentia, & gratum tibi
& ratum putes. Materiam quidem cæ-
piſti rei Chriſtianæ perutilem, nobilẽ,
& præclaram, ſed vt ea pretioſior &
iucundior ſit ingenii eruditione, elo-
quentiæ tuæ præſtantia conſequeris.
In cæteris Hiſtoriarum partibus im-
menſis ac plane infinitis, tui nunquã
non ſimilis, eruditus, grauis, & elo-
quens, in hac vero tantus es, vt in illis
certare cum aliis antiquitatis ſcripto-
ribus, in hac te ipſum vincere voluiſ-
ſe videaris. Quodcunque multorum
annorum ſpatio tot abhinc ſeculis
geſtum eſt, geſtum dico? Quodcun-
que à quouis priuato homine ſcriptũ,
cogitatum, ductum, tui beneficio in
noſtram memoriam reuocatur, idque

abs te miro suo quidque ordine comprehentum, & tanquam in conspectu nostro positum agnoscimus. Vtinam quod te eruditio, duro, ac nimis acris stylo, vt hæc scriberes, impulerat, siue id fuerit tua in Ecclesiæ bonū caritas, siue suprema, id tibi imperandi potestas, siue spectatissimus tuæ dignitatis gradus, vrbanius omnia dicere suafisset! Et satis veritati fecisses, & Ecclesiæ fortassè magis consulisses, & quæ multi nunc improbant, volentes, nolentesque sibi probata susciperent. Magni sanè refert, quo quidque modo dicatur, & fiat, & ad omnes res non paruum habere momentum solet ratio quædam & methodus. Vt enim in pictura, certo modo lineamenta oris expressa delectant, iisdemque alia ratione depictis, non item eorum qui spectant tenentur oculi; & vt in musica, cum suo quæque modo vox flexa suauiter exprimitur, iucunda audientium aures armonia complentur, eademque grauiter offenduntur, si modus ille, aut contentione vocis aut alteratione mutetur, & motus corporis

ris incompofitus irridetur, qui moderatione fibi debita temperatus omnium in fe ora oculosque conuertit. Demum, vt ingenium, non quia ipfius motus, ad cogitandum acuti, vberes ad explicandum, ad memoriã firmi, magnum propterea arguitur, fed fuauis ac modelta eorum, quæ inuenerit, explicatione & ipfius magnitudo oftenditur, & ſcientia declaratur: ſic ea quæ dicimus, mirum eſt, quantum dicendi modo commenduntur, vt interdum plus in modo, quam in ipſa re dicta, poſitum eſſe videatur. Eoque magis cauendum eſt, cū duæ occurrunt opiniones, ſibi inuicem aduerſantes, quarum vnaquæque ſuis ſerationibus tueatur, grauiffimorum hominum conſenſu probata, temporis diuturnitate recepta, ac demum tot ſummorum Pontificum permiſſu, regia poteſtate vallata, tum enim qui vnâ probari alteri omni verborum aſperitate depoſita veris argumentis & rationibus obſiſtat. Ita nec irritantur aduerſarii: quinimo accidit interdum, vt comitate differentis, à ſuæ mentis opinio-

ne dimoti quod illis proponitur, tanquam veritilimilius amplectatur. Nā quēadmodū equi aduersus penū cōtumesces, interdum sessore habenas remittente consistunt, sic quos orationis asperitas frangere non potest, sapē clementia inflectit, & qui terrore & seueritate domari non possunt, indulgentia, & facilitate mitescunt. Hinc sanctissimi patres, cum hæreticis congressi, id vnum propositum habebant, vt quē illi, summa petulantia, ac procacitate verborū dissidebant omni ipsi modestia, atque iræ remissione improbantes, Christianæ fidei veritatem tuerentur. Hosque, vt idem agamus, etiam atque etiam hortantur. Gregorius quidem Nazianzenus Christianos asserit, nec nimis feruidos, nec nimis segnes esse debere. Hac enim, inquit ratione fiet, vt nec ob defectum steriles & infrugiferi simus, nec ob excessum periclitemur. Æquē namque inutiles sunt iners, ac supina segnities, & imperitus feruor: Illa ad bonum minimè accedēs, hic autem vltterius cadens. At Basiliius seruus domini, inquit, non oportet

litigare, sed mansuetum esse, erga omnes, aptum ad docendum, cum modestia corrigentē eos, qui resistunt. Quod Hilarius egregie docet, quænam ex illo modo oriantur incommoda. Non est ambiguum (inquit) omnem humani eloquij sermonem contradictioni obnoxium semper fuisse, quia dissentientibus voluntatum motibus, dissentiens fit quoque sensus animorum. Quod si qua in re seruandum est, in ijs præcipuè sermonibus, qui maximos in Reges instituuntur.

Innumerabilis enim copia suppetit eorum qui ad illos tuendos exquisitissimis rationibus excitentur. Sed quid sanctos commemoro? ipsi prophani authores, quibus nondum vllus Christianæ veritatis splendor illuxerat, hanc modestiam in omni sermone, obseruandam esse præcipiunt. Audi Tulliū. Sed quoniā, inquit, in omni vita rectissime præcipitur, vt perturbationes fugiamus, id est motus animi nimios rationi non obtemperantes, sic eiusmodi motibus, sermo debet vacare, ne aut ira existat, aut cupiditas aliqua aut pigritia

aut ignavia, aut quid tale appareat: maximeque curandum est, ut eos, quibus cum sermonem conferemus, & vereri & diligere videamur. Pressius & clarius alibi: Omnis igitur (inquit) hac in re habenda ratio & diligentia est; primum ut monitio acerbitate, deinde ut obiurgatio contumelia careat. De oratore vero in iaciendo ridiculo, ait, parcendum esse dignitatibus. Quod si in ridiculo, quid in re graui? Tacitus vero Agricolam cum multis, tum hoc vno maximū virū prædicat, quia esset cultu modicus, sermone facilis, idque alibi à quouis summo viro experit, sit, inquit comis sermo. Mitto Sallustium, qui malam opinionem mortalium mentibus insidentem radicitus euelli, docendo magis, inquit, quam iubendo, monendo, quam minando.

Nam quid de Seneca dicam? Quo magis Seuera oratio, eo minus oratori fatetur fidem haberi, & in dicendo, & quauis in re, amittit inquit assiduitate feueritas auctoritatem. Demum alijs amissis, vnam eiusdem Sallustij sententiam proferam: In maxima inquit di-

gnitate, minima licentia, neque studere neque odisse, sed minimè irasci decet, quia apud alios zelus seu iracundia dicitur, in imperio superbia appellatur. Quod si cuiquam observandum, nobis certe, in hac maxima & Ecclesiastica dignitate summæ proxima constitutis. Non me fugit interdum sanctos patres, cum de re fidei ageretur, in hæreticos acerrimè, nullius habita ratione dissuasisse, quos & rectè fecisse & ita facere decuisse fatemur omnes. At hic nec de fide agitur, nec de bono ab Ecclesia usurpato, sed ex gravissimorum hominū opinione permissio. In Regem vero differitur, à majoribus sanctissimis & maximè Catholicis ortum, religiosissime educatum, summa in Deum pietate, singulari morum probitate; egregia animi moderatione præditum, Obedientia verò, & in hanc sanctam Romanam sedem observantia tanta, quanta in privato homine, in religioso viro, ne dum in Principe potentissimo posset optari. Sed dices, quænam sunt ista quæ me acriter nimis dixisse putas? Primo quidè

„ pag. 680. sub vocabulo, inquis Mo-

ISCAES. BARONII TRACT.

„ narchiæ, præter Monarchiamvnum,
 „ quod vnum caput visibile in Ecclesia
 „ est cognitum, aliud in Monarchia Si-
 „ ciliæ obortum, pro monstro & osten-
 „ to caput Ecclesiæ. Dura nimis & acer-
 „ ba videntur, vt cuius in vna potentia,
 „ & maxima in Deum pietate Ecclesia
 „ vniuersa innixa tuto conquiescit, is tan-
 „ dem Ecclesiæ monstrum dicatur & o-
 „ stentum. Nec eorum dissimilia quæ nō
 „ multo post sequuntur. Quod nec à
 „ Tyrānis ipsis, Ecclesiæ Romanę per-
 „ duellibus, neque ipsis acerbissimis
 „ Romanæ Ecclesiæ persecutoribus
 „ Monarchiæ nomen vsurpatum. Quo
 „ fit vt Rex Hispaniæ Tyrānus & Eccle-
 „ siæ hostibus deterior sit, qui vnus eò
 „ Regnorum suorum nervos, eò sensus
 „ omnes suos cogitationesq. conuertit,
 „ vt barbaros omnes Christiani nominis
 „ hostes opprimeret, ceteros vero Chri-
 „ stianos reges suo in officio contineret.
 „ Pag. vero 662. Absit longè vt Mo-
 „ narchiæ illius dicatur Urbanus Ere-
 „ ctor, in contumeliam Dei, & oppro-
 „ brium Apostolicæ sedis. Nec qui
 „ Monarchiam hanc Apostolicæ sedi sub-

DE MONARC. SICILIAE. 155
ordinatam tuentur, nec qui de illa scrip-
sere, Deum aut Apostolicam sedem ali-
qua vel leuissima contumelia afficere
voluisse putem. Nam Rex qui ea nunc
potitur & fruitur, tantum abest, vt id
aliquādo cogitaret, vt omnia sua regna
ruere mallet, quam aliqua aut Deo, aut
huic sacro sanctæ sedi, ipso annuente infer-
retur iniuriæ nota. Mitto illa pag. 683. I-
sta sunt quæ manus audax ad sacrilegiū
prompta abstulit à recitato Papæ diplo-
mate. Taceo exclamationem Pag. 684.
„ O fraudem solennem Cornelia lege
„ plectendam! Quid tibi Ecclesiastico
viro Principem corrigenti cum Corne-
lia lege commune? Hæc ne præcepta
historiæ? Hæc tibi debite signa beneuo-
lentia? Hæc sacrosanctæ sedis mode-
stiam, & Ecclesiastici Imperij vrbani-
tatem decent? Equidem id omne, & ab
Historico & à viro tui simili, qui ad hunc
honoris gradum euectus, præcæteris se
Christianum Antistitem, pium, reli-
giosum debeat profiteri, quam maximè
alienum puto. Tandem illa pag. 695.
admiratione dignum videtur, vnde e-
merferit, vt falce Apostolica succisi in-

felices palmites iisdem : & quæ sequuntur, & pag. 696. Imitantur plane atque sectantur, qui iisdem, quibus illi legibus Siculam reuocant atque renouant Monarchiam, vide quam longè absint ab illorum imitatione. Monarchiam illi, sede Apostolica obnitente, simultorū annorum, ac sæculorum spatio, Pontifice permittente, tuentur, illi dum se Monarchas crearent, Romanum Pontificem, nullius potestatis esse asserebāt, at Rex Hispaniæ, ceterique qui illum Monarcham Siciliae esse prædicant, & Monarchiam à summo Pontifice diplomate acceptam, & ipsum Romanū Pontificem Christi vicarium, omniū, Dominum esse fatentur, & quauis in te, & obsequuntur & parent. Præterea hæc nec quidquam historiæ profunt, & vix credi potest, quantum & ceteri quibus contraria probatur opinio, & regius ipse animus irritetur. Quæ quidem omnia quicumque perlegerit, asseret potius in Monarchiam te esse, & illius asselas acerrimè inuectum, quam huius rei historiā scribendam suscepisse. Forsan respondes, te non contra Regē,

sed contra Monarchiam, & illius asseclas hæc dicere instituisse, quod in ipso historiæ huius profiteris ingressu. Verû quis maior assecla, quam ipse Rex? Qui non ignarus Monarchiæ personam, à maioribus suis, hæreditario iure acceptam, tot Pontificum auctoritate permissam, grauiissimo doctissimorum hominum iudicio probatam, sustinet, tuetur, & regit. Hæc ipse affero, meo ingenio parta, aliorum plurimorum auctoritatibus dedita opera omissis, ne tecum agerem contendendo, sed potius tibi obsequendo, id à me scriptum agnosceres. Neque enim minora possent, aut pauciora contra te, pari stylo atque orationis libertate referri. Præsertim cum me magis deceret, plurima & grauiissima quæque, in vnum congesta proferre, quibus contra hanc tam vberiore dicendi licentiam Regem Catholicû pro viribus tuerer, quàm te tam multa contra Augustissimam illius maiestatem inuenisse, quæ diceres, ea abs te rogatus, tibi offero, speroque fore, vt quæ ego amore, ac Christiana pietate & legi & scripsi, eadem tu, & oblata excipias, & legas excepta.

CARDINALIS
BARONII RESPON-
SIO APOLOGETICA AD-
uersus Cardinalis Columnæ iudiciū
de Sicilia Monarchia in XI. An-
nal. tomo.

L Vbrica res est concordia fratrum.
Hoc sentiens magnus ille Patriar-
cha Iacob filios suos in Ægyptum pe-
regrinantes admonuit, dicens: ^a *Ne irascamini in via.* Et quia res est magni
momenti, hinc ait Ecclesiasticus: ^b *In
tribus placitum est spiritui meo, quæ sunt
probata coram Deo & hominibus, concor-
dia fratrum, &c.* Hanc ipsam sartam te-
ctam inter nos cupiens, in mentem re-
uoco illud Iacobi Apostoli, ne sit inter
nos zelus amarus & contentio; ^c *Vbi
enim (inquit) zelus & contentio, ibi in-
constantia & omne opus prauum.* Vincat
inter nos veritas, superet charitas, & sic

^a Genes. c. 45

Eccl. 25.

Eccl. 3.

erimus ambo, nō victi sed victores, hac
 sãcta triumphantes biga salutis. Quod
 enim permolestus esse soleat auribus
 audientium eiusmodi horrifonus car-
 dinum stridor, inuitus trahor (Deus
 fecit) nolens adducor, obtorto, vt dici-
 tur, collo ad defensionem iustissimam
 scriptorum meorum, quæ pro conser-
 uatione Ecclesiasticæ libertatis, tuen-
 disque Romanæ Ecclesiæ iuribus, pu-
 blicè scripsi, iubente Pontifice summo,
 & promulgauit. Si enim ea indefensa
 relinquerem, idem penè esset ac si dā-
 narem, præuaricatoris nomine dignus,
 dicente Apostolo: ^{d Gal.} *Si enim quæ destru-*
xi iterum hæc ædifico, præuaricatorem me
constituo. Cæterum, & quod in eo sta-
 tu sum positus, vt neque si ipse magno-
 pere velim, existimationem meã pro-
 digere possim, cum id conuerterem in
 dispendium alienum: ne molestè ac-
 cipias, si per impensas illas tuis scriptis
 sparsas in me calumnias, non aliunde,
 quam ex iisdem editis à me scriptis, ex
 quibus sunt abs te petitæ, refellam quã
 modestissimè licet. Rem igitur aggres-
 surus, libenter te, Domine Frater ver-

e Philip. c. 4 bis illis Apostoli interpellō, *c* *Vt pax Dei quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda nostra, & intelligentias nostras in Christo IESU Domino nostro.*

Iam verò, in quibus nostra scripta reprehendis, suo ordine proferamus in medium. Post multa autem ad excusationem præfatus, hæc habes: *Vt* NAM QVOD TE ERVDITIO, &c. vsque SVASISSET. Certe quidem^f *Charitas* (ni fallor) *de corde puro, conscientia bona, & fide non ficta*, id præstare suavit: & *Charitas, quæ congaudet veritati ad ista nos, impulit*; Ipsaque zeli nomen accipiens cum potentius vrget & vehementius dominatur, fomenta maioris ardoris sumens ex Ecclesiæ bonis peflundatis, ex eiusdem in primis libertate iam diu exule, iuribusque eius ceteris vndique profligatis, meis exæstuans in præcordiis, ad ea cuncta scribenda ex officio debito requisivit, importunè exegit, compulitque potenter, ex debito, inquam officio, quod non nisi iuratus, ista tueri, amplissimæ dignitatis sum insignia cōsecutus. Ita plane ignis deuorans intima cordis, in amaritudine ani-

f 1. Timoth. c. 1.

g 1. Corint. c. 13.

me meæ ita loqui, clamare interdum,
 & exclamare aliquando, violenter ex-
 torfit. Etenim summa est & insuperabi-
 lis zeli tyrannis, quæ rapiat quem pos-
 fidet, atque consummet. Audi quere-
 las ab eo correpti Prophetæ: ^a *Tabesce-* *ap sal. 118.*
re me fecit zelus meus. Sed desinet mira-
 ri hæc, qui eius summam potentiam
 nouerit, quam sibi vindicet contra
 Omnipotentem. Habetur de his con-
 stans exemplum apud ^b Euangelistam, *b Ioan. c. 2.*
 cum Dominum nostrum IESVM CHRI-
 STVM, mansuetum & humilē coe-
 gerit, rabido morfu, cor exedente ze-
 lo, post redargutionis verba, verbera
 quoque infligere delinquentibus, cum
 & qui aderant recordati sunt discipuli
 eius, quia scriptum est: ^c *Zelus domus* *c Psal. 68.*
tuæ comedit me. Nescit zelus imperiosus
 parcere saltem Deo; nescit zelus istius-
 modi agere ea temperatione, quam tu
 dicis vrbauitatem, sed à se possessam
 piè, sancteque irasci, & clamare com-
 pellit: nam ex Isaia audi, quid sit ope-
 ratus in ipso Deo, cum zelum assump-
 sit: ^d *Tacui semper* (inquit) *silui patiens* *d. Isa. c. 4. 2.*
fui: accedente autem zelo, mox addit:

Sicut parturiens loquar, dissipabo & absorbebo simul: Et quæ sequuntur auditu horrenda. Si tanta vis zeli, ut sic effari impellat omnipotentem, silere ne poterit homuncio vel urbane dicere, ut nō exclamet, cum ipse zelus impetuofus, sicut & imperiofus accesserit? quo nomine certe & apud te & alios omnes me oportuit redditum excusatum, immo & laudatum, si ita aliquando imperio cefsi ipsius zeli, ex diuinæ scripturæ

e. *Genesc.* 33. *verbis illis argumento deducto: si cōtra Deum præualuit, quomodo non magis contra homines præualebit? præter zelū autem, ut probe subijcis, ad scribendum impulit iussio Pontificia, & ad hoc ipsum præstandum iuramento deuincta dignitas Cardinalatus, quæ hæc omnia, zelo dominanti debitum oportuit exoluisse tributum. Diximus dominātem haud improprie. Testor enim omnipotentem Deum, me animo statuisse rem tantam agere quam suauissime & paccatissime; Sed quod rei argumtu m exigere, & æternus morbus a credinē potius exposceret sinapismi; non quod proposui, sed quod zelus scientia po-*

tens violento dominio imperavit, numine impellente, præter sententiam, quomodo, Deus scit, sum coactus implere: sicque eam, quam aperuit viam zelus secundum scientiam, sumus ingressi: cum quæcunque à nobis dicta sunt, in omnibus sint consentientia veritati certis testificationibus demonstrata. Pergis autem.

II.

ET SATIS VERITATI FECISSES. Si videlicet vrbanitatem, quam dicis, dicendo sectatus essem. Dicam liberè, & ostendam exemplo, nequaquam satisfieri veritati, si cum iustus zelus reprehensionis ac redinem exigit, vrbalitas illam dulcedine temperat, nullius vigoris efficiens, quod efficax esse poterat purgare delictum. Accipe de hoc ex diuinis scripturis exemplum? Non ob
 aliam causam Heli sacerdos summus infelicissime periclitatus est, nisi quod filiorum immaniter delinquentiū correctionem, quæ esse debuisset acerrima, temperavit vrbanitate, quæ perdidit penitus omnem vigorem eius, adeò vt per eam magis aggrauatum fuerit delictum, quam sublatum, dicente diuina

f. c. 1. Reg.
6. 23.

Scriptura: *Propter iniquitatem, eo quod no-
uerat indigne agere filios suos, & non cor-
ripuerit eos, idcirco iurauit domui Heli,
quod non expietur iniquitas domus eius vi-
ctimis & muneribus vsque in sempiternū.*

Hæc omnia ac tanta mala, quod (vt au-
disti) non corripuerit ipsos, sed tantum
urbane reprehenderit, licet nec aculeo
penitus caruerit illa reprehensio, qua
Itidem. dixit: *Quare res facitis huiusmodi, quas
ego audio, res pessimas? Aspera sane ista
reprehensio, quam & magis reddidit
aculeatam, cum sic eam cote acumina-
uerit disciplinæ, subdens: Si peccauerit
Vir in Virum, placari ei potest Deus: si autē
in Deum peccauerit Vir, quis orabit pro eo?*
Et tamen non est habita reprehensio
efficax, quia non zelo solum honoris
Dei, vt par erat, sed paulo mitius res est
tanta transacta inopportuna urbanita-
te. Sic igitur non semper ex urbanitate
fatis fit veritati. Addis mox ista in eadē
perstans sententia.

III. ET ECCLESIAE FORTASSE MAGIS
CONSULVISSES. Si videlicet rem egissem
urbanitate; Aetum plus satis urbanita-
te, precibus, beneficiis, obsequijs. mille
modis

modis, nihilque penitus relictum intētatum, sed officia istiusmodi ne quid minimum profuerunt, obfuerunt potius, sicuti cum res est acta precibus à filiis^a Israel, sub duræ seruitutis fasce^{a Gen. y.} gementibus, qui tantum abest quod leuamen aliquod fuerint consecuti, vt duplici onere sint oppressi: vera ne sint ista; plus satis quæ quotidie vndiq. perlatae audiuntur querelæ gementium oppressorum insinuant, vt ea audientiū & compatiētiū fratrum ex imo pectore ducta suspiria manifestant: atque ipsorum Pontificum animi æstus quos patiuntur, & fluctus mentis quibus exagitantur significant. At neque tanta poteris polliceri, vt vrbaniatē quam requiris bene consultum fore dicas Ecclesiæ. O vtinam plaga tanta oleo curaretur! Hoc namque ego tibi sponte liberaliter obtulit, si memoria retines. Etenim cum mecum de his plane iisdem querelis ageres, quod videlicet nostra oratio esset aculeata; bene nosti, quid tunc ego responderim, nimirum quod cū nostra accurate perlegisses, & quod tibi displiceret inuenisses: vna confidē-

tesambo, eadem simul accuratissime
 disquireremus: Etsi quæ essent inuenta;
 quæ ex acredine scriptionis potuissent
 tibi displicere, paratus essem dūmodo
 absque iniuria atque dispendio verita-
 tis fieri potuisset, cui inprimis consultū
 in omnibus velim, calami ego ipse litu-
 ra delere, & expungere omne quod
 pungeret, maximi loco ducens emolu-
 menti, si adeo leui iactura veritas ipsa,
 hætenus coacta seruire, vindicaretur
 in auream libertatem exemplo & suasu
 diuinę scripturę, ^b qua significatur ex
 præscripto sacrę legis ancillam seruiē-
 tem Hebræo sic transituram in liberta-
 tem, & inhæsuram ipsi petenti coniu-
 gē, si circūcisa fuerit vnguibus & abra-
 sa cæsarie capitis: Circuncidatur ergo
 pro animi vestri sententia vnguibus ve-
 ritas dummodo sit secunda; quod ita sit
 in libertatem pristinam reuocanda, &
 honore coniugij honestanda: alioquin
 si hoc negetur, sua gradiatur ipsa orna-
 ta coma, armataque vnguibus quibus
 pungat. Innati sunt namque ipsi tan-
 quam vngues stimuli, quibus vrgens
 erosa redditur & inuisa. Hinc illud A-

^b Dent. 10.

DE MONARC. SICILIÆ. 171
 postoli ad Galatas, 4. (quod & mihi o.
 portune contigit dicere) *ego inimicus*
vobis factus sum verum dicens vobis, sed
 sed non curo, eo quod Deum ipsum
 habeam pro tuenda ipsa veritate spon-
 sorem cum dicat: *Veritas liberabit vos.* Ioan. 8.
 Et per Ecclesiasticum, *Ne confundaris*
dicere verum, & usque ad mortem pro in- *Eccel. 4.*
stitia certa, & Deus expugnabit pro te ini-
micos tuos.

Sed adiicis. ET QUÆ MULTI NUNC IIII.
 IMPROBANT, VOLENTES, NOLENTESQUE
 SIBI PROBATA SVSCIPERENT. Non ho-
 rum gustum sequar, neque tales cupio
 habere magistros: habeo quem magi-
 strum imiter Dominū nostrum Iesum
 Christum, de cuius dicendi modo hæc
 habet Euangelista: *Erat docens tanquam* *Marc. 1.*
potestatem habens, non tanquam scribæ;
 nempe quod Christus esset magna li-
 bertate (vt omnes docent interpretes)
 in veritate prædicanda; Scribæ autem
 Herodi regi adulantes, omnia pararent
 ad gustum ipsius: Absit, absit (dico ve-
 rum) vt sicut scribæ scribam, & non si-
 cut Christus annunciem libere verita-
 tem. Habeo post Christū sanctissimos

patres, quorum in scribendo sequar exemplum, qui infracta animi constantia, pro tuenda veritate aduersus eam pugnantes, non humili, enervato, mollique stilo sunt vlsi, sed grandi, fortique, miscentes etiam reprehensionum acrimoniam, in eos sententias aculeatas instar fulminis intorserunt. Sunt innumera horum exempla; annis ferme singulis in ipsis Annalibus Ecclesiasticis recensita: quorum ex usu dum lego, frequenter atque describo, idem mihi dicendi genus inhaesit, quod haud despicendum putavi, probe sciens illud dono spiritus, potius quam humana industria comparatum, sicque ea mensura discretionis adhibita, tunc sum usus eo scribendi genere, cum siue aduersus nouantes hereticos schismaticosque agendum fuit, aut in principes iura Ecclesiae labefactantes, in seruitutem eandem Ecclesiam redigentes, vel cum dicendum aduersus discipline Ecclesiasticae corruptores, tuba caelesti auribus meis importune nimis propheticum illud personante: *Clama, ne cesses, & quasi tuba exalta vocem tuam, annuncia populo meo*

scelera eorum. Ad hanc nempe formam compositos esse debere; qui sunt eligendi S. R. E. Cardinales, S. Bern. Eugenium Rom. Pontif. monet, nempe, ut tales sint qui regibus inquit Ioannem exhibeant, Ægyptiis Moysen, fornicatibus Phinees, Heliam idololatriis, Elysæum auaritis, Petrum mentientibus, Paulum blasphemantibus, negociantibus Christum; nimirum ut zelo semper in delinquentes armati, perdant ubique & quoscunque operantes iniquitatem. Hæc est forma nostra; spiritus sancti penicillo delineata; ut qui huiusmodi non sumus, deformes penitus conuincamur.

Et post multa in eandem sententiam allata sunt ista: EOQUE MAGIS CAUENDUM EST, &c. vsque AD VALLATA. Hæc tu ipse. Magni interest quo animi affectu quæque legantur. Hinc Dominus ad legis peritum: *In lege quid scriptum est.* *Quomodo legis?* S. Hilarius, qualis lector debeat esse sic monet: Optimus, inquit, lector est qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis, potius quam imponat, & retulerit, magis quam attulerit, neque cogat di videri dictis contineri, quod ante lectio-

Luc. 10:

*Hilar. lib. i.
de Trinit.*

nem præsumpserit intelligendum. Hæc dixerim quod existimassem, post lectionē eius tractationis de Monarchia, te ad tuenda sanctæ Ecclesię iura in honestissimo bello nobis omnibus inhæsurum fortissimum commilitonem, imò quē sequeremur antesignanum & ducem, militari auctoratum iamdiu antea Sacramento: sed spes evanuit cum euentu noscantur celsisse opinioni nostrę contraria, dum absque quod nostrorum scriptorum, vel vna quęuis assertio abs te arguatur erroris iam tua sententia in æquilibrio, vtramque tua lance suspendis opinionem, imo & superexaltas contrariam Ecclesię iuribus, dum dicis de ipsa quod permissu Rom. Pontif. temporis sit diuturnitate recepta: protectorem & defensorem magnum agens, imo & iudicem pro Sicula Monarchia, quod fratres omnes. S. R. E. Cardinales malè accipiunt, & ipse redarguit iustissime summus Pontifex. Quam autem erraueris insigniter hæc affirmando, imprimis prouoco quemcunque veritatis amantē ad accuratā tractationē nostrę de Monarchia Sicula tractationis,

in qua citantur innumera sacra diplomata Rom. Pótificum suo robore permanentia, tãquam si hodie statuta fuissent. Nam decernente sacrosancto Lateranensi Concilio, sub Leone x. Rom. Pontif. istis verbis: Contra Reges & Imperatores, & alios Principes seculares, supradictis pœnis & alijs cõtra violatores & oppressores libertatis Ecclesiasticæ, etiã per extrauagantes, & alias eiusmodi constituciones incognitas, & forsitan in vsu non existētes, impositis. Quorum omnium tenores pro expressis & insertis habentes innouamus, ac perpetuum firmitatis robur habere decernimus, & declaramus: ac secundum eas per quoscunque iudices S. R. E. Cardinales sublata & adempta eis aliter iudicandi declarandique potestate, sententiari, iudicare & interpretari debere volumus & mandamus, & quę sequuntur, quibus quidem eadem Monarchia centies aboletur, dissoluitur, irritatur. Certo certius scito, assertionem istam tuam quam adeo frequenter inculcas, eiusmodi esse, vt ex nulla penitus parte subsistat, confutetur verò apertissimis

176 CÆS. BARONII TRACT.
argumentis demōstrationibus quibus-
libet certioribus.

VI.

Quoniam vero totius rei sic cardo
versetur, ut si abs te asserta non possit
vllō pacto subsistere, sint inuenta, exci-
das tota causa: serius nobis agendum,
firmissimisque testificationibus com-
probandum nullo vnquam prætectu,
nullo modo penitus dici posse, Siculam
Monarchiam Pontif. Romanorū per-
missione fulciri, neque vllō pacto asseri,
eandem temporis esse diuturnitate re-
ceptam, quæ quamuis falsissima, tu ta-
men sæpe ingeris pro certis & explora-
tis. Miratus sum vehementer, quomo-
dosi ipsam tractationē, de Monarchia
legisti, & summorum Pontificum eidē
repugnantia scripta citata in ea vsque
ad præsens sæculum; eandemque de-
struentia Monarchiam peruidisti, ea
dicere potuisti? Præsim ipsam Romanę
curiæ tribunalium attendisti, in quibus
contradicitur quotidie Monarchiæ, at-
que in ipsā pronūciationē sententiæ, siue
ab Apostolicæ Camere auditore, siue ab
auditoribus sacræ rotæ. Et cū euidentio-
ra de his extent adhuc monumēta ob-

stupuimus valde, quomodo sic dixeris, MONARCHIAM SICVLAM GRAVISSIMORVM HOMINVM CONSENSV PROBATA, TEMPORIS DIUTVRNITATE RECEPTAM SVMMORVM PONTIFICVM PERMISSV? (Sunt enim ista totidem verba tua.) Num te vnum præteriisse potuit celeberrimum de his documentum, publicæ litteræ Apostolicę, processus Pontificij dicti vulgo Bulla in Cœna Domini, eo quod annis singulis die Cœnæ Domini ab vltimo Cardinaliũ Dyaconorum publicè recitari solita è sublimiori loco coram ipso summo Põtifice, & sacro nostro Collegio, spectante populo totius vrbs & orbis. In qua sex saltem capita numerantur, quibus male præsumpta iura abolentur penitus Siculę Monarchiæ, & speciali mentione asseritur ipsum Siciliæ regnum esse Rom. Eccl. idque primo loco poni post dominium vrbs, verbis istis: Itẽ excommunicamus & anathematizamus omnes illos qui per se seu per alios, directe vel indirecte, sub quocumque titulo vel colore, inuadere, destruere, occupare, & detinere præsumperint

178 CÆS. BARONII TRACT.
in totum vel partem aliam urbem,
Regnum Sicilię, & quę sequuntur. Po-
testne locus esse Monarchiæ Siculę cō-
tra. Apost. sedem si regnum ipsum in-
tegrum anathemate vindicatum (vt au-
disti) eo modo, vt licet retinetur ab A-
postolica sede? Potestne dici quod tu
dicis IPSAM MONARCHIAM PERMISSV
ROMANORVM PONTIFICVM RETINERI,
vel quod asseris TEMPORIS DIVTVRNI-
TATE RECEPTAM? Quam autem poten-
tissime ijs eadem litterę in omnibus re-
fragentur ex inferius scripto capite istis
verbis accipe. At quoad eos qui contra
Ecclesiasticam libertatem, vt præmitti-
tur, statuta fecerint, nisi prius statuta,
ordinationes, constitutiones pragma-
ticas & decreta huiusmodi reuocave-
rint, & de Archiuijs seu capitularibus
locis, aut libris, in quibus adnotata re-
periuntur deleri & cassari: ac nos de re-
uocatione huiusmodi certiores fece-
rint, eos non comprehendere absolu-
tionem illam scilicet. Quin etiam per
huiusmodi absolutionem aut quoscū-
que actus cōtrarios, tacitos vel expres-
sos, ac etiam per patientiam & tolerā-

tiam nostram, vel successorum nostrorum quantocunque tempore cōtinuatam, in præmissis omnibus & singulis à quibuscunque iuribus sedis Apostolicæ ac S. R. E. vñdecumque & quādocumque quæsitis, vel quærendis, vllatenus præiudicare posse aut debere. Hęc ibi. At post hæc tanta, tanto præcone promulgata, tantaque autoritate formata: tu Domine frater, potuisti illa ingessisse de PERMISSIONE ROM. PONTIFICVM, ET TEMPORIS DIVTVRNITATE, ET GRAVISSIMORVM CONSENSV HOMINVM? Adijciã quoque alia vulgatiores. Quis insuper ignorat solēnissimam, & celeberrimam illam actionem anniuersario die iterari solitam, qua etiam penitus penitusque abrogatur omnis asserta prætensio permissionis Romanorū Pontificum, cum videlicet solemnissima die natali sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, in ipsa basilica Vaticana, spectante orbe, frequentiori cœtu; omnibus sese intra eandem Basilicam obtrudentibus, præsentē summo hierarcha, Rom. Pontif. vñà cum sacro collegio S. R. E. Cardinalium, spectante

clero, ijs populoque Romano, simulq.
magistratibus, legatus Regis Catholici
solenni pompa offerret annum censû
ipsi Pontifici pro regno Neapolitano:
Ex improviso Aduocatus fiscalis Apo-
stolicæ sedis terrificæ voce perstrepēs,
instar tonitrus. Nā ex antiqua formu-
la totidem syllabis intonat verba solē-
nia: Et ego N. sanctitatis vestræ & Ca-
meræ Apostolicæ procurator fiscalis,
protestor hunc cēsū non recipi, quin
imo reijci attempta caducitate, seu deuo-
lutione vtriusque regni, tam vltra quā
citra Pharum, & quatenus recipiatur
non recipi sine preiudicio, tam sanctita-
tis vestræ quam sanctæ sedis & Cameræ
Apostolicæ, & non alias, aliter, nec alio
modo. Haftenus ipse. Qui postea, vt
omnia ista à clericis cameralibus in acta
publica solemni forma, ritu consueto
inferantur, instantius agit: & ne quicquā
de suo officio, quod ab eis est factū po-
stea accurate cognoscit. Fiunt ista, vt
diximus, annis singulis, à superioribus
sæculis in præsentem vsque diem. Quis
ergo dicendi locus vel fingendi saltem
vllatenus esse potest, possidere ipsum

Regem, Regnū Siciliæ, & Monarchiā
 permissione Rom. Pontificum, hīdē
 adeo publico tantarum solemnitatū
 obicibus oppositis in contrarium, tā-
 to nisu atque conatu, tam iugi perse-
 uerantia, reclamantibus & contra-
 dicentibus, & penitus aduersantibus?

VII.

Post vero male assertam permissio-
 nem Rom. Pontificum addis ad eiuf-
 dem Monarchiæ defensionem verba
 ista: REGIA POTESTATE VALLATAM.
 Ipsam videlicet Monarchiam. At nos
 quid iuris non quid sit potestatis no-
 stra illa tractatione differuimus, vt mi-
 nime ad rem spectare noscatur, quod
 excipis de potestate in potentissimo
 rege. De quo illud nobis verè, & non
 aliter existimandum, rem ipsam agere
 bona fide, & quod iure potius quam
 potestate sic retinere putet, quod pos-
 sidet ex hæreditate paterna, paratus
 (haud dubium) audire omnes, doceri
 monerique de iustitia ac veritate si sit
 qui ista (prout sunt) in maiestatis re-
 giæ inserataures, quod meis ipse scri-
 ptis pro officio Regibus debito faciē-
 dum putauī; hacque ratione de ea-

dem Maieſtate benefancteque mereri non dubitans. Non igitur bene conſulitur regiæ conſcientiæ, ſi tantū poteſtate & non iure, Rex Eccleſiaſtica iura poſſideat, ſed iure hereditario bonę fidei poſſeſſor exiſtens, ad omnia corrigenda quæ iure careant, debet componere animum prout ad hæc præſtanda, ſi quis ingerat, bene compoſitum eſſe non dubitamus.

VIII. Poſt hæc vero ad eandem ſuggillandam MEAM DICENDI quam arguis LIBERTATEM, æque male interpretaris ACERBITATEM, *Sanctorum Patrum in me conuertis exempla dicens.* HINC SANCTISSIMI Patres uſque. ETIAM ATQUE ETIAM HORTANTVR. Hæc tu ipſe, qui tamen inferius tibi ipſi contrarius iſta ſic deſtruis. NON ME FVGIT INTERDVM &c. uſque FATEMVRO MNES. Hæc tu & bene & plane corrigens quæ hic dixeras haud bene ſiquidem ipſi ſanctorum patrum magiſtri Apoſtoli Eccleſiæ Chriſti, acrioribus inuectiuis, uſque etiam ad conuitia exagitarunt hereticos. Nam Paulus in huiuſmodi *Inſenſati Galatæ quis vos fascinavit nō*

^a Gal. 3.

ob edire veritati, & in Iudæum magnum
Pseudopropheta ^b *plene omni dolo, &* ^b *AE. 3.*
omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis ius-
titia. Et quæ sequuntur. Acc *petrus* ^c *AE. 8.*
 quam inuectiua exagitauit primum
 heresiarcham Simonem Magum, & im-
 precatus est mala; Et posteriori Epi-
 stola 2. Cap. nil magis agit quam in e-
 iusmodi stylum exerere, exaggerare,
 corripere, non parcere contumeliis.
 Ioannes Apostolus nonne in Che-
 rinthum inuectus ipsum primogenitū
 Sathanæ nominauit, & scriptis suis e-
 iusmodi nominat Antichristos. ^d *Ioan. 2. 3.*
 sunt inquam magistri sanctorum pa-
 trum, qui insistentes eorum vestigiis
 imbris fulminum omnes exagita-
 runt hereticos, pepercerunt tunc tā-
 tum, cum spes aliqua conuersionis eo-
 rum existeret.

Citas post hæc sententiam Grego-
 rij Nazianzeni, dicens. GREGORIUS
 QUIDEM NAZIANZENSIS & C. vsque.
 VLTERRIVS CADENS. Hæc ex eo, & qui-
 dem omni acceptatione dignissima.
 At per ista minime prohibuisse intelli-
 gendus est sacerdotes inuchi in Prin-

cipes, cum inuadunt Ecclesiæ iura, & non subesse, sed præesse cupiã sacerdotibus: non enim potuit vetuisse quod ipse se penumero noscitur præstitisse: accipe vnum vel alterum de his exemplum eiusdem præstantissimi Doctoris Ecclesiæ, quibus plane antequam nalceretur, malus iste frutex, destruit Monarchiam; potestatem illam dico, quam præter fas iusque sibi Principes seculares vindicant in personas Ecclesiasticas, siue bona ipsorũ. Ait enim sic compellans principes & magistratus. An me libere loquentẽ æquo animo feretis? Nam vos quoque potestati meę, meisque subsellis lex Christi subiicit. Imperiũ ipsi quoque gerimus, addo etiam præstantius & perfectius; nisi vero æquum est spiritum carni fasces submittere, & celestia terrenis cedere. Sed non dubito quin hanc dicendi libertatem in optimam partẽ accepturũ sis, vt pote sacra mei gregis ouis, magnique pastoris columna, & quæ sequũtur. Rursum ipse securim ad radicẽ inferens arboris inelcis istius super cedros de-
ra-

Greg. Nazianzen. erat ad caus. Nazianz.

ramos suos superbissime extollentis, hæc ad Iulianum tributorū exæquatorē: Oves ne pastores ipsos pascatis, neque ultra fines vestros efferamini. Satis vobis superque est, si rectè pascamini, ne iudices ipsos iudicetis, neque legislatoribus leges præscribatis. Deus enim dissensionis & confusionis non est Deus, sed pacis & ordinis. Ne quis igitur caput sit, qui vix aut manus aut pedis, aut cuiuspiam alius vilioris membri nomen sustinet, & quæ sequuntur, quibus laici sui mensura contineantur officij. En vides, quam egregiè, quem in nos testem adduxisti Gregorium, ipse pro nobis militet verbis pariter & exēplis, & destruat Monarchiam, omnique libertate aduersus principes pro Ecclesiæ vera Monarchia illibata seruanda; non leues aculeos, sed spicula orationis intorqueat.

Pergis vero. AT BASILIUS SERVVM DOMINI &c. vsque RESISTVNT. Hæc ex Basilio, cuius in certamine Ecclesiastico quas ipse partes susceperit audi ex

*Magistrat.
nomen.*

X:

*aNazianz
erat in lau-
dem Basilij*

N

nem inibat, vt sibi quidem verbi dispensationem, nobis autem quod ob nominis obscuritate nemo accusaturus, patriaque eiekturus esset loquendi libertatem committebat, atque ita Euangelium nostrum & validum erat vtriusq. auxilio suffultum. Audisti partitam inter se sacri ministerij dispensationem? Ineamus & nos hanc pariter rationem, vt tu magnus magnum Basilium imiteris, ego autem pusillus libere dicentẽ Gregorium Nazianzenum sequar. Cæterum hæc illi ad tempus tantum: nam neque ita hisce se compedibus Basilus est passus adstringi, quin cum causa & tempus exposceret profilierit in principes magna libertate dicendo. Quod cum in eum obiiceret præfectus Imperatoris dicens. Nemo me ad hanc vsque diem ita est allocutus, nec pari verborum libertate, neque enim (respondit Basilus) fortassis in Episcopum incidisti. Quin insuper vsque adeo susceptam semel dicendi libertatem nunquam vsu remisit, vt ea iam ipsi (quod idem testatur^b Greg. Nazianz.) vitio verteretur, quod homo esset elatus, qui attolleret.

^b Orat. in
laud. Basil.

supercilium, fastuque plenus : sed his eum criminationibus idem Gregorius facile purgat.

XI.

Sed iam ad eum quem tertio loco citas Hilarium veniamus. QVOD HILARIUS (inquis) egregiè docet &c. vsque ad SENSVS ANIMORVM. Huc vsque sunt verba Hilarij ipso exordio lib. 10. de Trinitate, ex quibus nescio quo modo, quæ mox ita subijcis inferantur; ais enim: QVOD SI QVA IN RE SERVANDVM &c. vsque ad EXCITENTVR.. Hæc ex Hilario infers: fateor, nescio quid dicere velis, & quomodo ex eo deducas ista, cum nec antea, nec postea quicquam Hilarius habeat quod ad hæc spectet. Cæterum ne hic ociose citatum se ipse queratur, quid de his ipse sentiat percontemur. Certè quidem sanctissimus atque doctissimus pater, magnus arbiter temporis discretionis (*Quod omnia c. Eccles. 3. tempus habeant, & sit tempus pacis & tempus belli*) pro ratione temporis diuerso scribendi genere vtitur ad Constantinũ Imp. aliquando vero sublimi te eriget stilo: quorum verba tot dixeris fulmina ore explosa tonantis, præstringentis

N ii

Imperatorem multiplici genere cōtumeliarum. Quin etiam ipse contra istiusmodi laicam Monarchiam stilum exerens, redarguit ministros regios aduersus clericos sibi ius vindicantes: sunt enim hæc verba eius in libello oblato Constantio Imperatori. Prouideat & decernat Clementia tua, vt omnes & vbique iudices quibus Prouinciarum administrationes creditæ sunt, ad quos sola cura & sollicitudo publicorum negotiorum pertinere debet, à religiosa se obseruantia abstineant, neque posthac præsumant aut vsurpent, vt putent se causas posse cognoscere clericorum, & innocentes homines, varijs afflictionibus, minis, violentia, terroribus frangere & vexare &c. Sic aduersus iacentes semina laicæ Monarchiæ declamans, quibus videas & Hilarium quem iunxeras tibi ipsi, stare pro nobis, in castra nostra transisse, dimicare aduersum te, qui inuitum & contradicentem coegeras contra nos pro Monarchia merere stipendia, qui aduersus eam iam arma conuerterit, dissipans penitus eam. Cuius in hærens ego ipse vestigijs, antea

DE MONARC. SIGILIÆ. 189
spiritus meus mea membra relinquet,
quam deferam ipsum, & alios præeun-
tes gloriosos libertatis Ecclesiæ defen-
sores.

Posthæc autem ad prophanos te cõ- XII.
uertis authores, vt eosdem immittas in
nos dicens: SED QUID SANCTOS COM-
MEMORO? &c. vsque ad: ET DILIGERE
VIDEAMVR. Hęc tu ex Cicerone ^a tan-
quam contra nos dicta. Sed cur adhuc
loquentis os cohibes manu premens ^a *de offic.*
ne audiatur totum quod dicitur? Non-
ne post hæc abs te recitata mox ista ver-
ba sequuntur. Caute quidem (ne dicā
astute) penitus prætermissa; Obiurga-
tiones inquit etiam nonnunquam inci-
dunt necessaria, in quibus vtendum est
fortasse & vocis contentione maiore,
& verborum veritate acriore, hæc plane
pro nobis contra te ipsum Cicero per-
gens sententiam cœptam sic absoluit.

Subiicies deinde ex eodem ista: XIII.
PRESSIVS ET CLARIVS ALIBI &c. vsque
ad CONTVMELIA CAREAT. Sed cur &
quod subditur, in quo totius rei summa
est præteriisti? Ex Platone enim sentē-
tiam authore dignam subuertis dicens:

Multo melius acerbos inimicos mereri quam eos amicos qui dulces videantur, illos vera sæpe dicere, hos nunquam. Ideo infero ex his ego: Reges adulatoribus semper obsessi felicius audiant sacerdotes vera insinuantes, qui inimicos iubentur eius audire calumniantes, non ministros adulantes. Ad hæc spectat quod sanctus Ambrosius ait de Theodosio imperat. ^b Dilexi virum qui magis arguentem quam adulantem probaret. Sicigitur pro me & hic & contra te Cicero loquitur, & quidem valde proficua regibus.

^b In funere
Theodos.

XIII.

Pergis vero. DE ORATORE VERO IN &c. vsque ad QUID IN RE GRAVI? Sed in re graui non parcendum, cum id imprimis ex præscripto sacrarum legum perficitur, & à persona graui, nempe sacerdote, cum id muneris sit diuinitus imperatum, vt cum hæc Dominus ad Hieremiam. ^c Constitui te super gentes & super regna, & paulo post Dedit hodie in ciuitatem munitam, in columnam ferream; in murum æneum super omnem terram. Regibus Iuda, Principibus, sacerdotibus & populo terræ &c. At ista maiori argumē-

^c Hier. 1.

to propagata esse in sacerdotes noui testamenti Apostolus docet, scribens ad Corinthios; ^a Si exemplo res agitur, ^{ar. C.} nemo sanctorum antiquæ vel nouæ legis, cui verbi annunciandi commissum est ministerium, Regibus legitur pepercisse. Diximus de Hieremia. Dicendū hoc ipsum de Ioanne Baptista qui arguebat Herodem, de Christo Redemptore nostro, eundem regem vulpem appellante. *Dic* (inquit) ^b *vulpi illi.* Sic ^{b Luc. 13.} itaque ridiculum de ridiculo sumptum in re adeo graui redditur argumentum.

XV.

Addis insuper. TACITVS VERO AGRICOLAM &c. vsque ad COMIS SERMO. Ista ex Tacito de Agricola. At non reliqua ex eodem authore de eodem perlegisti. De ipso enim idem hæc Tacitus. Apud quosdam acerbior in conuitiis narrabatur, vt bonis comis, ita aduersus malos iniucundus: cæterum ex iracundia nihil supererat secretum, & silentium eius non timeres, honestius putabat offendere quam odisse. Sic vides ex Agricola Tacitum nobis suppeditare contra te ipsum potius non con-

tra nos argumentum. De Salustio quod mittis & ego dimitto, dicturus paulo post vna tecum de ipso. Addis vero.

QVID DE SENECA DICAM? &c. vsque
XVI. ad SEVERITAS AVTHORITATEM. Non repugno, sed quid contra nos? Pro temporis rerumque ratione severitate utimur parcius quam medici utantur hel-leboro, licet stultorum infinitus sit numerus, sed dictum tunc Senecæ opportunum: nam ad clementiam Neronem truculentum instituit: alijs vero utitur regulis, & ab his diuersis, cum Lucilium animo roborans instruit, quem & omni timore liberans fortē reddit, aduers^o quoscūque principes aduersātes.

XVII. DEMVM VERO INQUIS ALIIS OMISSIS &c. vsq. ad CRVDELITAS APPELLATVR. QVOD SI CVIQUE OBSERVANDVM, NO-BIS CERTE IN HAC MAXIMA ET ECCLE-SIASTICA DIGNITATE SVMMÆ PRO-XIMA CONSTITVTIS. Sed ista quæ ex Cæsaris oratione Sallustius ait, Cato dicendo penitus confutauit, alij & senatus in Catonis sententiā, severitatem præponendo clementiæ, cui & ipse historicus magis fauit. Verum ista pro

causa nostra dicta, factaque non curo,
 quamuis libratum sit æquissima lance
 iudicium. De iracundia autem peni-
 tus propulsanda quod ex Sallustio af-
 feris & antea ex Cicerone. Num hoc
 contendis, ut iracundia sit à nobis pe-
 nitus proscribenda? id totum natur
 suadere cum Cicerone Sallustius. At
 faciant nos cautos aliena pericula.
 Origenes qui indolentiam ex Stoicis
 conatus est inferre in Ecclesiam, exu-
 lauit ipse ab Ecclesia, & apertum reli-
 quit ostium hæresi Pelagianæ. Absit
 Christiano homini, ut sicut Stoicus om-
 nem iram malam esse contendat, at-
 que condemnet: quin potius Eccle-
 siastæ monentem audiat ^a *Melior est* ^{a c. 7.}
ira risu, atque Esayam dicentem. ^b *In-* ^{b c. 63.}
dignatio mea auxiliata est mihi. Necnon
 id ipsum præcipientem Psalmistam ^c *Psal. 4.
Ira scimini, & nolite peccare, quod uti
 præclare dictum intulit Paulus in Ec-
 clesiam Christi, eadem verba Davidis
 repetens, dum docet Ephesios dicens:
^d *Ira scimini, & nolite peccare, Sol non occi-*
dat super iracundiam vestram. In sita est à ^d *Ephes. 4*
 natura, ipso namque Deo, homini pas-*

c *Proverb.*
20.

sio ista, ad propulsanda quæque obuiã-
tia mala, proficua admodum, cū mala
vndique ingruant. Hinc illud Prouer-
biorum. *c Rex qui sedet in solio iudicij dis-*
sipat omne malum intuitu suo, ad iracundiã
cōparato, vetus addit interpres. Quod
“ autem illud quod est natura bene
“ infitum, malo vsu sæpe corrūpitur,
“ nimirum cum admiscetur venenum
“ antidoto, odium iræ. Hinc iure do-
minus noster reuocat ad iudicium ho-
minem Christianum qui irascitur fra-
tri suo, non quidem absolute irasci,
sed male irasci, addens iræ pecca-
tum. Hæc est doctrina quæ do-
cetur & discitur in schola Christi: ex
qua piè sanctæque irascantur præfules
Ecclesiarum cum laicorum potentia
percelluntur, suisque iuribus exuun-
tur, atque bonis cum libertate priuan-
tur; pro quibus defendendis piè san-
ctæque sanguinem fundant, vitamque
profundant. QVOD SI CUIQVAM OB-
SERVANDVM (reciproco verba tua)
NOBIS CERTÈ IN HAC MAXIMA ECCLE-
SIASTICA DIGNITATE, SVMMÆ PRO-
XIMA CONSTITVTIS. Sed quæ his sub-

f *Matth. 5.*

DE MONARC. SICILIÆ. 195
iicis videamus.

NON ME INQUIS EVGIT INTERDVM XVIII.
&c. vsque ad OPINIONEM PERMISSO.
Hæc tu. Sed iam in longa hac confl-
tatione respiro, cum tua hac vna sen-
tentia cuncta superius contra me co-
agmentata destruis, dissipas, penitusq.
disperdis, dum non negas, pro bono
Ecclesiæ iniuste substracto, iuste quæ-
piam succensere, & quidem hæc tu ex
Catholicæ fidei regulis ab Ecclesia
sancta repertis, quæpiè sancteque co-
lit S. Thomam Cantuariensem Ar-
chiepiscopum eadem causa martyrio
coronatum. Verum quod excusas &
excludis me ab istiusmodi glorioso
genere pugnae, atq. corona, eo quod,
etsi agatur à nobis, pro vindicandis
Ecclesiæ bonis, illa tamen possideri
iterum dicis à Rege, PERMITTENTE EO,
CVIVS INTEREST, ROMANO PONTIFICE:
cum iam eiusmodi exceptio tua vana
prorsus sit superius demonstrata, atq.
penitus falsa testificatione plusquam
mille testium declarata: necessariò ex
proposita abs te verissima assumptio-
ne est deducendum, nos pro iuribus

126 CÆS. BARONI TRACT.
sanctæ Ecclesiæ vindicandis exemplo
sanctorum gloriosissimè eo dicendi
genere sicut iustissime laborasse.
Pergis vero.

XIX. IN REGEM DISSERITVR A MAIORIBVS
SANCTISSIMIS ET QVAM MAXIME CA-
THOLICIS ORTVM, & quæ sequuntur
abs te iustissime sicut locupletissime
prædicata: sed finite & parcite loquēti
libere. Quid in regem differi, quasi
immensum piaculum damnas? impec-
cabilis sit Rex, fac eum Angelum, cō-
stitue (scilicet dicere) & ipsum Deum;
non tamen iure efficere poteris, quin
iustæ redargutioni seipsum subijcere
debeat, dicente ipso Deo, & prouo-
cante ad hoc ipsum populum, cum iu-
stitiam fecerit: a *Venite & arguite me.*
Licet Ieremias iustæ causæ suscipiens
patrocinium Deum ipsum iudicio in-
terpellare non timuit dicens. b *Iustus*
es Domine, veruntamen iusta loquar ad te,
& quæ sequuntur. Hæc quidem cum
velimus regem esse sanctissimum: At
quid si quilibet Rex (quod fert hu-
mana conditio) publicè peccet? Nū-
quid adeo grande malum erit (quod

a Esai. 1.

b Jer. 2

tu æstimare videris) si per sacerdotem differatur in Regem? An nescis sententia Domini maximè omnium infamari peccantem regem silentio sacerdotum ita dicente ad Ezechielem? *Linguam tuam adherere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir obiurgans, sed quasi exasperans &c.* Ut plane Deum exasperans, Deoque esse rebellis in profundum lapsus iniquitatum infelix ille quisquis fuerit rex conuincatur esse, qui obiurgantem habere non meruerit. Quid igitur iactas: IN REGEM DISSERITVR? At his tu mihi inuidiam facis, concitans in me regem quem impellere posses, nisi eum solidiorem, nec facile mobilem redderet constantiæ virtus, firmaret pedibus nelabatur insitus animo iustitiæ cultus, & super omnia timor Dei, qui solus, qui dominanti imperat imperiosissime cohiberet. At nihil profuit ipso disputationis ingressu; contestatum esse verbis Ambrosij ad Theodos. me non contra regem, sed pro Rege rem tantam agredi, sicuti res vera, causam Regum agere, pro Regibus laborare, Reges tueri, certum est sacerdotes qui surrep-

tionibus, deceptionibus, & adulationibus plurimorum, quibus nolentes & inuiti expositi sunt præ cunctis hominibus, ne decipi possent, occurrunt, vel deceptis succurrunt, ne apud terrificū tribunal Dei conuenti, rei damnationis æternæ succumbant: sacerdotum præcipue munus hoc est, ista Regibus annunciare; Regum est, eos nedum patienter, sed & libenter audire. Audi S. Ambros. de his apud Theodosiū Imp: diffcrentem: Neque imperiale est inquit libertatem dicendi denegare, neque sacerdotale quod sentiat nō dicere: Nihil enim in vobis imperatoribus tā populare, & tam amabile est, quam libertatem etiam in ijs diligere, qui obsequio militiæ vobis subditi sunt. Si quidem hoc interest inter bonos & malos principes, quod boni libertatem ament, seruitutem improbi. Nihil etiam in sacerdote tam periculosum apud Deum, tam turpe apud homines, quam quod sentiat non libere denuntiare. Hæc Ambrosius, qui & vbi ista diuinę scripturę sententijs communiuit, coronide imponit huiusmodi. Et ideo Clemen-

Ambros. Epist. 29.

tiæ tuæ displicere debet sacerdotis silē-
tium, libertas placere. Nam silentij mei
periculo inuolueris, libertatis bono iu-
uaris. Non ergo importunus indebitis
me interfero, alienis ingero, sed debitis
obtempero, mandatis Dei nostri obe-
dio. Hæc & alia idem. S. Ambrosius,
sternens confragosam viam sacerdoti-
bus reges adeundi, atque intrepide
tanquam legatione fungens pro Chri-
sto veritatem insinuandi.

XX.

•Tu vero, vt inaccessibilem facias ad
Regem viam, sepis eam tãta cum ener-
gia, timorem incutiens ac dicens: IN
REGEM DISSERITVR. Sed his succisis
Apostolica falce, aperit viam ad regem
Paulus cum ait: ^{a. Rom. 13} Vis non timere pote-
statem? Bonum fac, & habebis laudem
ex illa: Dei enim minister est, tibi in
bonum, si male feceris time: non enim
sine causa gladium portat. Militabit
ergo mihi si bonus ero Rex Catholicus
& gladius eius contra mala obuiantia
exeretur pro me iam Apostolica spon-
sione securo. Sin secus acciderit, nec
timendum quidem, gaudendum ma-
gis dicente eodem Ambrosio: felicius

In obliu-
valent. in-
per.

Episcopos persequantur imperatores; quam diligant. Nam ex persecutione corona conciliatur illis, ex dilectione pericula præparantur. Stet igitur ex præmissis firma conclusio. Quod ego Dei mandato exigente, meo officio postulante, Romani Pontificis iussione accedente, impellente causa, consulturus Regis æternæ saluti differui de Monarchia, non contra Regem id à me factum, sed pro Rege perfectum esse Ambrosij firma sententia comprobavi, cui tu cedens, rem tua amplitudine dignam facies: recedens solus eris, cum pij omnes dicturi sint magis Ambrosio quam tibi deferendum.

XXI. SED DICES (inquis) QUÆNAM SVNT ISTA QUÆ & C. vsque ad CAPVT ECCLESIA DVRA ais NIMIS ET ACERBA VIDENTVR, VT CVIVS IN VNA POTENTIA ET MAXIMA IN DEVM PIETATE ECCLESIA VNIVERSA INNIXA CONQVIESCIT, IS TANDEM MONSTRVM DICATVR ET OSTENTVM. Ad tam monstruosam & portentosam calumniam auditus exhorruit, & animo ipse consternatus expallui; expertus quam potenter

tēter feriat tāti roboris brachio vibra-
tū calūniæ telū, dicēte Ecclesiaste: ^{a Ecclef. 5.} *Ca-*
lūnia cōturbat sapientē, & perdet robur cor
illius. Hæc tu ipse cum dicis, vide quo-
modo ex assumptione præmissa dedu-
cas. Dixi & utique aërem verberans, sed
ex præscripto Catholicæ fidei, ex Sym-
bolo ipso Nicæno, quo canimus, *Et v-*
nam sanctam & catholicam & Apostolicam
Ecclesiam, vnam esse tantummodo in
Ecclesia Catholica Monarchiā, audiri
modo inauditum hætenus, duas in Ec-
clesia Monarchias, Romæ nimirum al-
teram, alteram in Sicilia, duoque capi-
ta esse oborta, hoc haberi pro monstro
atque ostento. At hoc fidelius nihil dici
potuit, nimirum asserere vnam tantum
esse in Ecclesia Monarchiam. Quod cū
sit Catholicæ fidei, nihil potest iustius
affirmari, quod sit ex omnium Patrum
sententia comprobatum, nihil hoc di-
gnius, cum pro hac veritate quique fi-
deles teneantur securi colla submitte-
re: At vero vt ex hac ignominia regnū
liberarem atque regem, inferius eadem
pagina obnixè laborans ostendi, non
alteram dicendam eam esse Monarchiā

ab vnica Catholicæ Ecclesiæ Monarchiâ, sed vni subiectam, vniq. subalternatam hanc quam dicunt Siculam Monarchiam, vt omnino improprie, eo dicatur nomine Monarchia, quod à ministris inuentum constat, cum in Priuilegio Vrbanî, nunquam eius nominis vsurpâdi, cōcessa licētiâ habeatur, prout in ea tractatione monstraui. Vbi locorum rex à nobis vocatus reperitur in crimen? Laborans ego tantopere, ne eiusmodi de nomine vsurpato ignominia super regnum & regem cadat, calumniam patior, tantum Regem ostentum à me esse dictum ac monstrum, cum nec nomen ab eo dixerim inuentum, nec eo sensu acceptum possideri ab eo titulum Monarchiæ, vt ostentum possit aliquo pacto dici vel monstrum. Appello omnium legentium ea iudicium, vera ne sint ista, vt non vnus sed alterius lectoris, sed omnium sententia vindicet à tam immani & plane portentosa in me illata calumnia. Compello demum Prudentiam tuam an non quid eximium de Rege senserim? quibus meritis laudibus prædicandum, glorio-

sis titulis illustrandum, præconijs debitis celebrandum duxerim? Nonne satis abunde hæc & alia complura eadē tractatione testata mea spontanea professione reliqui? Qui locus esse potuit estimationi alicuius ex falsa assumptione deductæ, vbi authoris confessio, & professio, testificatio & assertio omnino contraria habetur ijsdem chartis, litteris cubitalibus (vt ita dixerim) exarata? Cum ipsius exordio tractationis his honorificentissimis titulis exornauerimus eundem regem Philippum III. dicentes, ipsum veritatis amantissimum, iustitiæ obseruandissimum, & in omnibus animo tranquillissimum, & paulò inferius, veritatis vltorē, iustitiæ rectorē, religionis custodem, & defensorē pariter nominauimus, & ad postremū, eodem quo cœpta est, telam auro textētes & perfici cupientes, eundem nominauimus nostrum Zorobabelem; pietate insignem, omnium virtutum corona fulgentem? Hæc nos; & haud intrepidē; magnopere verentes, ne potius adultores argueremur ab aliquo, quod fecerimus contra illud Apostolicum b.

b1. Theff. 2 *Non quasi hominibus placentes, sed Deo qui probat corda nostra, neque aliquando fuimus in sermone adulationis, probe scientes obscurari potius quàm illustrari regum gloriam adulationum pigmentis. At vitauimus de adulatione reprehensionem, quod vix cogitasse potuimus, sed nequaquam (quod nunquam existimassemus) de maledicentia in regem potuimus vitasse calumnias, quæ ex sui immensitate tantum manifestè ostenduntur esse falsissimæ, sed præterijt te (ut video) illud Iacobi Apostoli dicentis.*

Iacob. 3. *Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Nam quomodo ex eodem fonte cum nectare acornitum? Sed ad aliam hac non minorem contra me conflatam calumniam veniamus. Pergis autem.*

XXII. NEC HORVM DISSIMILIA QUÆ NON &c. vsque ad NOMEN VSRPATVM QVO FIT (tu male deducis) VT REX HISPANIAE TYRANNIS ET ECCLESIAE HOSTIBVS DETERIOR SIT. At quam rursus falsissima ista sit inductio videamus; Sane verum, neminem antiquorum Siciliae tyrannorum qui ab obedientia

Romanæ Ecclesiæ resilierunt, & eam sunt acerbissime persecuti, vnquam se nominauisse publicis titulis Monarchas Sicilię; Hoc inquam verum, cęrtum & exploratum est. Sed non verum quod male sic inferis ex mea sententia: Quod Rex Catholicus qui hodie regnat & Monarcha Siciliæ nominatur, deterior sit tyrannis illis: Ne tu dicas quod non dixi, nec dicturus essem aliquando, imo quod nec ego nec aliquis dicere poterit. Si quidem non ipse rex eius nominis est inuentor, sed haud dico ante inuenti iusta hæreditate possessor bonæ fidei eius tituli, vt superius à me pluribus dictum est, adeo vt nulla ex parte sit cum illis perditissimis comparandus. Iam facillime tanta hac diluta calūnia ad sequentem deueniamus.

Paginam nostram signans 662. ex **XXIII.** meis hisce verbis. **ABSIT, ABSIT LONGE VT MONARCHIAE ILLIVS &c. vsque ad SEDIS.** Quæ nostra verba cum te vehementer offendisse testeris, quod dixerim in contumeliam Dei & Apostolicæ sedis erectam, nescio quomodo defendere & excusare potes citra Dei cō-

tumeliam, & opprobrium Apostolicæ sedis trahi miseros clericos ad curiam secularem, appellationibus ad sedem Apostolicam non deferri, & alia innumera in ea tractatione narrata quæ hic minime repetenda putamus: quæ melius & prudentius tu considera an in contumeliam Dei vertantur, & opprobrium Apostolicæ sedis. Doleo te frater ista non dolere, sed magis te velle ita scribendo defendere, quæ ne fierent viri sanctissimi summa gloria subiere martyrium.

- XXIV. Ad paginam prouenis 683. 684. quibus ego quam iustissime declamo aduersus corruptorem litterarum Urbani Papæ, quem dignum dixi ut in eum lege Cornelia, qua plectuntur falsarii ageretur, sic in nebulonem exclamans. O fraudem solemnem Cornelia lege plectendam, quam non timuit, in quam peccauit, qui ista adeo enormia ad conciliandam sibi Principum gratiam perpetravit! Hæc à me declamata in falsarium pessimum hominem, quod in gratiam principum nefanda adeo perpetravit, tu in eum mox sensum detor-

ques, ac si regem ipsum Catholicum Philippum III. tāta ignominia aspergere voluissē, in me illud inclamans: QUID TIBI ECCLESIASTICO VIRO PRINCIPEM CORRIPIENTI CVM LEGE CORNELIA COMMVNE? Et quæ sequuntur inferius disquirenda. At vnde tibi (dixerim ego) diuination ista, vt cum de principum gratia, eo facinore ab homine scelestissimo aucupata verba feci, me ea in Regem hodie regnantem efutuisse proclames? At quomodo potui vel in leuissimam suspicionem adducere nostrum regem, qui nondum natus, vel si natus, certe degebat in cunis, cū in Hispania ille cuius est liber (vt apparet ex eo vt dixi ibidem) anno salutis 1578? hæc si exacte considerasses haud certe tanta me calumnia aspersisses, atque inuectiua exagitasses, qua primum & me redarguis imperitiæ, dicens.

HÆC NE PRÆCEPTA HISTORIÆ? Et XXV. paulo post. EQVIDEM ID OMNE AB HISTORICO QVAM; MAXIME ALIENVM PVTO: & inferius rursus ingetis me scribendæ historiæ numeros non expleffe; cum videlicet interdum rem increpa-

O iiij

tionibus egerim, vt potius scribendarū
 reprehensionum quam historię munus
 susceperim. Me miserum, cum post edi-
 tionem vndecim tomorum Annalium
 arguor scribendę historię imperitiā!
 Quasi frustra laborauerim, & cucurre-
 rim in incertum, aërem pugnando ver-
 berans, post confossos stylo nostro, sed
 digito Dei ducto Cētimanos Briareos,
 Ecclesiam Catholicam acerbissime in-
 festantes ac dissipantes, Centuriatores
 vulgo dictos, eosdemque cum ignomi-
 nia sepultos, tanta ista patior, & à fratre?
 Sed ista tu faciens, omnes contra te cō-
 citas Orthodoxos, qui summa laude
 eosdem prosequuntur Annales. At nō
 sumus huiusmodi, vt egeamus litteris
 commendatitiis, cum etsi alia deessent,
 satis superque ista videri possint signa
 haud dubia bene perfuncti nobis adeo
 crediti Apostolatus. Sed quod parcē de
 se, suisque rebus loquendum sit, parco,
 vltcrius non procedo. Et si ista memo-
 rans insipiēs factus sum, vos me coegi-
 stis. At me potius felicissimū dixerim,
 quod ista obijciantur me viuente, qui
 valeam tanta me calumnia liberare, ob

signatamque relinquere testibus fidelissimis nostram Annalium scriptiōē, ad omnes recte scribendę historię præscriptas à viris doctissimis regulas attēperatam. Qui primus antiquorum ista docuit, magna cum laude in eo est argumēto versatus, sed in cæteris impius, fuit Lucianus Samosatenus, qui commentarium edidit cuius est titulus: *Quomodo historia scribenda sit*, laudatissimum opus! Cuius (quod ad rem spectat de qua inter nos vertitur controuersia) velim aliqua hic perscripta perlegas atque primum: Maxime autē inquit & ante omnia historicus libero animo sit, vt neque metuat quenquam, neque ab vllō speret quicquam, quoniā similis hoc pacto foret malis iudiciis, qui vel ad gratiam, vel ad odium accepta mercede sentētiā ferunt. Et postquam plura de non timendis regibus, cum quid in eos dicendum sit, sapiēter inculcauit: & ad id rediens subdit. Proinde historici opus vnum est, vt quæcunque perinde atque facta sunt exponat. Hoc autem facere non potuerit, donec vel Artaxerxen metuerit: Et

paulo post rursus ingerens addit. Verum hoc, ut dixi, proprium historiæ est. At solum immolandum veritati ei qui ad historiam scribendam accedit, cætera vero omnia postponenda; & in summa; vlna vna & mensura certa est, aspicere non ad presentes auditores, sed ad eos qui in posterum in his scriptis versabuntur: Et ad postremum: Talis igitur mihi sit historicus ille ut metu careat, nullis muneribus corrumpatur, & liber sit, & dicendi libertatem ac veritatem amet, quemadmodum Comicus ille ait: Ficus, ficus, ligonem, ligonem nominet, non odio neque amicitia quicquam tribuens, non parcens, neque miserascens aut erubescens, aut exorare se facile patiens. Huc usque Lucianus, & sane quidem Christianæ religioni magnopere consentientia. Eadem apud Latinos Cicero ^a hæc breuiter. Ne historicus quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat. Quibus munitus ut de se testatur ipse Sallustius ^b aggressus est historias scribere, quod inquit ipse metu partibus Reipub. animus liber erat: quem quidem mihi sco-

^a De Oratore 2.

^b Proem. Catilin.

pum collimādum ab ipso exordio scribendæ historiæ suscepi, adeo vt nec latum vnguem ab eo aliquādo diuertisse meminerim, maximum ducens sacrilegium, vt Christianus homo, eius, quam in primis colere debet veritatis, proditor sit, quam solam spectandam Ethnici authores tantopere prædicarunt. Accepisti propositum meum, quot versibus, totā me in Annalibus declaratum exemplis.

Iam vero ea diluenda est obiectio XXVI.
abs te illata, quod putas contra historiæ regulas agi, cum à nobis, raræ licet & breuiiores reprehensiones intermiscentur, vt cum modo in falsarium, ea quæ reprehēdis obiter dixi, quod existimes nullam omnino esse relictam Historico reprehendēdi authoritatem. Prouocote ad huius facultatis peritissimos ab omnibus receptos, & in primis ad eum quem diximus, Lucianum, qui absque aliqua controuersia, laudationes & reprehensiones intermiscendas ab historico esse docet, sed mensura sua; Ait enim: Laudes quidem aut reprehensiones omnino parce & circumspectæ,

& calumniis minime obnoxia. Præterea & cum demonstratione quadam & breues, & non intempestiua texendæ sunt: ad quam quidem mensuram, reprehensionem hanc meam dictam in falsarium esse reperiet quisque prudens veritatis amator, quem in omnibus cupio iudicem rerum nostrarum. Accipe & de his Sallustii testimonium, qui quidem in eodem maxime claruit scribendi genere; in præmio enim quod præfixit suæ historiæ de coniuratione Catilinæ hæc habet. Arduum videtur res gestas scribere; Primum quod factis dicta sunt exequenda, dehinc quia plerique delicta reprehenderis, malevolentia & invidia dicta putant. Hæc ipse, reprehensione plane totidem verbis exprimens casum hunc meum, cuius causa abs te redarguor imperitiæ, quam autem iuste tu vides. Exulare tantum ab historia monent veteres prolixa encomia, non laudes mediocres, longiores inuestiuas, non leues reprehensiones, ut digna reprehensione ipse orator ^c non caruerit, qui ab historico omnem dicendi amouet asperitatem, & refecat dictionis

^c Cic. 2. de
Orat.

aculeos. Nam si est concessa reprehensio, ipsa quidem sui natura, aspera, armata semper aculeis inuenitur, sed ipsum in cæteris laudatum Ciceronem, scribentem historiam reprehendit Dio, ^{a Hist. l. 46.} atque derisit vehementer opus, quod lectione minime dignum periit cum auctore. Hæc tibi ad exactam rerum nostrarum rationem percipiendam attulimus, cum alioqui in his quæ spectant ad tractationem illam de Monarchia, quam solam impugnandam suscepisti, licuisset in defensionem scriptorum meorum, ne redargui possemus eius facultatis indocti, illud in excusationem afferre: Ex mandato summi Pontificis iubentis tractationem illam plenissime scribi: eam iudiciali Schemate in controuersæ modum prosequi, necesse fuisse, atque ita stylum ad historiâ scribendam aptatum, ad iudiciale dicendi genus acuminasse, ita ut nonnihil ab instituto diuertere opus fuerit, nam & præter institutum factum vides, ut qui per annos singulos res gestas scribendas suscepi, ibi oportuerit plurimum sæculorum annos simul coniungere, quod id à

214 CÆS. BARONII TRACT.
me exigeret opus Pōtificia autoritate
commiffum, alia ab hiftoria, diuerfaq.
ratione tractandum.

XXVII Sed reliqua profequamur. HÆC TIBI
(inquis) SANCTÆ SEDIS MODESTIAM, ET
ECCLESIASTICI IMPERII &c. Exaggerās
tantopere ac credinem ſtyli à me in falſa-
rium illum exhibitam, cum nulla velis
occaſione orationem ab vrbauitatis
lepore, ſuaauitatis dulcedine, lenitatis
facilitate; quauis occaſione poſſe rece-
dere. At non te latet ex ſententia Cice-
ronis & ^b aliorum, hiftoricum non alia
^b 2. De o-
ratore. voce niſi orationis, immortalitati ſuam
hiftoriam commendare? Porrò bene
noſti apud Rhetores inter alios eſſe
locum ſeu figurā in oratione formāda,
quæ contentio dicitur, & ſic definitur.
^c Lib. 4. ad ^c Contentio eſt oratio acris & ad con-
^{Heren.} futandum, & ad confirmandum accō-
modata, eademque alio modo indigna-
tio dicta, locuples in multitudine argu-
mentorum, quindecim ſub ſe continēs
loca, vnde ſpicula reprehēſionum edu-
cat. S. autem Auguſt. ex noſtris in
^d Lib. 4. c. ^d Comment. de doctrina Chriſtiana ^d
^{19. & 24.} grande hoc nominat dicendi genus,

idemque docet quid à nobis sit adhibendum his verbis: Cum vero aliquid agendum est, & ad eos loquimur qui hoc agere debent, nec tamen volunt, tunc ea quæ magna sunt, dicenda sunt granditer, & ad flectendos animos congruenter. Et inferius alium docet casû, quo eiusmodi vti grádi dicendi genere sit opportunum, cum videlicet aliqua inoleta praua consuetudo sit radicitus euellenda, quod bene cessisse sibi ipsi testatur, cum Cæsareæ Mauritaniæ ad id præstandum eodem vtendum fuerit grandi dicendi genere. Modo causam nostram ad examen reuoca perfectæ oratorix dictionis. Quis neget nos in vtroque versari casu; siue quod res magni momenti tractanda fuit cum Regiis ministris, qui quod agere deberent, hoc tamen nollent, vt per plurima annorû curricula; innumera exempla decursa significât, & hætenus in dies perspicua luce demonstrant, siue quod altioribus defixam radicibus prauam consuetudinem, cui resistunt Canones, decreta Pontificum, Patrum sententiæ, Sanctorû exempla euellendam ex mandato sus-

cepimus? Cui non parendum, Augu-
stino tam exacte nobis dicendi regulam
præscribenti, vel alijs, aliud sentiētibus,
prudentium sit iudicium: Cum alioqui
& de his antiquiorem habemus ab A-
postolo præscriptam præsulibus dicen-
di formam, cum nimirum Paulus Ti-
motheum, nuper à se ordinatum Epif-

c. 1. *Tim.* 4. copum sic informat. ^cPrædica verbum,
iusta opportune, importune argue, ob-
secra, increpa. Quanta autē in his acu-
leorum seges, vrbauitatis raritas insit,
tu considera: Nam primum, importu-
nitas figit aculeos, redargutio premit
eosdem, & increpatio iterat ipsos: at
vero vrbauitati solum datur quod dici-
tur, obsecra, vt nulla possit in me iusta
querela de instituta atque contexta (vt
ais) aculeis oratione; quam totam velis
esse mellitam. Sed non culpæ cedit
verbi Dei ministro, si melle fortè careat,
quod offerri in sacrificio Deus vetuit,
longe maior esset eidem ascribenda
culpa, si sale deficeret, cuius non mul-
cet dulcedo, sed rodit mordacitas: quod
oporteat sēper adesse, cū ipsū iubeatur
sacerdos in omni sacrificio adhibere:

Post-

Posthæc subiicis. EQVIDEM (inquis)
 ID OMNE ET AB HISTORICO & c. vsque XXVIII.
 ad ALIENVM P V T O. Hæc tu in his
 quæ ad munus optime scribendæ histo-
 riæ pertinent. Quod autem maxime
 alienum putas (vt ais) ab homine pio &
 religioso qui ad hunc Cardinalatus gra-
 dum euectus sit, libertate hac vti dicen-
 di in corruptorem diplomatis Pontifi-
 cij, satis digne mirari non possum: ex-
 cuso tamen quod non perseperis senten-
 tiam verborum meorum, quæ dicta in
 nequissimum hominem, iactata in Re-
 gem male interpretaris. Cæterum illud
 sic habeto, mihi pro minimo esse, si stilo
 tantum, vel verbis agam aduersus
 quoscunque tuendo Ecclesiæ iura, &
 oppressam vindicando Ecclesiasticam
 libertatem, paratus diuino auxilio de-
 fendere eadem voce sanguinis subli-
 mius ad Deum clamantis, quod non
 puto dixeris alienum, sed maxime con-
 gruam viro ad tam sublimem apicem
 dignitatis euecto, qui animo erectus,
 omni timore superior, cum Apostolo
 dicat:^a *Quamdiu sum Gentium Apostolus,*
ministerium meum honorificabo, & immo-

^a Rom. II.

ta constantia cum eodem item dicat & sentiat. b *Bonum est mihi magis mori, quam*

b1. Cor. 9. *ut gloriam meam quis euacuet.* Ista exemplis sanctorum, & verbis prædicans, & digna actione confirmans.

XXIX.

Quod inferius nostra condemnas, differentiam ponis inter priores institutores monarchiæ, & præsentem Regem eius possessorem, quod illi inuitis Romanis Pontificibus & contradicentibus egerint, isti recentiores permittentibus illis possideant illam; Quam falsissimū sit satis superque demonstratum superius cap. 6. ad quæ te ipsum reuoco, pro uocoque lectorem. Ex quibus necessario corruant quæcunque hic siue superius, siue inferius eodē vano fulcimēto nituntur.

XXX.

Adijcis ad hæc dicens, quod vix CREDI POTEST QVANTVM EX HIS NOSTRIS, REGIVS ANIMVS IRRITETVR. Sed absit, ut hoc tibi concedam, credamque sacerdote monente, & quodammodo ex persona Pontificis ea iubentis legatione fungente, irritari (ut ais) ne dum commoueri Serenissimi Regis animū. Haud leuem quidem tantæ maiestati

notam inuris, dum ita moribus comparatam affirmas, vt quę suę sunt salutis, siue vera sint, siue prætensa, sacerdotem monentem animo adeo perturbato suscipiat, immo irritatus eiiciat. Nunquid non Regi notissimum est illud Euangelij. *Qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit.* c Luc. 10. Qui legatos hostiũ (quod iuris gentium sit) benignè audit, & custoditos illęsosque dimittit: non audiet pacato animo S. R. E. Cardinalem, pacis legatione fungentem, salutis nuncium afferentem? Audiendus quicumque; Nam & eo exemplo Rex cautior reddi debet, quod qui plurimum sententia reputatus est dñstus legatus atque d 4. Reg. 2. nuncius rerum falsarum, fuerit tamen inuentus afferre regnum Iehũ filio Iosaphat ab Elifæo. Magno namque periculo sacerdos monens eiicitur à Principe audire nolente. Nam sanctus Ambrosius c Epist. 29. ad Theodos. Imper. Si indignus sum qui à te audiar, indignus sum qui pro te offeram, non recipiente Deo eiusmodi sacrificium. Cuius etiam institui mur exemplo atque doctrina, quid irato regi vel potius ministris eiusmodi

prætextu irę Regis, compescere dicendi libertatem curantibus, respondere debeamus. ^f Allegatur (inquit ipse scribēs ad Marcellinam sororem quę accidissent.) Allegatur Imperatori licere omnia, ipsius esse vniuersa. Respondeo, Noli te grauare Imperator, vt putes te in ea quę diuina sunt, imperiale aliquod ius habere. Noli te extollere si vis diutius imperare, esto Deo subditus: scriptum est ^g *Quę Dei Deo, quę Cæsaris Cæsari.* ^g *Matt. 22.* Ad Imperatorem palatia pertinent: ad sacerdotem ecclesię: publicorum tibi mœnium ius cōmissum est non sacrorum. Hęc ipse. Vides quales tu prouoces Christianę militię duces agere pro Ecclesię iurium defensione aduersus Siculam Monarchiam.

XXXI. Perorando autem abs te, ista dicuntur. NEQVE ENIM MINORA POSSVNT &c. vsque ad INVENISSE QVAM DICERES: vtcunq. pro arbitrio dixeris pari stylo, & orationis libertate contra me à te dictum, certe nunquam gloriari poteris, pari causa abs te factum, immo in contraria nisum. Ego quidem id præstiti, quod præstari solitum nouimus à viris

Sanctissimis Catholicæ Ecclesiæ defensoribus, quorum cultum solennibus ritibus Ecclesia ipsa prosequitur. Præstiti inquam animo non inuito miseratus infelicissimum Ecclesiæ statum, & meæ memor conditionis atque iuratę promissionis, quam cum in amplissimam cooptatus sum dignitatem, ex scripto sacræ formulæ recitato, terribili iuramento, cuius tantum memoria animus horret, & occupat membra tremor, Imponendi (quod tu diu ante me feceras) pro conseruandis Ecclesiæ iuribus illibatis, certaturum ad obitum vsque: & memoria retinens, quod neque alia cõditione vocatus ad pileum, nisi vt huiusmodi purpurei coloris insignibus, ad martyrium meum scirem pro Ecclesiastica libertate tuenda, cæterisq. Ecclesiæ iuribus defendendis esse sanguinem oppigneratum. Quod si quãdo à nobis ista præstanda sunt: sane quidẽ magna vrgẽte necessitate; importunius id à nobis præsens tempus exigit, de quo sit dicendum cum Amos: ^a *Tempus malum est.* Imo & cum Michæa. ^b *Tempus pessimum est.* Quis memoret inferentiũ

^a Amos 5.
^b Mich. 2.

se in urbem quotidie frequentem nunciorum lugentium Episcoporum concursum, deferentium ad sanctam matrem (ad cuius gremium vnica spes reliqua, atque perfugium) Romanam Ecclesiam, Apostolicam sedem, casus lugubres, auditu horribiles, de ijs quæ miseri Episcopi pati coguntur à secularibus potestatibus? Probe norunt ista fratres nostri, qui in his audiendis iugiter occupantur, de quibus illud appositè ^c *Ecce gement Gigantes sub aquis, & qui habitant cum eis*, dum tot, tantisque negociorum fluctibus operiuntur; sed & qui clauum tenet, Petri successor ad ista animi angore vehementiori comprimitur, sed non atteritur, assurgens quantum licet contra tot aduersa robustior. An ego solus auditurus eram absque profectu iactata cum dedecore opprobria exprobrantium Prophetarum? vt illud Ezechielis. ^d *Quasi vulpes in desertis Prophetæ tui Israel. Non ascendistis ex aduerso, nec opposuistis murum pro domo Israel vt staretis in prælio in die Domini, siue Isaia. ^e Speculatores tui cæci, omnes canes muti non valentes latrare, & clamantis Amos. ^f Væ*

^c *Iob. 16.*

^d *Ezech. 13.*

^e *Isa. 56.*

^f *Amos. 6.*

qui opulenti estis in Sion, egredientes pompatice domum Israel, qui separati estis in diem malum, & appropinquatis folio iniquitatis.

Atque alia plura his addita repleta cōminationibus cū exprobratione, Quod nihil compatiebantur super contritione Ioseph? Anne ego inquam non expergiscerer tot clamoribus Prophetarum, nō excitarer Prophetica tuba Ioelis illud bellicum intonantis. g Sanctificate bel-

lum, suscite robustos, accedant, ascendāt omnes viri bellatores. Concidite aratra vestra in gladios, ligones vestros in lanceas, infirmus dicat quia fortis sum. Ego ipse infirmus ille, Sed omnia possum in eo qui me cōfortat, h qui & cum infirmo tunc & potēs sum. i Exurrexi in prælium à Deo sancti-

ficatum, exemplis Sanctissimorum virorum honestatum, sacerdotumque tubis annunciatum. Exurrexi inquam, sed non progressus sine consilio, vt sacerdotes illi qui periisse narrātur. k Dum voluerunt fortiter facere sine consilio exētes in prælium? Consiliarius mihi fuit qui & suasor, qui & impulsor, excitator & iussor sanctæ memoriæ sanctissimus Papa Clemens. l In his si voluero gloriari,

g Ioel. 3.

h Phil. 4.

i 2. Cor. 12.

k 1. Mac. 3.

l 1. Cor. 11.

- non ero insipiens: Veritatē enim dico, Quod causa digna digne gloriandi tanta præcesserit. Tu autem cum gloriaris, quod pari stilo & libertate egeris contra me, Romanæ Ecclesiæ iura tuentem, vide*
- mi. Cor. 5. monente Apostolo, ^mSit ne bona gloria- tio vestra, vel ad te perueniat, te perstringat, quod expostulans Christus ait.*
- n Luc. 12. n Qui non est mecū contra me est, & qui nō colligit mecum dispergit. Maximum plane de super imminet in his peccasse periculum, quod vtiliter cum vitæ dispēdio fuerit redimendum, Adesse Domine frater, festinant tempora, cum stabimus ante tribunal Dei iudicandi simul & accepturi pœnam vel præmium, gloriā vel confusionem, pro contrariis ab inuicem collatis officiis. Tunc apparebit,*
- o 1. Cor. 10. Quod non o qui seipsum commendat, ille probatus est, sed quem Deus commendat. Pergamus perscrutari aliqua.*

XXXII At quod his addis DECVISSE TE PLVRIMA ET GRAVISSIMA CONGESTA PROTVLISSE, QVIBVS CONTRA NOSTRAM DICENDI LICENTIAM REGEM CATHOLICVM PRO VIRIBVS DEFENDERES. Sane quidem quod ad defensionem regis

pertinet, cum nec verbulo quidem (vt ostendimus) certum sit nos in Regem peccasse; superfluous omnino fuerit conatus tuus, solus pugnans quod non sit qui repugnet, & stans ex aduerso feriat, vel excipiat ictus. Si quæ vero contra male assertam Siciliæ Monarchiam à nobis sunt posita, velis pro arbitrio tuo contra sententiam meam, & assertam scriptis professionem interpretari in Regem esse dicta: tibi planè vt Regis vindici (quod tantopere profteris) singula à nobis proposita argumenta fuerunt confutanda: Quod cum nullatenus feceris, sed tantum ad meam in dicendo libertatem, stylumque redarguendum te conuerteris, probasse potius visus sis cætera quæ spectant ad causam, sicque non defensa sed offensa potius appareat tuo officio Regis causa, quæ ex hac tua scriptione magnum sentiat præiudicium.

Demum vero claudens eodem fine, XXXIII. quo initium cœperas, Scriptionem hanc tuam (ais) abs te rogatus tibi offero. Quomodo à me rogatus? Num vt sic nostra protegeres, aut pro-

bares quæ iam probata essent & cusa? siue Cenforem ipsorum ageres, eadēq. scriptis aduersarijs perurgens publice in nos conflatas calumnias disseminares? Minimè gentium, licet gloriose tu quidem illa eius exordio profitearis, sed vt ea quæ tibi displicuissent, amice corā afferres, pollicitus ego reddere de omnibus rationem, & corrigere quicquid reperiretur non esse consentaneum veritati. Hæc eo liberalius offerens quod scirem eandem tractationem de Sicula Monarchia iudicio trium amplissimorum Cardinalium ventilatam, ne quicquam habere in quo posses eam redarguere falsitatis: neque in hoc mea me fefellit opinio. Si quidem tu videns cuncta soliditate & firmitate diplomatum Romanorum Pontificum vt murum æneum inconcussa persistere, eorum reueritus auctoritatem (vt par erat) ab omni contradictione prudenter abstinuisti. Cum autem omnem tibi veritas ad redarguendum erroris res ipsas adiutum præclusisset: tunc aduersus verba quæ acerbiora tibi sunt visa, tuos arietes conuertisti, sed conatum tuum frustra

cēssisse, fractumque defuisse, ex iis quæ à nobis superius dicta sunt, facillime colligere potuisti.

TIBI OFFERO, dicis. Sed mihi non XXXIII:
dedisti neque misisti per aliquem, qui nomine tuo daret; Sparisti per urbem eiusdem tuæ scriptionis exemplaria cōplura inuito & vetante Pontifice, iubēte pariter quod ex Sanctitatis suæ ore percepi, ut dilapsa è manibus reuocares eadem exempla: sed ea & alia ex ipsis descripta adeo multiplicata esse percepimus, ut principibus & aliis nobilibus missa, non Italiam tantum sed Hispaniā quoque repleuerint, nec adhuc tamen ad me miseris, qui hæc tua fortasse ludēs epistola adeo liberaliter mihi primum omnium profiteris offerre. Accepi tamē, nec abs te, sed ab alio qui descripsit, statimque hoc exemplar fideliter scriptum ex animi sententia nactus contuli me in Tusculanum, ubi licet carens domestica Bibliotheca, responsionem tamen Apologeticam istam, paucorum dierum vigiliis adornavi, quō scias, pro veritate certanti, vires à Deo deesse non posse nec arma. Offeram eam, præroga-

tiua summa dignitatis & authoritatis,
 id exigente, summo Pontifici. Si conti-
 gerit in manus tuas aliquando deferri,
 accipe grato animo, bonique consule;
 vt autem eam offerre tibi non possem,
 iam abs te præclusus est aditus, cum tu
 eam ad me scriptam Epistolā, nec mihi
 hætenus impertieris. Vale, scitoque
 me debita Christianæ charitatis erga te
 officia illibata in omnibus auctario etiā
 quotidiani fœnoris cumulanda perpe-
 tuo seruaturum.

F I N I S.

EPISTOLA

CÆSARIS BARONII

Cardinal. ad Philip. III. Regem Hispaniæ, de Monarchia Sicula.

Sacra Regia Catholica Maiestas.

NON ante creationem novi Pontificis, eiusdemque ætate florentissimi, seniorego, laboribus fractus, viribus debilitatus, etiam sepulchro propinquus, ad Catholicam Maiestatem vestram mihi in animum induxi fore scribendi, ne viderer, dicam liberè, Pontificia cessante Sede, eiusmodi internumtio litterarum auram voluisse captare Regiam, & ita temere mihi viam ad gradus sublimioris conscensionem. Sed procul absit ut me Regum fauor, & non potius Regis Regum Chri-

sti gratia in thronum prouehat altiorē. Domini est assumptio nostra, & sancti Israël Regis nostri, à quo tamē expecto, ipse scit, sedem illam in cælo perennem, quam promisit sequentibus se discipulis suis. Adeò vt hac ex parte compendii loco duxerim sentire de illa dispendiū: ad quam excludendam etiam esse ego ipse debeam adiumento, ne huius sentiam detrimentum; & gratias agere, & bene precari magis iis qui obessent quam qui fauent: Cessantibus igitur his, iam ad aures Regis Catholici, veritatis amantiissimi atque iustitiæ obseruantissimi, liberior accessus pateat emeritæ militiæ Ecclesiasticæ, sacerdoti causam agentis suam: & Romanæ simul Ecclesiæ. Ingens concitatus est in merumor, Catholice Rex, litterisque conclamatum ad Apostolicam sedem à Proregibus vtriusque Regni Neapolitani atque Siciliæ, quòd con-

tra Monarchiam Siculam tractatum scripserim, ediderimque eam vnà cum XI. Annalium tomo suo loco, seruato ordine temporum collocatam. Iusta esse potuisset ista querela, si ad labefactandum, perdendum, demoliendūque regnum vtrumque, & non potius ad firmandum quod caderet, fulciendum quod rueret, stabiliendū quod nutaret: ad consolidandum quod nō consisteret, tentata ista omnia probare potuissent: sed probamus. Neceſſe est magnum cōſilium ſapientiſſimi Architecti Clemētis ſcilicet Sereniſſimæ memoriæ Papæ VIII. iſta curātis. Qui probè ſciēs, expertus eſt ipſe frequenter actitatum à Prædeceſſoribus, ſiue litteris per Nuntios, ſiue certis legationibus cum Regibus Hiſpaniarum, vt malè inſtitutam contra Eccleſiaſtica iura Siciliæ Monarchiam è medio tolleret, quam ſcirēt nullo pacto poſſe ſubſiſtere; fruſtra ceſ-

fuisse omnes conatus ipsorum prætecti-
 bus diuersis elusos, oblatam libens vo-
 lensque occasionem arripuit. Cum enim
 scisset eodem XI. Annalium tomo tra-
 ctari debere, certa habita temporum
 ratione res gestas Urbani Papæ II. qui
 malè asseritur authore eiusdem Monar-
 chie Siculæ; Pontificia mox ipse nos in-
 terpellauit auctoritate, seriò valde mo-
 nens ne cursim rem tãtam attingerem,
 potius quam discuterem, & de ipsa
 prolixius disputarem; sed vt propen-
 siori studio in opus incumberem, anti-
 quiora quæque verterem monumenta:
 scrutarer bibliotheca Vaticanæ angu-
 los singulos: eiusdem latebras penetra-
 rem, & inaccessa munitissimi sancti
 Angeli penetralia archiuorum securus
 adirem, patere mihi cuncta præcipiens
 quæ vbique locorum essent vetera sedis
 Apostolicæ custodita in iis documenta.
 Hoc vnum intendens, vt ipsa, si qua es-
 sent

sent quæ nullæ re vera essent fundamēta,
 Sicula Monarchia, eadem refossa ex-
 ponerentur oculis intuentium, ne quod
 esse posset amplius negandi subterfu-
 giū, si eruderatis aggeribus, egesta ter-
 ra, quod inesset in fundamētis iam pa-
 teret aspectui; non quidem ut malè ere-
 ctam tantam molem sponte sua corrue-
 tem euerteret: sed potius ut paterno af-
 fectu aliquo remedio excogitato fulci-
 ret atque firmaret, ut absque scanda-
 lo tibi ipsi Catholico, Regi digno
 titulo tanto nomine integram cōserua-
 ret. Quomodo autem hoc ipsum fieret,
 per recentē, qui in Hispanias à Serenis-
 simo D. nostro Paulo V. Nuntius mit-
 titur, uti accepimus nota erunt. Id fuit
 Serenissimi Papæ Clementis consilium
 tanto Pontifice dignum; is conatus eius
 sapientum ore laudandus. Quod verò
 ad demandatum ab ipso nobis pertinet
 institutum, pro viribus laborauimus,

Christo prævio, comite veritate, licet ipsa operosa editio tomi illius, haud me penitus liberum fecerit, ut totus in unū addictus ad alia non diuerterem, diuisus in multa fuerim. Ne autem quod petierat idem Pontifex assecutus perspicacissimo eius iudicio definiendum putavi. Quamobrem quæ à me eo argumento scripta fuere ad ipsum attuli cognoscenda. Accepit, legit ac perlegit iterum: eum expectans ego præsens sententiæ ipsius elogium, ex imo pectore alta suspiria ducens in ista dolens erupit. Numquam putasse, inquiens, adeo vanis inniti Monarchiam Siculam fundamentis. Ad pleniorē autem eiusdem scriptionis cognitionem, eandē ipsam tribus selectis S. R. E. Cardinalibus, disquirendi tribuit facultatem. Quam accuratè discussam, comprobata pariter atque laudatam, ita ad lapidem lydium admotam sæpius, inuen-

tamque sinceram atque dignam quæ typis excussa traderetur in lucem iussit imprimi, impressamque iterum ac selectâ probatâ iterum edi voluit, vnâ cū XI. tomo, cui erat intexta. Hactenus quæ ipso viuente sunt gesta. Vbi autem paucos post menses ab editione eiusdem Annalium tomi idem Serenissimus Papa ex hac vita subductus sancto fine quieuit in me ipsum tanto patrocinio destitutum sunt omnia tela conuersa. Increbuit impetus detrahentium, irruit acerbitas persequentium, velut iurato quidam implacabile bello; sed in his aduersis inde mihi ingens parta fiducia, atque est aucta securitas: quod iussu Petri confirmata à Petro, ex ipsa sede Petri scripta ista nostra prodierint absque dubio in secula permansura. Quicumque enim super petram edificauerit domum suam, verbo Domini pollicēte, stabit eius edificium sempiternum, leo

supra petram, ob idque securus & im-
perterritus: Leo supra Petram, quæ
nulla vnquam cuiusuis est persecutione
confracta: confringens ipsa super eos,
qui in eam incautè nimis offenderint,
& conterens illos super quos ipsa ceci-
derit. Videant modò his aduersantes,
ne in ipsam impingant, nèue ab ipsa ex
alto ruente petra penitus conterantur.
Intelligent, serò saltem, laïci homines
quanto periculo comprobata à sede A-
postolica scripta condemnent atque
proscribant. Noscant quanto pariter
indecore, non sine offensa Catholicæ
veritatis laïca manus clauē sciētiae, quā
soliū esse Petri Catholica profitetur
Ecclesia arripuerit, vt iudicet atque
damnet scripta iussu impetrata & cal-
culo comprobata Romani Pontificis,
cuius est authoritatis soliū iudicare,
probare vel condemnare cuiusuis scrip-
ta, præsertim Ecclesiastica. At licet ex

humanis subductus sit Clemens, tamen sicut autoritas, ita idem spiritus atque voluntas propagata intelligitur in successores, modo ingens in Paulo cuius sicuti creatio exstitit admiranda; ita administratio Dei arbitrio ad perfectos numeros composita sit metuenda; ut nullo pacto passurus sit labefactari leges sacras, conuelli Ecclesiasticam immunitatem, aut præter fas iusque presumi vel abripi ab aliquo quidpiam vindex ipse acerrimus Ecclesiæ iurium. Demum verò antequam finem scribendi faciam, ut obseruantiam meam erga Regiam Maiestatem vestram propensissimam amplissimis notis significem, hæc adiiciam; Quod cum natus sim ipsi subditus, tributum ei quotidie persoluendum indixi mihi sincera fidelitatis, charitatis de corde puro, conscientia bona & fide non ficta, atque precum pro salute sua ad Deum. Quod verò

Q iii

auctus *sim* postmodū licet immeritus, si-
 cut inuitus dignitate Cardinalatus, ne-
 quaquam his me volui exemptum obse-
 quii, & liberum ab officiis; Sed aucto
 fœnore sēsum addidi debitum Princi-
 pibus à Sacerdotibus, veritatem nimi-
 rum, cum tempus exigit & occasio po-
 stulat liberè annunciandi; quo munere
 reges cum magis consueuerint indigere,
 debeant auidius exoptare, oblatum
 verò accipere gratius, retinere tenacius,
 atque custodire diligentius. Quis con-
 temnat audire monentes Sacerdotes,
 eius præsertim cardinis, in qua vnitae
 Ecclesiæ capitis vniuersus voluitur &
 regitur Catholicus orbis? Cuius quidē
 capitis, pro necessitate rerum, interdū
 aurium, siue oculorum, interdum oris
 officio fungimur, vt sicut modò accidit,
 cum iussu Clementis, vt sæpe dictum
 est, scriptis illa mandauit. Quæ licet in
 malam partem accepta fuerint ab eius

DE MONARC. SICILIÆ. 239
ministris, de Maiestate vestra absit
mihi aliud sentire, quam (sicuti est) de
Rege Catholico, Ecclesiæ defensore, fidei
Christianæ propugnatore, atq. amato-
re veritatis, legum custode iustitiæque
cultore sentiendum est. Quem rogo
Deum, & rogabo semper dum vixero,
custodiat nobis ipsum, diu multumque
regnantem felicissimè. Valeat semper
Deo placens, hominibusque proficiens
Catholica Maiestas vestra. Datum
Tusculano Idibus Iunii M. D. C. V.

Cathol. Maiestatis vestræ deuotiss.

Cæf. Card. Baronius.

